

Møte mandag den 15. desember kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 34):

1. Innstilling frå kommunalkomiteen om løyvingar på statsbudsjettet for 2004 vedkomande rammeområde 6 Kommunal- og regionaldepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet mv. og rammeområde 7 Folketrygda (Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004), St.prp. 1 Tillegg nr. 3 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2003-2004))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om endringer i statsbudsjettet 2003 under Kommunal- og regionaldepartementets forvaltningsområde (Innst. S. nr. 79 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 22 (2003-2004))
3. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 19):
«Stortinget ber Regjeringa vurdere endringar i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. i lys av tilrådingane frå dei utvala som no er i arbeid på tilstøytande område.»
4. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 19):
«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag om opprettelse av en ordning for tilsyn med revisjon i kommunene. Regjeringen bes fremme forslaget i vårsesjonen 2004.»
5. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 19):
«Stortinget ber Regjeringen vurdere forholdet mellom private revisorer og offentlighetsloven/forvaltningsloven etter at offentlighetslovsutvalget har avgitt sin innstilling.»
6. Innstilling fra kommunalkomiteen om endringer på statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003 under Arbeids- og administrasjonsdepartementet (Innst. S. nr. 78 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 31 (2003-2004) kap. 1594, 2541, 2542, 2543, 4590, 4595 og 5705)
7. Innstilling fra finanskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 vedrørende rammeområde 21 (Eksportgarantier mv.), rammeområde 22 (Finansadministrasjon), enkelte tema under Finansdepartementet, enkelte garantier under Finansdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet, statsbudsjettets 90-poster, kapitlene som gjelder overføring til eller fra Statens petroleumsfond og fullmakt til å ta opp statslån mv. (Budsjett-innst. S. nr. 6 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-11 (2003-2004))
8. Redegjørelser av utenriksministeren og forsvarsmi- nisterens om samlet norsk innsats i Afghanistan og Irak i 2004, samt Norges bidrag til operasjoner uten- lands i 2004
9. Referat

Presidenten: Representantene Kjell *Engebretsen*, Ingmar *Ljones*, Synnøve *Konglevoll* og Ingvild *Vaggen Malvik*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- Fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentariker- komiteen og Den felles EØS-parlamentarikerkomite- en foreligger søknad om permisjon, undertegnet av delegasjonens leder, stortingsrepresentant Morten *Høglund*. Søknaden gjelder permisjon i dagene 15. og 16. desember for representantene Vidar *Bjørnstad*, Morten *Høglund*, Heidi *Sørensen* og Finn Martin *Val- lersnes* for å delta i møter i EFTAAs parlamentariker- komite og med EFTA-ministrene i Genève
- Fra representanten André *Kvakkestad* om permisjon i tiden fra og med 16. desember til og med 18. desem- ber for å delta som medlem i Europarådets før-valgs- oppdrag til presidentvalget i Georgia

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Akershus fylke: Sverre *Myrli*, Harald *Espelund* og Ib *Thomsen*.
For Oslo: Akhtar *Chaudhry*
For Rogaland fylke: Inger Lise *Aarrestad*

Presidenten: Sverre *Myrli*, Harald *Espelund*, Akhtar *Chaudhry* og Inger Lise *Aarrestad* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.
Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Jens Stoltenberg (A): Jeg vil foreslå Oddbjørg *Ausdal Starrfelt* og Kjell *Engebretsen*.

Presidenten: Oddbjørg *Ausdal Starrfelt* og Kjell *Engebretsen* er foreslått som settepresidenter. – Andre for- slag forligger ikke, og Oddbjørg *Ausdal Starrfelt* og Kjell *Engebretsen* anses enstemmig valgt som settepresidenter for Stortingets møter inneværende uke.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagens møte avbrytes for Stortingets julelunsj kl. 13.45 – for øvrig omtalt som lan- dets tristeste (munterhet i salen) – og settes igjen kl. 16 for kveldens møte.

– Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling frå kommunalkomiteen om løyvingar på statsbudsjettet for 2004 vedkomande rammeområde 6 Kommunal- og regionaldepartementet, Arbeids- og admi-

nistrasjonsdepartementet og Finansdepartementet mv. og rammeområde 7 Folketrygda (Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004), St.prp. 1 Tillegg nr. 3 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 40 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 40 minutter, Høyre 35 minutter, Fremskrittspartiet 25 minutter, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti 20 minutter hver, Senterpartiet 10 minutter og Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalere fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Som alle forstår, vil dette bli en krevende dag, med en krevende dagsorden. Hvis vi skal bli ferdige på en slik måte at alle får delta i de hendelser som skal skje i løpet av dagen, må alle, når de ber om ordet, tenke på at det kommer noen etterpå.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (leiar for komiteen):

Det går tydeleg fram av innstillinga frå kommunalkomiteen at her er eit alternativ til Regjeringa. Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV ynskjer alle eit sterkare offentleg engasjement for å få fleire i arbeid, for ein meir offensiv distrikts- og bustadpolitikk og for ein styrkt og meir solidarisk kommuneøkonomi. Det undrar meg mykje om ikkje Kristeleg Folkeparti òg inst inne ville meint det same.

Dei ulike partia kjem til å gjera greie for sine respektive opplegg. Lat meg berre innleiingsvis retta merksemda mot merknader og forslag som Senterpartiet, Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og SV syter for fleirtal for: Fire forslag til vedtak sist i innstillinga gjeld tingingar for å sikra fleire yrkeshemma arbeid. Fire gjeld betre organisering og prosessar for asylmottak og busetjing av flyktningar, mellom dei eit senterpartiinitiativ om at Regjeringa legg fram ei eiga sak om asylmottakssituasjonen, medrekna betre kontakt mellom mottak og lokalsamfunn.

Regjeringa blir elles pålagd ei rekkje tilbakemeldingar i kommuneproposisjonen for 2005 om følgjene av innlemming av øyremerkte tilskot. Under punkt 2.6 i innstillinga er slik tinging gitt både for leirskulane, musikk- og kulturskulane og dei elleve institusjonane der det blir gitt grunnskuleopplæring.

Under 2.6 får Regjeringa òg klar melding om å følgja nøye ordninga med ressurskrevjande brukarar og om å gå ein ny runde med kystkommunane for å retta opp uheldige verknader av endra ansvar for skyss av helsepersonell. På vegner av det fleirtalet som står bak 2.6.14., kan eg understreka: Fleirtalet meiner dei fire kommunane som

har meldt feil om sine psykisk utviklingshemma, har retta tala sine og skal ha same 100 pst. dekning som andre.

Senterpartiet har prioritert tre område i budsjettarbeidet for 2004:

- ein målretta, desentralisert næringspolitikk
- lokal velferd, skule og omsorg
- ein rettferdig skatte- og fordelingsprofil

Vi har brukt mykje tid og krefter på å medverka til å halda skansen overfor ESA sine krav når det gjeld framtida for det viktigaste distriktspolitiske verkemidlet Noreg har, den differensierte arbeidsgivaravgifta. Vi er svært nøgde med det konstruktive samarbeidet som fyrst vart etablert mellom Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet, deretter med Framstegspartiet og også etter kvart regjeringspartia. Dette arbeidet førte til at Regjeringa må gå ein ny runde for å få til ei betre ordning, m.a. unntak for flest mogleg bransjar både i offentleg og privat verksemd. Elavgiftsbløffen vart avslørt, og det blir tilført 145 mill. kr meir til kompensasjon. Det er brei semje om varig kompensasjon og oversikt over denne i dei årlege budsjetta og om fylkeskommunane si regionale utviklingsrolle i denne samanhengen.

Komiteemerknadene er klare oppdrag til Regjeringa om å intensivera innsatsen. Senterpartiet er nøgd med retninga i budsjettavtalen mellom regjeringspartia og Arbeidarpartiet. Eit usosialt forslag med eit klart høgrestempel har vorte noko betre. Handsaminga av fleire fagbudsjett har likevel vist til fulle at Arbeidarpartiet har vore svært forsiktig i krava sine. Dei tek no ansvar også i kommunalkomiteen sitt budsjett for dramatiske innstramningar som vil gjera ein vanskeleg kvardag endå tyngre både for mange lokale folkevalde og for mange som har trudd at Arbeidarpartiet ville sikra eit finmaska sosialt tryggingnett for dei som har behov for det.

Senterpartiet meiner det trengst ei heilskapleg og offensiv satsing på distrikta for å stansa sentraliseringa av kunnskap, makt, kapital og busetjing. Folk skal oppleva reell valfridom når det gjeld bu- og arbeidsstad. Noreg er i ein spesiell situasjon med mange lokalsamfunn med lågt folketal og store avstandar. Mange av dei viktigaste ressursane ligg i desse områda. Det er nødvendig å føra ein politikk som medverkar til å nytta dei rike ressursane vi har både på land og i havområda.

Ein offensiv distriktspolitikk gir fleire arbeid. Dette krev at heile landet får høve til ei positiv utvikling. Auka midlar på område som samferdsel, næringsutvikling, kommunal velferd, breiband og tiltak retta mot ungdom og kvinner er livsviktig. Ny teknologi kan gi heilt andre høve enn før til meir varierte arbeidsplassar i mange distrikt. Erfaringane tilseier at det også er om å gjera av omsyn til innbyggjarane i dei største byane å dempa det presset dei no kjenner med ei sterk sentralisering.

Vi er djupt ueinige i nivået på Regjeringa sitt forslag til løyvingar. Regjeringa legg seg til den uvanen å overføra tunge verkemiddelområde og oppgåver utan å følgja opp med tilstrekkeleg med midlar. Kommunale næringsfond og program for vassforsyning er døme på område der ansvaret no er overført til fylkeskommunane. Då må dei også ha reell moglegheit til å følgja opp. Det same

gjeld forpliktingar overfor 14-kommunegruppa. Senterpartiet vil bruka 375 mill. kr meir til regional utvikling enn Regjeringa. Vi meiner at det er svært viktige og vel anvende investeringar.

Det er i kommunane folk bur. Det er der det er behov for eit godt førebyggjande arbeid for å sikra trygge oppvekstmiljø. Barnehage, skule, kulturskule og eit breitt friviljug arbeid – alt er avhengig av at kommunane har midlar til å utføra sin avgjerande viktige del av arbeidet for trygge og inkluderande nærmiljø. Det er i kommunane det no er nødvendig å arbeida for ei omsorg der folk blir møtte med verdigheit og respekt. Senterpartiet vil også at kommunane skal ha ei viktig rolle som medspelarar for å sikra eit variert næringsliv. Vi vil at fylkeskommunane skal ha ressursar til ein desentralisert vidaregåande skule, til kultur og samferdsel, inklusiv ei trygg TT-ordning. Vi vil ha ei reell styrking av oppgåva som regional utviklingsaktør. Det er pinleg at Regjeringa ikkje ordna opp etter seg med eit meir rettferdig oppgjer etter statleg overtaking av sjukehusa, og at fleirtalet no må påleggja henne å gå ein ny runde når det gjeld oppgjeret etter statleg overtaking av barne- og familievern, rusfeltet og tekniske fagskular.

Vi meiner Stortinget konsekvent skal avvise nye oppgaver til kommunesektoren utan at det følgjer pengar med.

Kommunalkomiteen har nyleg fått overlevert opprop frå 138 ordførarar, der hovudbodskapen er: Nok er nok! Tid for handling! Det er naudrop som endå fleire kommunar hadde vore med på om tidsfristen ikkje hadde vore så kort. Det er rop om hjelp som må takast på det yttarste alvor, og som også Regjeringa bør merka seg når kommuneproposisjonen skal førebuast. Senterpartiet meiner det blir eit skeivt bilete når ein, som Regjeringa, berre ser på veksten i inntektene i kommunesektoren og ikkje på veksten i utgiftene, ei heller tek omsyn til ein dramatisk svekt skatteinngang. Nye oppgaver er tilførde dei siste åra utan at pengar har følgt med. Til dømes har fleire kommunar både praktiske og økonomiske problem knytte til ein stadig meir rå utskrivingspraksis frå sjukehusa. Det er ansvarsfråskrivning frå Regjeringa og stortingsfleirtalet når kommunar og fylkeskommunar no får skulda for at innbyggjarane ikkje får dei tenestene dei har krav på.

Senterpartiet sitt alternative budsjett inneheld ei kommunepakke på om lag 4,9 milliardar kr. Det er ei oppfølging av vårt opplegg i kommuneproposisjonen for 2004 og inneber 4 milliardar kr meir i frie inntekter. Vårt utgangspunkt er at alle kommunar, anten vi snakkar om by-, vekst- eller fråflyttingskommunar, treng meir pengar til oppgåvene sine. Vi vil ha ein opptrappingsplan for å retta opp den økonomiske ubalansen, sanering av gjeld og ei meir forpliktande konsultasjonsordning mellom Regjeringa og KS. Vi er djupt ueinige i den gigantoverføringa Regjeringa no føretekk frå dei mindre til dei større kommunane. Momsnøytralitet, ny kostnadsnøkkel for sosiale tenester, endringar av kraftskatten og nedtrappinga av Rattsø-utvalet synest å vera ledd i same strategien, ei svekking av mindre, men i all hovudsak velfungerande

kommunar med tilfredse brukarar og gode tilbod. Vi er også djupt ueinige i kommunalministeren si framstilling av ein uhemma vekst i talet på tilsette i kommunane. Ho bør halda seg til talet på årsverk. Då blir biletet både annleis og dessutan rett.

Senterpartiet vil at det skal førast ein aktiv bustadpolitikk. Vi held fast ved at Husbanken er det beste bustadpolitiske verkemidlet. Vi er ueinige med Regjeringa når det gjeld å endra Husbanken til ein fyrsteheimsbank. Vi føreslår at ramma for Husbanken skal setjast til 15,5 milliardar kr – 2 milliardar kr utover Regjeringa sitt framlegg. Vi vil auka bustadtilskotet og tilskotet til bukvallitet med til saman 330 mill. kr. Av omsyn til einpersønshushalda vil vi ha departementet med på å få fram gode døme frå kommunane på avgifter etter forbruk. Vi etterlyser den bustadmeldinga som Regjeringa lova før jul. Det hastar med den.

I eit seinare innlegg får eg koma tilbake til tiltak for å få fleire i arbeid og til kor viktig det er å styrkja integreringa.

Men lat meg heilt til slutt seia: Forslaga nr. 4–20 samt romartalsforslaga XIV –XIX blir tilrådde på det sterkaste. Her er søkjelyset sett på tiltak for einslege mindreårige asylsøklarar, på fjerning av det låge taket for kostnader med attføringsopplegg og gjeninnføring av friinntekta for attføringsklientar. Her er òg forslag om ei høgst nødvendig utgreiing om omfordelingsverknadene ved den nye momsreforma og elles ei rekkje andre forslag til beste for Kommune-Noreg.

Så tek eg opp dei mindretalsforslaga som Senterpartiet er medforslagsstillar til.

Presidenten: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Eg kjenner Senterpartiet og representanten Meltveit Kleppa som forholdsvis pragmatiske og opptekne av gode resultat. Der er det inga usemje mellom Senterpartiet og Arbeidarpartiet.

Vi klarte no i haust å få til eit budsjettforlik som på mange område gjorde landet betre å bu i neste år. Mellom anna auka me dei frie inntektene til kommunane, vi nesten fordobla dei. Me reduserte mange usosiale kutt, ikkje minst når det gjeld eigendelar. Me auka talet på tilfaks plassar med om lag 6 000 nye, fjerna forslaget om mellombels tilsetjing og fjerna det usosiale forslaget knytt til AFP, for å nemne noko.

Arbeidarpartiet og Senterpartiet står saman om mange merknader og forslag i denne innstillinga. Mitt spørsmål til representanten Meltveit Kleppa er om ho er tilfreds med det budsjettforliket som no er framforhandla, altså ikkje berre innretninga, men òg resultatet.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er rett som Oppebøen Hansen seier. Senterpartiet og Arbeidarpartiet står i lag på mange viktige område for utviklinga av landet vårt no, anten vi snakkar om tilhøva for kommunane, distriktspolitikk, bustadpolitikk eller utjamning. Men vi sy-

nest faktisk at Arbeidarpartiet har vore vel forsiktig når det gjeld dei krava dei stilte i budsjettforliket. Som eg sa i innlegget mitt: Vi er nøgde med innretninga, men det står mykje på spel for dei som har det vanskelegast i Noreg. Arbeidarpartiet har vore med på innstrammingar, m.a. inngangsbilletten til sjukeløn, permitteringsreglane, innstramming i attføringa og høge eigendelar, og dei har ikkje klart å snu t.d. skatt på aksjeutbytte, som ville gjort det mogleg å gjera meir for dei som har det verst.

Peter Skovholt Gitmark (H): Senterpartiet er et parti fullt av selvmotsigelser. Jeg forstår godt forsnakkelsen om at Senterpartiet er fornøyd med Regjeringen. Over 6 milliarder kr i økte overføringer til kommunesektoren er formidabelt. Når man i tillegg vet at det i perioden fra 1995 fram til i dag kun var to år med negativ realvekst for kommunesektoren – det var i årene 1998–1999 – og at vi i de to årene hadde en kommunalminister fra Senterpartiet, forstår jeg godt at Magnhild Meltveit Kleppa ønsker det glemt. Nå er alt Senterpartiet dessverre er opptatt av, opposisjonsmilliardene som de pøser ut til alle gode formål.

Når kommunene med Senterpartiets opplegg får milliarder ekstra, gjøres det samtidig som partiet verken ønsker effektivisering eller konkurranseutsetting. Hvorfor er det så viktig for representanten Meltveit Kleppa at det ikke stilles krav til en sektor med over 200 milliarder kr i omsetning? Er det fordi det ikke er i Senterpartiets ånd, eller er det fordi det ikke er gevinster å hente som igjen kan brukes til bedre tjenester?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er trist at Høgre i så stor grad er opptekte av å sjå tilbake i staden for å sjå framover mot dei store utfordringane som ligg der.

Eg skal unnskylda Peter Skovholt Gitmark, for han er ny på Stortinget, men eg unnskyldar ikkje andre Høgre-representantar som framstiller Senterpartiets kommuneopplegg i 1998 og 1999 så feil som det Skovholt Gitmark gjer. Vi må faktisk ta omsyn til forholdet mellom inntektene i kommunesektoren og utgiftene vi hadde då, og det gapet som er no. Han kan studera Teknisk berekningsutval sine tal, så ser han det betre.

Kva er det vi i Senterpartiet er opptekne av? Vi er faktisk opptekne av at folk som har ei funksjonshemming, skal få eit skuletilbod, at mange andre svake grupper i kommunane ikkje skal få kutt i tilboda. Vi lyttar til erfaringar som det no blir gitt uttrykk for, m.a. frå OECD, om at privatisering er ut, at det betyr ineffektivitet, byråkratisering og dyre kostnadsløysingar i mange av dei tilfella der konkurranseutsetjing er gjennomført.

Per Sandberg (FrP): Jeg forstår meget godt at Meltveit Kleppa kommer litt på defensiven når hun blir utfordret på tidligere justeringer av kommuneøkonomi, osv. Men det står respekt av Senterpartiet. De holder fast på at jo mer penger du pøser inn i kommunesektoren, dess bedre blir det. De står fast på det, uansett hvor mye penger en pøser inn. Som representanten Skovholt Gitmark var inne på, er det over 6 milliarder kr nominell øk-

ning til kommunesektoren neste år. Fortsatt er det ikke nok. I tillegg fremmer Senterpartiet og SV følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme et kommuneopplegg for 2005 som baseres på at kommunesektoren skal ha et netto driftsresultat på 3 pst.»

Mine spørsmål er: Hvilke summer dreier det seg om? Hvilke kriterier og parametre forholder Senterpartiet seg til hvis kommunesektoren skal ha et driftsresultat på 3 pst.? Gjelder det alle kommunene, også de kommunene som er langt over det resultatet i dag?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg må på det sterkeste ta avstand frå uttrykket «pøser inn». Det er ikkje snakk om å pøsa pengar inn i kommunesektoren. Det det er snakk om frå Senterpartiets side, er at det skal vera samsvar mellom dei oppgåvene kommunane har, og dei midlane dei har til disposisjon. Senterpartiets ordførarar har over heile landet gått i bresjen for effektivisering så langt som det lèt seg gjera. 80 pst av ordførarane i kommunane, uansett partifarge, melder om at det ikkje er meir å effektivsera. Det som vi vil skal stå igjen, er ein god skule, eit godt barnehagetilbod, ei verdig omsorg og moglegheit til kulturtiltak, noko Framstegspartiet rett nok ikkje vil ha, og mitt dilemma er: Kvifor i all verda skulle vi ikkje kunna ha eit driftsresultat på 3 pst. no, når vi kunne det i tider då Noreg var langt fattigare enn det er i dag?

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Mange av de sakene som har stått i forgrunnen under årets budsjettbehandling, ligger innenfor kommunalkomiteens arbeidsområde.

For Arbeiderpartiet var det et ufravikelig krav at regjeringenspartiene måtte trekke forslaget om økt bruk av midlertidige ansettelser. Dette forslaget går inn i en rekke av forslag fra Regjeringen som gradvis tar sikre på å endre det norske arbeidsmarkedet. I mange land pågår diskusjonen hvor høyresiden – i Norge representert ved Høyre og Fremskrittspartiet – vil at arbeidsmarkedet skal fungere mer som andre markeder, med friere kjøp og salg av tjenester, mens partiene i sentrum og på venstresiden mener at myndigheter og fagforeninger må ha virkemidler som sikrer arbeidstakernes rettigheter.

Forskjellen ser vi klarest når vi sammenligner arbeidsmarkedet og samfunnssystemet i Norge og de andre nordiske landene med systemet i USA. Både Norge og USA har lav arbeidsledighet og høy sysselsetting, og begge land har høyt gjennomsnittlig lønnsnivå og høy gjennomsnittlig produktivitet. Forskjellen finner vi bak gjennomsnittstallene, i fordelingen av inntektsnivået mellom ulike grupper. Vi reagerer rimeligvis når toppsjefene i de største selskapene i Norge tjener ti ganger så mye som gjennomsnittsinntekten. Men toppsjefene i de største selskapene i USA tjener tidvis 200 ganger så mye som gjennomsnittsinntekten. De lavest lønte i USA tjener derimot bare om lag halvparten av nivået til de lavest lønte i Norge, med en lovbestemt minstelønn som tilsvarer en års-

lønn på rundt 90 000 kr. Lønnen til de lavest lønte i USA er ikke stor nok til å forhindre fattigdom. Man kan ha fullt arbeid og likevel være fattig. Fattigdomsproblemet i USA er derfor fire–fem ganger større enn tilsvarende for Norge. Og fattigdom avler kriminalitet. Det er om lag 15 ganger flere i amerikanske fengsler enn i norske, når vi korrigerer for ulikt folketall.

Hvorfor påpeker jeg dette? Jo, fordi forskjellen på arbeidstakernes rettigheter er en avgjørende viktig forklaring på forskjellen i de to systemene. Vårt oppsigelsesvern gjør at arbeidstakerne ikke kan behandles tilfældig og urimelig av arbeidsgiverne. Vårt overtidsregelverk har satt opp grenser for å hindre urimelig påtrykk fra arbeidsgiverne. Men denne regjeringen har gjort det lettere for arbeidsgiverne å presse på arbeidstakerne for å jobbe overtid. Denne regjeringen vil altså svekke oppsigelsesvernet. Dette ville gradvis føre til en amerikanisering – eller en brutalisering – av norsk arbeidsliv.

Med åpning for økt bruk av midlertidige ansettelser kan bedriftene redusere antall fast ansatte til et minimum og dekke behovet utover det med midlertidig ansatte.

I Norge er om lag 90 pst. av arbeidstakerne fast ansatt. Det betyr ikke at de ikke kan sies opp, men arbeidsgiverne må ha en saklig grunn til å si dem opp. Hva er så situasjonen for en midlertidig ansatt? Jo, hvis du er redd for ikke å få forlenget ansettelsen, står du selvfølgelig svakere overfor arbeidsgiveren. Det blir lettere å bli utnyttet. Du må stå med lua i handa. Du vil i mindre grad få tilbud om opplæring som gis til fast ansatte. Det er vanskeligere å opptjene grunnlag for sykelønn, fødselspermisjon og dagpenger, og du har selvfølgelig mindre økonomisk trygghet. Du vet ikke hva du tjener når ansettelsesforholdet går ut. Du får ikke lån, fordi du ikke har sikker inntekt, og du har da vanskeligere for å kjøpe bolig og ellers etablere deg.

Slik vil ikke Arbeiderpartiet at Norge skal utvikle seg. Derfor sa vi nei. Derfor var budsjettforliket viktig. Vi vil stå vakt om den nordiske velferdsmodellen.

Et annet viktig trekk ved den norske og nordiske modellen er en aktiv offentlig politikk for å sikre arbeid for alle. Også her ser vi tydelige politiske forskjeller. Over 17 000 arbeidsplasser ble nedlagt i norsk industri i løpet av ett år. Arbeidsledigheten har økt med nesten 50 pst. siden regjeringsskiftet. Mens næringslivet skriker etter en mer offensiv næringspolitikk, forteller næringsministeren at hans verktøykasse er tom. Hvorfor i all verden sitter man i en regjering hvis man mener at man verken kan eller vil gjøre noe?

Arbeiderpartiet ønsker en offensiv politikk for å skape nye arbeidsplasser. Vi vil styrke forsknings- og utviklingsinnsatsen. Vi vil ha en langsiktig satsing for å utvikle nøkkelnæringer som har store muligheter, men som nå sliter. Vi foreslo derfor å bruke over 2 milliarder kr mer enn Regjeringen til en aktiv politikk for å skape og sikre arbeidsplasser.

Men vi ønsker også en offensiv politikk for å få dem som er arbeidsledige, over i fast arbeid. Forrige gang Norge hadde høy arbeidsledighet, satte Arbeiderpartiet inn tiltak, slik at nesten annenhver arbeidsledig fikk til-

bud om aktive arbeidsmarkedstiltak. Nå får bare én av ti arbeidsledige et slikt tilbud. Derfor har Arbeiderpartiet foreslått å opprette 12 000 flere tiltaksplasser.

Arbeid for alle er det viktigste målet for Arbeiderpartiets økonomiske politikk. Derfor sa vi nei til Regjeringens passivitet, nei til de lave bevilgningene til nærings tiltak, nei til det lave nivået på arbeidsmarkedstiltak, og vi sa nei til Regjeringens forslag om å stramme inn mulighetene for å permittere arbeidstakere ved mangel på oppdrag. Også derfor var budsjettforliket viktig. Flere tusen flere vil nå kunne sikres arbeid eller tiltaksplass.

Et tredje viktig kjennetegn ved den nordiske modellen er at vi bruker den offentlige sektoren til å sikre alle et likeverdig tilbud av grunnleggende velferdstjenester. Derfor handler offentlig sektor om mer enn budsjettall og prosenter. Det handler om samfunnsmessige og politiske verdier. Derfor har de nordiske landene en stor offentlig sektor, USA en liten. Også her ser vi tydelige forskjeller mellom høyresiden og venstresiden i norsk politikk.

Hoveddelen av de offentlige velferdstjenestene tilbys gjennom kommunene. Forutsetningen for at kommunene skal kunne fylle denne oppgaven, er imidlertid at de har økonomisk rom til å klare det. Det er derfor svært alvorlig når det samlede underskuddet i kommunene i fjor kom opp i nesten 13 milliarder kr. 107 kommuner er satt under offentlig tilsyn.

Selvsagt må alle deler av offentlig sektor hele tiden spørre hvordan man kan bruke pengene på best mulig måte, hvordan man kan få mest mulig velferd ut av de ressursene som settes inn. De av oss som er mest opptatt av betydningen av offentlig sektor som et redskap for rettferdig fordeling i samfunnet, må derfor også være de som er mest opptatt av en stadig fornyelse for å møte nye utfordringer og nye muligheter. Fornyelse av fellesskapsløsningene og videreutvikling av velferdsstaten er to sider av samme sak.

Situasjonen i kommunesektoren kan imidlertid ikke kalles omstilling. I store deler av Kommune-Norge må den kalles krise. Eller som Høyre-ordfører Arve Tonning i Ålesund sa til kommunalministeren:

«Du bruker oss i festtaler som et lysende eksempel på hvordan det skal gjøres, og vi har brukt oppskriften din, Erna. Likevel går det rett vest.»

Derfor mener Arbeiderpartiet at det er helt nødvendig å styrke kommunesektorens økonomi. Men som Kristelig Folkeparti-ordfører Karl Edvard Aksnes i Gjesdal sa da budsjettet ble presentert:

«Etter det Bondevik og Valgerd sa i valkampen, hadde eg hatt forhåpningar om eit kraftig løft. Dette er ikkje akkurat noko å klappe for.»

Eller som Kristelig Folkepartis fylkesordfører i Hordaland sa:

«Budsjettet er en katastrofe for fylkeskommunen.»

Arbeiderpartiet mener det er behov for å styrke kommunesektorens økonomi med 3 milliarder kr utover Regjeringens framlegg. Og vi mener det er behov for en dialog mellom staten og kommunene om en plan for å rette opp ubalansen i kommunesektorens økonomi. Også derfor var budsjettforliket viktig.

Jeg konstaterer at Høyres ordfører i Svelvik uttaler:

«For oss betyr den økte overføringen at SFO og barnehagene reddes. Det er veldig gledelig.»

Og slikt hører vi fra mange kommuner, også fra regjeringspartienes egne lokalpolitikere. Og kanskje treffer ordfører Roy Waage i Skjervøy spikeren på hodet når han sier:

«Arbeiderpartiets forslag følger jo opp det som grasrota i Kristelig Folkeparti har bedt om.»

Arbeiderpartiet mener ikke at 2 milliarder kr mer til kommunene er nok til å løse utfordringene. Derfor foreslo vi 3 milliarder kr og en opptrappingsplan. Arbeiderpartiet mener ikke at 6 000 flere tiltaksplasser er nok. Derfor foreslo vi 12 000 plasser. Arbeiderpartiet mener ikke at økningen i innsatsen for å skape flere arbeidsplasser er nok. Derfor foreslo vi langt mer offensive tiltak enn det vi fikk flertall for gjennom budsjettavtalen. Men vi har beveget budsjettet i en klart bedre retning. Vi gjør hverdagen enklere og bedre for mange, og vi har fått stoppet den verste høyredreiningen som lå i budsjettet.

Så må enhver, og ikke minst i Kristelig Folkeparti, framover spørre seg hva man vil, om man vil ha en amerikanisering av arbeidslivet og en svekket offentlig sektor etter høyremodellen, eller om man vil ha et inkluderende arbeidsliv og en aktiv offentlig sektor etter arbeiderpartimodellen. Det er i sannhet et spørsmål om verdier.

Jeg tar opp de forslag i innstillingen som er fremmet av Arbeiderpartiet alene eller sammen med andre.

Presidenten: Representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Hans Kristian Hogsnes (H): Arbeiderpartiet sier i sine generelle merknader at det er et stort behov for endrings- og utviklingsarbeid i kommuner og fylkeskommuner, og videre sies det at målet med fornyelsesarbeidet må være å bruke mindre ressurser på administrasjon og mer på tjenester og velferd for å gi innbyggerne en tryggere og enklere hverdag. Partiet sier også at konkurranseutsetting på enkelte områder må stanses til følgene er evaluert.

For det første: Hva skal man evaluere når man på prinsipielt grunnlag ikke er villig til engang å prøve? Og for det andre: Vi har en rekke meget vellykte private innslag i kommunal tjenesteproduksjon her i landet som helt klart viser at dette er et meget godt og stimulerende supplement til ren kommunal produksjon. I tillegg er brukertilfredsheten meget stor. Hva er da så galt med å prøve? Ansatte i private selskaper er jo også innbyggere i en kommune, og de betaler til og med skatt. Den jobben de gjør, kan da ikke være noe mindre verdt enn den jobben en kommunalt ansatt utfører.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Høyre har en tendens til å sette likhetstegn mellom fornyelse og privatisering. Det er selvfølgelig ikke riktig.

Arbeiderpartiet fremmet sammen med SV og Senterpartiet senest ved behandlingen av kommuneproposisjo-

nen forslag om at man skulle styrke stimulansen til omstillings- og fornyelsesarbeid i kommunene etter det mønsteret som bl.a. har vært gjennomført i kommuner som Steinkjer, Porsgrunn og Sørumsund.

Jeg konstaterer at Høyre stemte mot at man skulle legge til rette for et slikt omstillingsarbeid i samarbeid med de ansatte i kommunen, et omstillingsarbeid som ville gitt svært positive resultater både for brukerne, for kommunen som sådan og for de ansatte.

Derimot må jeg konstatere at man har gjort visse eksperimenter med å sette ut omsorgstjenester på anbud som har vist at disse tiltakene ikke har vært godt foreberedt, og at de har hatt til dels meget alvorlige konsekvenser. Derfor har Arbeiderpartiet sagt klart fra at vi ønsker stopp i denne typen forsøk, inntil man har fått evaluert virkningene både overfor brukerne og overfor de ansatte.

Torbjørn Andersen (FrP): Det finnes ingen subsidiær virkelighet, har etter hvert blitt stående som Arbeiderpartiets syn på budsjettforlik. Denne gangen har Arbeiderpartiet selv inngått et historisk budsjettforlik med erkerivalen Høyre og stemmer altså subsidiært.

I dette budsjettforliket inngår det en momskompensasjonsordning som har som hovedformål å legge til rette for bedre konkurranseutsetting av kommunal tjenesteproduksjon. Konkurranseutsetting har Arbeiderpartiet tidligere vært sterkt imot, men nå vil de altså stemme for momskompensasjonssystemet, om enn subsidiært.

Men siden det ifølge Arbeiderpartiet ikke finnes noen subsidiær virkelighet, kan jo dette tolkes dit hen at Arbeiderpartiet nå er mer positivt til å konkurranseutsette kommunal virksomhet – siden de nå altså stemmer for momskompensasjonsordningen. Da kan vi vel forvente at Arbeiderpartiet nå demper seg en smule med hensyn til å motarbeide konkurranseutsetting av kommunale oppgaver, siden de altså stemmer for den subsidiære virkeligheten?

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Arbeiderpartiets syn på de ulike spørsmål i budsjettet framgår av Arbeiderpartiets alternative budsjett.

Så har vi konstatert at *det* alternative budsjettet dessverre ikke får flertall i Stortinget. Og da står vi jo overfor spørsmålet om vi klarer å bevege regjeringspartienes forslag så mye at vi finner det forsvarlig å stemme subsidiært for det, eller om vi ikke gjør det. Jeg er glad for at bl.a. komiteens leder understreket at man har klart å bevege regjeringspartienes forslag i positiv retning. Det betyr mye for kommunene, det betyr mye for de arbeidsledige, og det betyr mye bl.a. for sykehusene. Derfor har vi funnet det forsvarlig å stemme subsidiært for regjeringspartienes endrede opplegg, etter at vårt eget opplegg ikke har fått flertall.

Det betyr ikke at vi er enig i momsreformen, men som en følge av budsjettforliket stemmer vi altså for en helhet som også omfatter den. Men vi er uenig i den, vi mener at den er for dårlig forberedt, og vi mener også at den har svært uklare fordelingsvirkninger som man burde ha skapt klarhet i.

Heikki Holmås (SV): 3. juni 2002 skulle Arbeiderpartiet vise at de fortsatt var et parti som hadde boligpolitikk. De leverte derfor inn et omfattende forslag for å gjøre noe for å skaffe boliger til unge og andre folk med trøbbel på boligmarkedet.

Men i budsjettet som vi behandler i dag, er det ingenting igjen av disse løftene. Én ting er at partiet i forhandlingene med Høyre ikke klarte å få til flere penger til utleieboligbygging for unge og andre vanskeligstilte, noe helt annet er at Arbeiderpartiet ikke har lagt inn én eneste krone ekstra for å bygge flere boliger til flyktninger og andre som trenger det.

Det er én ting jeg har lært om Arbeiderpartiet i løpet av de årene jeg har sittet her, og det er at Arbeiderpartiet er et parti som er store i ord og puslete i handling. Jeg regner med at Arbeiderpartiet nå lar være å kritisere boligpolitikken til Regjeringen i året som kommer, i og med at Arbeiderpartiet altså ikke har én krone mer enn det Regjeringen har til dette formålet.

Jeg vil spørre: Hvor ble det av løftene som ble gitt i Arbeiderpartiets program i forbindelse med dette kommunevalget, der det står at man skal skaffe flere boliger til unge og vanskeligstilte?

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg finner det relativt oppsiktsvekkende hvis representanten Holmås ikke har registrert at han har vært med på å behandle et omfattende dokument hvor Arbeiderpartiet har fremmet samtlige av de forslagene som ligger i Arbeiderpartiets boligutvalgs innstilling.

Dette forslaget er fremmet til behandling i Stortinget. Et flertall i Stortinget har dessverre avvist det. Vi har altså ikke fått tilslutning til det. Jeg er glad for at SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet har stått sammen om disse forslagene i veldig stor grad. Vi har her presentert et offensivt tiltak for en bedre og mer framtidsrettet boligpolitikk, men det har altså ikke fått flertall.

Så har Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett også tatt opp flere boligpolitiske spørsmål, bl.a. at man bør viderereføre inntektsgrensen for bostøtte, slik som man har klart å gjennomføre den bl.a. etter initiativ fra Arbeiderpartiets boligutvalg. Og vi har bl.a. foreslått økte utlansordninger i Husbanken. I budsjettforliket har man faktisk fått gjennomslag for det siste. Dette er ett av de områdene hvor vi ikke har fått igjennom alt det vi gjerne skulle ønske, men jeg kan forsikre representanten Holmås om at vi står like sterkt på de forslagene som kom fra utvalget, og at vi like sterkt vil kritisere Regjeringens boligpolitikk i det året som kommer. Vi får sannsynligvis også muligheten til å behandle det i en egen melding.

Presidenten: Replikkkordskiftet er omme.

Hans Kristian Hogsnes (H): Fra Høyres side er vi svært tilfreds med at Regjeringen fører en politikk som styrker lokaldemokratiet og øker den kommunale handlingsfriheten. Det betyr at innbyggerne skal oppleve at de har nærhet til og anledning til å påvirke avgjørelser som blir tatt i lokalsamfunnet. Det betyr at innbyggerne skal

oppleve å bli tilbudt likeverdige tjenester av god kvalitet og med god tilgjengelighet tilpasset individuelle og lokale behov, uavhengig av hvor de bor. Det betyr at organiseringen av tjenesteproduksjonen skal sikre best mulig tjenester til lavest mulig kostnader, uavhengig av kommunegrensene og grenser mellom ulike forvaltningsnivåer.

Vi i Høyre er også tilfreds med at Regjeringen innenfor stramme budsjetttrammer har prioritert økte overføringer til kommunene. Etter budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet er disse overføringene økt ytterligere. Veksten er på historiske 6,685 milliarder kr fra 2003 til 2004. Dette er en vekst på hele 6,1 pst. Kommune-Norge får dermed nær 1 500 kr mer til rådighet pr. innbygger neste år.

Jeg har forståelse for at mange kommuner fortsatt opplever den økonomiske situasjonen som vanskelig. Denne situasjonen har vokst frem over lang tid, og jeg vil gjenta at denne situasjonen er forårsaket av en rekke forhold gjennom flere år.

Jeg nøyer meg her med å nevne en rekke detaljstyrte og underfinansierte reformer, økte pensjonskostnader og dyre lønnsoppgjør. Jeg vil i denne sammenhengen også understreke at svært mange kommuner og fylkeskommuner har tatt ansvar for å møte økte utgiftsbehov med nødvendige omstillings- og effektiviseringstiltak for å frigjøre ressurser til tjenester til sine innbyggere. Det er svært avgjørende fortsatt å ha et betydelig påtrykk for omstilling og modernisering av offentlig forvaltning og tjenesteproduksjon. Dette er spesielt viktig å understreke i en situasjon hvor de økonomiske rammene for mange kommuner og fylkeskommuner i 2004 kan synes litt romsligere enn først antatt.

I tillegg til at kommunesektoren får mer enn 6,6 milliarder kr mer å rutte med neste år, er det i tillegg også positivt at kommuner og fylkeskommuner nyter godt av rentenedsettelse den siste tiden på til sammen 4,5 prosentpoeng. Med en netto gjeld på mellom 70 og 80 milliarder kr vil den langsiktige effekten av lavere renter være på nær 3,5 milliarder kr på årsbasis, selv om langsiktig rentebinding gjør den kortsiktige gevinsten litt mindre. Dette illustrerer meget godt betydningen av å viderereføre en stram økonomisk politikk som fortsatt kan bidra til å holde renten på et lavt nivå. Sammen med andre tiltak vil dette ha en fortsatt positiv påvirkning på kommunenes rammevilkår, slik at de mange oppgavene kommunal sektor har ansvaret for, kan ha et forsvarlig omfang og en sikker kvalitet.

Kommunesektoren har hovedansvaret for de viktigste velferdstjenestene her i landet. Disse tjenestene finansieres gjennom skatteinntekter, rammetilskudd, øremerkede tilskudd og brukerbetaling. Fra Høyres side er vi svært positive til at Regjeringen mener rammefinansiering gjennom skatteinntekter og rammetilskudd bør være hovedprinsippet for finansiering av kommunesektoren. Her kan det være verdt å nevne at Regjeringens forslag til statsbudsjett økte skatteinntektenes andel av kommunenes samlede inntektsnivå, i tråd med ønsker fra kommunesektoren selv.

Større grad av rammefinansiering av kommunesektoren må understøttes av et fortsatt arbeid for mindre detaljert statlig regelverk og styring. Rammestyling gir gode forutsetninger for å nå nasjonale mål, likeverdig fordeling av tjenestetilbud i ulike deler av landet og nasjonal-økonomisk styring av kommunesektoren. Høyre er også tilfreds med at Regjeringen følger opp planer for innlemming av øremerkede tilskudd i inntektssystemet for 2004. Det neste virkelig store skrittet vil jo her bli tatt i 2006, når midlene til barnehagene innlemmes, slik avtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet forutsetter.

En annen viktig forutsetning for at det fortsatt er god fremdrift i dette arbeidet, er at fordelingsmekanismene i inntektssystemet er mest mulig treffsikre i forhold til utfordringene i kommunesektoren. Høyre er tilfreds med at Regjeringen har oppnevnt et utvalg som skal foreta en faglig gjennomgang av inntektssystemet, både inntekts- og utgiftsutjevningen. Videre har Regjeringen allerede fulgt opp Stortingets vedtak om å fremme sak om endringer i kostnadsnøkkelen for sosiale tjenester parallelt med statsbudsjettet for 2004. Dessuten vil den modellen som er foreslått for å dekke utgifter til ressurskrevende brukere i kommunene, frigjøre midler i kommunene.

I en merknad fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet hevdes det at Regjeringen har et ensidig fokus på konkurranseutsetting og privatisering som virkemiddel for å effektivisere kommunesektoren. Jeg tar sterk avstand fra en slik forenkling av denne diskusjonen, spesielt når vi tenker på at enkelte partier har et nesten dogmatisk forhold til sin motstand mot i det hele tatt å prøve slike virkemidler i moderniseringen av kommunal virksomhet. Det er i denne sammenhengen viktig å understreke det store ansvaret vi alle har for å utnytte offentlige ressurser best mulig til glede for innbyggerne. Det må da være et mål å sikre best mulige tjenester til lavest mulig kostnad, uavhengig av kommunegrensene og forvaltningsnivåer.

Jeg har stor tro på en politikk som stadig øker det kommunale handlingsrommet for å foreta prioriteringen ut fra lokale ønsker og behov. Derfor må den enkelte innbygger settes i fokus. Offentlig sektor er til for innbyggerne og må tilpasses deres ønsker og behov. Det er grunnen til at jeg ønsker ytterligere å øke det lokale handlingsrommet. Det er lokale myndigheter selv som i dialog med brukerne, kommunens egne innbyggere, vet best hvordan tjenestetilbudet bør utformes. Jeg er svært positiv til at kommunene vurderer konkurranseeksponering, også på kjerneområdene, for å stimulere kvaliteten, effektivitet og ikke minst innovasjon. Konkurranseutsetting er ikke et mål i seg selv, men det er ett av flere virkemidler for å kunne tilby gode og fleksible kommunale tjenester. Det stimulerer også interkommunalt samarbeid og bidrar til å dyktiggjøre kommunens egen organisasjon til å møte innbyggernes forventninger og krav. Det kan være verdt å understreke at det er de enkelte kommune-styrer selv som må avgjøre hvilke virkemidler kommunen kan og skal ta i bruk, og at brukerperspektivet må veie tyngst i all tjenesteyting, helt uavhengig av hvordan

man velger å organisere tilbudene. Ordningen med nøytral merverdiavgift i kommunesektoren vil fra 1. januar 2004 bidra til å stimulere en økt lokal handlefrihet i disse spørsmålene.

Jeg er fornøyd med at vi har et budsjettforlik mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet som sikrer flertall for det foreliggende forslaget til statsbudsjett. For kommunesektoren betyr forliket en ytterligere økning i tilgangen på ressurser. Som allerede nevnt er økningen på et historisk nivå, der veksten fra i år til neste år samlet blir på mer enn 6,6 milliarder kr. I tillegg har vi en avtale mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet i kommunalkomiteen som også sikrer denne satsingen, samtidig som man ved en mindre omprioritering også øker bevilgningen til industriinkubatorer med 6 mill. kr.

Det er med glede jeg anbefaler Stortinget å vedta kommunalkomiteens innstilling om bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 på rammeområdene 6 og 7.

Presidenten: Og det er presidenten en glede å tillyse replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg merket meg den tidligere Tønsberg-ordførers gledesutbrudd, og jeg registrerer at mange av Høyres ordførere rundt om i landet har uttrykt en meget sterk tilfredshet med at kommuneøkonomien nå styrkes vesentlig mer enn det som fulgte av Regjeringens opplegg. Mange av disse har jo også sterkt kritisert Regjeringen for å kjøre et opplegg med en så stram kommuneøkonomi at man har vært nødt til å skjære ned på tilbud som man ut fra lokale vurderinger har sett det som svært viktig å videreføre.

Da er mitt naturlige spørsmål til representanten Hogsnes: Hvis man skal følge kommunalministerens resonnement, må det jo være slik at når disse kommunene, som også er Høyre-styrte, ikke får de økonomiske ressursene til å strekke til, har de en dårlig økonomistyring. Eller er det slik at det faktisk har vært for trange rammer for kommunesektoren? Med andre ord: Er det slik at det i de Høyre-styrte kommunene hvor Høyre-ordførere har klaget over økonomien, har skyldtes dårlig styring, eller har det skyldtes at de har dårlig økonomi?

Hans Kristian Hogsnes (H): Jeg tror det er en sannhet at alle er glad for mer penger. Jeg tror ingen vil si at de noen gang vil få nok penger til å løse alle de oppgavene de gjerne ville ha løst.

Jeg vet fra min egen kommune at politikere fra de fleste partier er fornøyd med at det til neste år er en vekst på mer enn 64 mill. kr i forhold til i år. Det er vi glad for, og det setter dem bedre i stand til å løse oppgavene. Det er altså ikke noen enkel fasit på om dette er dårlig styring eller bare trange kår. Ofte kan det være en kombinasjon, men svært store muligheter ligger i kommunens egen håndtering og egen prioritering.

Per Sandberg (FrP): Det kunne være interessant å kommentere debatten mellom budsjettpartnerne, men jeg skal avstå fra det nå.

Jeg registrerte at representanten Schjøtt-Pedersen i sitt innlegg påpekte veldig sterkt at det Arbeiderpartiet nå har fått til i forliket, var det som hadde snudd det verste ved høyrepolitikken i Norge. Det kunne være interessant å høre om representanten Hogsnes deler den oppfatningen – hvorvidt det nå er slik at Høyre i regjering fører en politikk som tilfredsstillende Arbeiderpartiet eller venstresiden i norsk politikk, og hvorvidt det som Karl Eirik Schjøtt-Pedersen påpekte i sitt innlegg, er korrekt.

Hans Kristian Hogsnes (H): Jeg tror ikke budsjettavtalen innebærer en alvorlig svekkelse av den profilen Regjeringen hadde lagt i budsjettet. For Høyres del kan vi leve med at det blir litt større ressurser til kommunene, og at det blir litt større ressurser til skolen.

Karin Andersen (SV): Rettferdig fordeling av ressurser og muligheter har aldri vært Høyres sterke side.

Vi kan se på noen av de innbyggerne og noen av de brukerne som kommunene har, som Hogsnes var inne på. Blant dem er det 20 000 flere funksjonshemmede i år enn i fjor som ikke har jobb. Regjeringen og Høyre motsetter seg på det sterkeste å få vite noe om dette gjennom å få det kartlagt, slik at Stortinget får vite det. De vil heller ikke ha klare måltall for hvordan offentlig sektor skal bidra til å rekruttere funksjonshemmede og innvandrere, slik at vi vet at de får jobb. Det er lite penger både til Aetat og i kommunene, og det er kun forliket som har gitt kommuneøkonomien og satsingen i Aetat det skinn av anstendighet som gjør at en kanskje kan tro at det ikke blir enda flere arbeidsløse funksjonshemmede til neste år.

Jeg har lyst til å spørre representanten Hogsnes fra Høyre: Hvor mange flere funksjonshemmede tror Hogsnes vil få jobb til neste år med Regjeringens opprinnelige satsing?

Hans Kristian Hogsnes (H): Jeg tror vi kunne føre en lang diskusjon om hva som virkelig er rettferdig. Jeg har i alle fall på Høyres vegne god samvittighet for den profil som ligger i dette budsjettet.

Jeg tror heller ikke at det noen gang vil være mulig her i landet å skaffe nok penger til SVs mange gode formål, men vi har det prinsippet i bunnen at ressursene må skapes før vi bruker dem. Jeg tror dette budsjettet har en god profil som vil gjøre det mulig også for flere funksjonshemmede å komme i arbeid neste år.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Per Sandberg (FrP): Debatten om kommuneøkonomi kommer igjen og igjen. Man kan vel si at fløyene er noenlunde like, selv om Fremskrittspartiet de to siste årene har innsett at når vi ikke får en systemendring i forhold til inntektssystemet overfor kommunene, er vi også nødt til å ta innover oss at for at kommunene skal kunne

utføre oppgavene sine på en tilfredsstillende måte overfor brukerne, er vi nødt til å tilføre friske midler.

Fremskrittspartiet har mange ganger fremmet forslag om store endringer i forhold til inntektssystemet. Jeg skal ikke si så mye om det nå, men jeg tror at på sikt vil nok Fremskrittspartiets system tvinge seg igjennom, uavhengig av hvorvidt de politiske blokkene i dag er slik som de er. Hvis brukerne skal få et tilfredsstillende tilbud, tror jeg faktisk det også er brukerne som kommer til å tvinge det igjennom, for det er ikke godt nok slik som det er.

Det er litt overraskende at debatten år etter år går på at problemet for kommunesektoren er at det er for lite overføringer, når vi vet at det kan ordnes gjennom et finansieringssystem der pengene i større grad følger brukerne. Da vil brukerne sannsynligvis bli mer tilfredse, og det vil bli mindre grunn for lokalpolitikere og kommuner til å klage sin nød. Jeg vet at det er flere som jobber med alternative ordninger, også i retning av det som Fremskrittspartiet har som sitt primære opplegg.

Jeg tror det var representanten Meltveit Kleppa som nevnte dette oppropet fra 138 kommuner. Det er klart at det kunne ha vært interessant å gå igjennom alle disse kommunenes regnskap og budsjett. Det kunne også ha vært interessant å gå igjennom de politiske konstallasjonene i disse 138 kommunene, for å se hvorvidt det har vært de politiske konstallasjonene, eller om det har vært prioriteringene i den enkelte kommune som har gjort at de har dårlig økonomi, eller hvorvidt det er de statlige overføringene som faktisk er grunnen til at de sliter med sin økonomi.

Jeg har gjort meg en liten umake gjennom høsten. Jeg har gått igjennom en del lokale aviser som har hatt oppslag om kommuneøkonomi. Da er det litt interessant å registrere at det er ikke lokalt den store klagen kommer. Det er rikspresen og politikerne på venstresiden som er veldig dyktige til å – la meg si det slik – svartmale situasjonen for Kommune-Norge.

Det er interessant å lese – bare for å ta et par eksempler – at politikerne i en liten kommune som har hatt voldsomme problemer med økonomien, og som faktisk er senterpartistyrte, i går kveld kunne koste på seg relativt høye smørbrød etter å ha snudd kommunal sult og nød til et pent overskudd. Etter litt omstilling, litt konkurranseutsetting, litt interkommunalt samarbeid, nyttig reduksjon i administrative kostnader, så har de klart det. Det er også interessant å se til en annen kommune som er senterpartistyrte, hvor rådmannen har lagt fram et spennende forslag til budsjett i 2004. Der står det bare om ett problem denne kommunen har i forhold til økonomien, nemlig hvorvidt de skal bygge et tilbygg på skolen, eller hvorvidt de skal bygge kunstgressbane.

Det er også interessant å se at fire små kommuner i Namdalen, for øvrig et område som Senterpartiet og flere nå har snakket om skal få Nord-Norge-premisser i forhold til kommunesektoren, står overfor enorme investeringsplaner. Til sammen bor det 11 000 mennesker i disse kommunene. Der skal de nå investere 100 mill. kr. Hvorfor står de overfor investeringsplanene? Jo, fordi de ser lyset. Alt går så mye bedre i kommunene nå. Etter at

de har rasjonalisert, effektivisert, omstilt seg, inngått omfattende samarbeid på tvers av kommunegrensene, så har de fått det til.

Det jeg prøver å si, er at jeg tror at de politiske partiene på venstresiden også har et ansvar i forhold til å skape positivitet overfor hva som skjer i kommunal sektor. Det er ikke riktig at alt er bare trist og grått i kommunesektoren.

Jeg kommer selv fra en kommune med 17 500 innbyggere, som hadde voldsomme problemer tidlig på 1990-tallet og på midten av 1990-tallet, selvfølgelig fordi de hadde lagt seg på et altfor høyt aktivitetsnivå i forhold til sine inntekter. I løpet av to år fjernet denne kommunen nesten 80 årsverk. Så stiller vi oss spørsmålet: Så brukerne i denne kommunen noen forskjell? Merket de noen forskjell på tjenestetilbudet? Nei. Og da blir det litt feil når ordføreren i etterkant går ut og sier: Se hvor dyktige vi har vært, vi har greid å rasjonalisere bort 80 årsverk! Det denne ordføreren skulle ha sagt, var: Beklageligvis har denne kommunen hatt et altfor høyt aktivitetsnivå. Vi har faktisk hatt 80 årsverk for mye i forhold til det som har vært nødvendig for å tilfredsstille brukernes behov. Derfor hadde altså denne kommunen opparbeidet seg et akkumulert underskudd på 40 mill. kr. Det må gå an å snakke om kommunal sektor også i positive toner.

Jeg vil også få lov til å utfordre statsråden i forhold til de fire kommunene med feilrapportering i forhold til psykisk utviklingshemmede, at statsråden virkelig tar det innover seg at dette er en flertallsmerknad, at det virkelig er et ønske fra komiteen om at her skal det gjøres noe.

Jeg vil også vie litt oppmerksomhet til noen av Fremskrittspartiets forslag.

Det gjelder først forslag nr. 22, der Fremskrittspartiet ber Regjeringen nedsette et politisk uavhengig organ for å utrede de samfunnsmessige tap ved manglende integrering i Norge. Jeg synes det vil være et godt grep i forhold til å finne de utfordringene vi står overfor nå, når det er et samstemt storting som har lagt store ressurser i å styrke integreringsprosessen. Da kunne det ha vært interessant å ha fått sett hvor det er vi skal sette inn tiltakene for å få best mulig resultat. Andre land rundt omkring oss som det er naturlig å sammenligne seg med, har gjort det, og har også funnet materiale som de bygger videre på når de skal forsterke integreringspolitikken. Det er ikke slik at Fremskrittspartiet her ønsker seg noe innvanderregnskap. Her er det rett og slett et ønske om å få på bordet hva vi har gjort feil, og hva vi skal gjøre for å rette det opp.

Jeg vil også rette oppmerksomheten mot forslag nr. 32. Her fikk Fremskrittspartiet på plass 500 mill. kr. i Husbanken. Vi vet at det er mange, mange kommuner som har egne planer om å etablere rehabiliteringsplasser eller sykehjem i sydligere strøk. Vi er veldig fornøyd med at vi fikk det på plass. Men det viser seg i ettertid at det er veldig vanskelig for dem som ønsker å få del i disse midlene, på grunn av at det er litt dårlige retningslinjer i forhold til Husbanken og hvordan midlene skal utbetales. Her ber vi rett og slett bare om at statsråden og Regjeringen i klarere ord gir retningslinjer til Husbanken om hvordan disse pengene skal brukes.

Forslag nr. 31:

«Stortinget ber Regjeringen nedsette et hurtigarbeidende utvalg for å ta restansene på asylfeltet. Utvalget kan rekrutteres fra arbeidsledige med relevant kompetanse.»

Jeg synes det er litt trist at ikke Stortinget kan være med på et slikt forslag. Jeg synes det er trist at alle partier utenom Fremskrittspartiet aksepterer at det nå sitter over 17 000 mennesker i asylmottak rundt omkring i landet. Barn og kvinner sitter måned etter måned, år etter år, uten å vite hva framtiden vil bringe for dem. Samtidig vet vi at vi har arbeidsledige som har sterk kompetanse på dette feltet, som ganske raskt kunne ha satt seg sammen i et hurtigarbeidende utvalg for å få ned det antallet som sitter i mottak i dag.

Vi registrerer at Regjeringen er nødt til å etablere flere og flere mottak, fordi det ikke ser ut til at det blir mindre og mindre behov, fordi vi ikke greier å ta unna restansene. Det bildet som tegner seg nå, er at situasjonen faktisk vil bli verre også i 2004, fordi vi ikke greier å ta unna. Jeg vet at statsråden i sitt innlegg vil si: Joda, nå skal vi innføre 48 timers behandling, og åpenbart grunnløse søkere vil da avvises umiddelbart. Og *de* blir ikke sittende i mottak i seks måneder, i ett år, i to år. Det er helt andre typer asylsøkere som sitter over lang tid. Derfor er det trist at Fremskrittspartiet måtte stå alene om det forslaget.

Jeg vil avslutte med å si at Arbeiderpartiet gjennom sitt forlik skal ha ros for – det har jeg også ved en tidligere anledning sagt – at de fikk på plass de 1,5 milliardene som Fremskrittspartiet fikk flertall for i forbindelse med kommuneproposisjonen, og som var manglende i Regjeringens budsjett. Men derfra til å si at Arbeiderpartiet nå på en måte har vært med på å redde landets framtid gjennom en subsidiær holdning i forhold til dette budsjettet, er å gå vel langt. Jeg har en viss mistanke om at de 1,5 milliardene som manglet i budsjettframstillingen fra Regjeringen, faktisk manglet av taktiske hensyn i forhold til forhandlingene i Stortinget. Det skulle ikke forundre meg. Men vi må akseptere at Regjeringen også får lov til å drive sitt taktiske spill på den måten. Det vi skal være fornøyd med, er at det har kommet på plass.

Helt til slutt fremmer jeg alle forslag som Fremskrittspartiet står bak, og som vi er medforslagsstillere til. Jeg vil også signalisere «same procedure as last year», vi vil stemme imot V.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har tatt opp de forslag han selv refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): I Framstegspartiets sitt alternative budsjett blir det lagt opp til at rammetilskotet til kommunane skal få eit kutt på 1,8 milliardar kr. i 2004, vidare skal det kuttast i Nord-Noreg-tilskotet, i regionaltilskotet, i skjønnstilskotet og i overføringane til fylkeskommunane – ikkje unaturleg frå det partiet.

Representanten Sandberg har ofte vore høgt på banen og lova meir pengar til kommunesektoren, sjølv om det

ikkje kunne høyrast slik ut, iallfall ikkje i starten av innlegget hans i dag.

Kva skal ein tru på? Er det Framstegspartiet sitt alternative budsjett eller er det representanten Sandberg som er truverdig?

Så litt om konkurranseutsetjing og privatisering. Det stod å lese i Aftenposten den 24. november:

«Jeg tror vi skal sette strek over all privatiseringsdebatt i partiet vårt. Vi har ikke et prinsipp om at vi skal privatisere hele verden, sa Sandberg i sitt foredrag på Fr.p.s ordførerkonferanse i går.»

Spørsmålet mitt er: Er dette ei ny politisk linje frå Framstegspartiet?

Per Sandberg (FrP): Jeg har ved flere anledninger prøvd å gjøre også representanten Oppebøen Hansen oppmerksom på vårt system når det gjelder finansiering av kommunesektoren. Da vet representanten at vi ønsker oss et statlig finansieringssystem for primær oppgavene som baserer seg på brukervalg, utbetalt av det lokale trygdekantoret – derav også kutt i overføringene til kommunesektoren.

Hvis Oppebøen Hansen sammenligner vårt alternative budsjett for 2004 med budsjettet for 2003, vil han se at vi faktisk kutter 1,5 milliarder kr mindre i 2004 enn vi gjorde i 2003 – rett og slett for å følge opp de 1,5 milliardene som vi hadde forslag om og fikk flertall for i forbindelse med kommuneproposisjonen.

Når det gjelder privatisering, er det riktig, det som stod. Hver eneste gang vi har en debatt med Arbeiderpartiet, Kommuneforbundet eller andre om konkurranseutsetting, blir vi beskyldt for at vi ønsker å privatisere. Det vår politikk baserer seg på, er konkurranseelementet, og da er det uvesentlig for Framskrittspartiet hvorvidt det er en organisasjon, private eller kommuner som konkurrerer om det tilbudet som skal legges ut på anbud. Derfor er ikke privatisering et prinsipp for Framskrittspartiet.

Kari Lise Holmberg (H): Paradokset i Framskrittspartiets politikk er at de vil bruke flere oljemidler til absolutt alle gode formål, med unntak av kommunesektoren.

Nå bekrefter statistikken at Regjeringens økonomiske politikk virker. Pilene går ikke lenger nedover, optimismen er vendt tilbake til næringslivet, og kommunene har i dette budsjettet fått en historisk vekst i frie midler. Viktige tjenesteområder er styrket. Men Framskrittspartiet sier fortsatt at dette ikke er godt nok, at systemet vårt ikke er godt nok. Pengene skal følge brukeren, sier Sandberg. Men det kan da også gjøres innenfor det systemet vi har i dag.

Kan Per Sandberg si seg enig i at brukervalg er godt mulig innenfor det generalistkommunesystemet vi har i dag?

Per Sandberg (FrP): Hver gang denne regjeringen uttrykker seg om for stram økonomi, er paradokset at regjeringen allerede bruker 70 milliarder kr av oljepengene i året. 70 milliarder kr! Regjeringen gir uttrykk for at det

ikke gjøres. Men når Framskrittspartiet i sitt alternative budsjett for 2004 foreslår å bruke 5 milliarder kr utover de 70 milliardene som Regjeringen bruker, er katastrofen fullendt. Det er paradokset.

Så til det at pengene skal følge brukerne. Nei, jeg tror faktisk ikke det systemet vi har i dag, vil virke hvis man har som formål at man skal ha likt tjenestetilbud rundt i det ganske land. Hvis man skal ha brukervalg bare innenfor generalistkommuneopplegget, vil man fortsatt oppleve at det vil være stor forskjell på prioriteringene i de enkelte kommuner med hensyn til hva slags tjenestetilbud man vil få.

Vi er opptatt av at tjenestetilbudet innenfor både helse, eldreomsorg og skole skal være likt, uavhengig av hvilken kommune man måtte bo i i Norge.

Heikki Holmås (SV): Jeg har vært i en del debatter i det siste med Per Sandberg. Han har uttalt seg i aviser og i radio om EØS-utvidelsen og utlendinger som kommer til Norge for å jobbe, enten de kommer for å utføre tjenester eller for å arbeidsinnvandre.

Det jeg har skjønnet, er at Per Sandberg er for å stenge ute polakker ved hjelp av å bruke overgangsordninger de neste fem årene, men de som kommer til Norge, kan godt jobbe for vesentlig lavere lønninger enn det som er vanlig i Norge – ned mot 50 kr timen. Da er det altså sånn at seriøse norske selskaper innenfor verftsindustrien og byggebransjen som lønner folkene sine med norske lønninger, vil tape i anbudskonkurranse med andre bedrifter som ansetter folk med lavere lønninger.

Da er spørsmålet mitt: Er det sånn at norske arbeidere må ned i lønn for å beholde jobben sin i framskrittspartissammenfunnet i årene som kommer? Eller er det sånn at Framskrittspartiet vil styrke regelverket, sånn at de som jobber i Norge, skal få norske lønns- og arbeidsvilkår?

Per Sandberg (FrP): Nei, EØS-utvidelsen vil faktisk føre til at vi ikke kan stenge noen ute. Det er jo derfor Framskrittspartiet ønsker overgangsordninger, for å forberede oss på det som eventuelt måtte skje. Vi vet ikke hva som skjer. Det eneste vi kan være sikre på, er at vi ikke vet hva som skjer. Men det vi vet, er at Norge har et meget attraktivt velferdssystem, med meget attraktive støtteordninger. Og i den sammenheng ønsker Framskrittspartiet overgangsordninger for å forberede oss på den type ting.

Nei, jeg tror ikke at det vil bli lavere lønninger. Men jeg tror heller ikke at vi vil få noe høyere lønninger framover. Jeg tror nok at det norske arbeidsmarkedet bare må innse at når vi får denne utvidelsen, vil presset på den enkelte arbeidsplass og den enkelte bedrift bli så sterkt i forhold til konkurransen at de er nødt til å få kostnadsnivået ned. Det betyr ikke at vi skal kutte i lønningene, selv om Framskrittspartiet har løsninger også på det, gjennom at vi tror at skatte- og avgiftslettelser vil føre til at kravet om høyere lønninger vil gå ned.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Karin Andersen (SV): Først vil jeg ta opp de forslag i innstillingen som SV er med på, og som ikke har blitt fremmet ennå.

SVs budsjett for 2004 er først og fremst en hovedsatsing for å koble flere ledige hender med uløste oppgaver. I tillegg til det er vårt budsjettopplegg en satsing på de tingene som er viktigst for at Norge skal bli et trygt og godt land å bo i i åra framover, altså det som er viktigst for framtida.

SV vil utjamne forskjeller og avskaffe fattigdom. Derfor må man innrette all politikk på det, og ikke lage det til noe man skal reparere i ettertid. Fattigdom er uakseptabelt. Det gjør samfunnet dårlig å leve i for alle. Det krever langt mer politisk styring og langt mer ansvar for resultatet i praksis enn det denne regjeringen tar. Fattige barn, nedslitte skoler og mange folk uten arbeid har ingenting med en moderne velferdsstat å gjøre. SV har en moderne visjon som handler om at man skal sette det viktigste først, og at det skal bli slik i praksis som man har sagt. Når kartet ikke stemmer med terrenget, er det altså kartet man må justere, ikke omvendt.

I Norge i dag har vi en kommunesektor som disponerer svært mye av samfunnets ressurser. Men det er slik at det private forbruket til neste år øker sju ganger mer enn det offentlige forbruket, og det forteller oss at standardgapet øker mellom det den offentlige velferden kan by på, og det den private rikdommen kan gi det enkelte mennesket som er så heldig å ha trukket dét loddet i livet. Dette ser vi veldig grelt i mange kommuner, ikke fordi alt er dårlig og elendig der, men fordi hjelpen til dem som har det vanskeligst, blir for dårlig, og fordi f.eks. noe av den viktigste framtidssatsingen vi kunne ha, nemlig å satse på utdanning og skole, mangler.

Kompetanse og kunnskap er den viktigste strategien for å sikre norsk økonomi i framtida. Derfor vil vi altså ha en moderne skole, og ikke en slik skole som jeg gikk på på 1960-tallet. Da var det store klasser, alle lærte alt samtidig, og ingen hadde tilpasset opplæring. Det var ingen skole for dette årtusenet. Hvis vi vanskjøtter bygg, og ikke gir opplæring i moderne datateknologi, gir vi elevene en melding om at skole og utdanning ikke er viktig. For SV er dette viktig. Slik det er nå, blir den offentlige skolen mindre relevant for veldig mange foreldre, fordi den ikke er god nok. Og det tar ikke denne regjeringen på alvor.

I dagens aviser meldes det igjen om noe som burde være, men ikke er, en selvfølge. Vi er i ferd med å se et digitalt gap mellom fattige elever og elever som har råd til datautstyr hjemme, og som har råd til å ta dataundervisning ved siden av skolen, fordi det ikke fins moderne datateknologi i skolen. Dataundervisning fins kanskje bare i ett rom og er ikke koblet til all undervisning. Det har da ingenting med moderne undervisning å gjøre at det skal være slik. Og gjettt hvem som taper. Det er faktisk ikke bare de fattige elevene, men det er Norge. Norge taper, for her er det mange evner og ressurser som ikke blir utnyttet. Disse barna og ungdommene er mye viktigere for hvordan trykgheten vår skal være i framtida, enn mer oljeboring i nord – i Lofoten og i Barentshavet.

Denne regjeringen har nå satt norgesrekord når det gjelder dårlig kommuneøkonomi og antall kommuner under statlig administrasjon. Det minner ikke mye om kommunal frihet, som de snakker mye om. Det er mange gamle synder her, men det har altså blitt mye verre i det siste.

SVs kommuneøkonomi vil bidra til at flere av de ledige hendene som nå fins, kommer i arbeid. Det er et viktig mål i seg sjøl. Med SVs kommuneopplegg vil vi fullføre barnehagereformen. SVs kommuneopplegg vil bidra vesentlig til å fjerne fattigdommen og til å ta et særlig ansvar for å fjerne fattigdommen blant barn. Det har blitt 30 000 flere barn i år enn i fjor som har foreldre som er arbeidsledige, og veldig mange av dem får veldig dårlig råd. Vi trenger en satsing for å gjøre det å ha lite penger mindre vondt og vanskelig. Da er det igjen skolen som er viktig. Skolen må være så god at den kan kompensere for de forskjellene som ligger i privat økonomi. Det er viktig at kommunene har råd til å gi innbyggerne et godt kulturtilbud og ha et fritidstilbud som gjør at man ikke må opp med lommeboka hver gang man skal være med på noe, eller ikke behøver å være utenfor hver eneste gang noe skal skje. Det skaper ingen god barndom, og det skaper ikke et klima som gir alle ungdommer de samme muligheter. SVs kommuneopplegg vil gi grunnskolen nødvendige ressurser.

SVs kommuneopplegg vil også gi kapasitet og kvalitet når det gjelder omsorg og pleie for dem som trenger det. Det må også være gode arbeidsforhold for dem som jobber der, slik at de ikke sliter helsa av seg. I en av dagens aviser stod det om det å jobbe i helse- og omsorgssektoren at det ser ut som om det er en sektor som er designet for en singel, veltrent vektløfter med enorm kapasitet. Og hvis jeg kan få lov å legge til: Antakelig må man også ha evne til å stenge ute bekymringer for dem som ikke har fått nok hjelp og omsorg, når man går hjem. Her skal altså tusenvis av underbetalte damer slite helsa av seg for at gamle skal få et minimum av omsorg og pleie, fordi Regjeringen synes det er viktigere med skattelette til dem som har mye. I tillegg til det hører jeg at de får skylden for dyre lønnsoppgjør. Unnskyld, hvis vi skal rekruttere folk til disse sektorene i framtida, er det to ting som må være på plass. Det må være en lønn det går an i leve av, og en pensjon det går an å leve av når man blir gammel, og et arbeidsliv som er slik at man ikke blir sjuk av å jobbe der.

Det er viktig for SV å sikre full tilgjengelighet for funksjonshemmede og benytte prinsippet om universell utforming. Der er det langt igjen i norske kommuner og i det norske samfunn generelt – i arbeidslivet ikke minst.

SV vil også ha et opplegg for kommuneøkonomi som bidrar til at vi får bosatt de flyktingene som vi har tatt ansvaret for. Det dreier seg om satsing på boligpolitikk, men det dreier seg også om kommuneøkonomi.

SV vil ha en offensiv satsing på kollektivtrafikk. Det er en forutsetning for et moderne samfunn. Kollektivtrafikken ligger under fylkeskommunenes budsjetter, men flertallet på Stortinget og Regjeringen vil fremdeles ikke vite noe om volum, kapasitet, pris og tilgjengelighet. Det

skal vi ikke vite noe om! Da er det litt vanskelig å se om man har tilstrekkelig med midler til å nå målene.

SV er også opptatt av å sikre fylkeskommunene som regional utviklingsaktør. I forbindelse med bortfallet av den differensierte arbeidsgiveravgiften blir det utrolig viktig at de midlene som skal på plass der, blir store nok. For når man skal kompensere én krone som før gikk direkte til bedriften, med indirekte virkemidler, må man altså satse vesentlig mange flere midler på de tingene man har lov til å gjøre, nemlig på forskning, utvikling, utdanning, kompetanseoppbygging, etterutdanning i bedriftene, samferdselsløsninger og IKT-løsninger. Alle disse tingene har man lov til å gjøre sjøl, på egen hånd, men det vil være indirekte virkemidler som det vil ta lengre tid før bedriftene merker. Derfor må vi gjøre dette i større volum enn det vi gjør i dag.

SV ønsker også et opplegg der kommunene har råd og mulighet til å ta ansvar i miljøpolitikken. SV ønsker et opplegg der kommunene kan være med på en boligsatsing for unge og vanskeligstilte. Mer enn halvparten av alle som skrives ut fra psykisk helsevern i dag, har ikke egnet bolig. Nesten ingen av dem som kommer ut fra fengslene har det. Og dette kalles ettervern! Dette er noen av de største manglene vi ser i den norske velferdsstaten i dag. Det er også slik at hele samfunnet taper på det. Det blir mer utstøting av det, folk blir ikke friske, og de kommer ikke ut av en kriminell løpebane hvis de ikke har tak over hodet.

Helt kort til slutt: Egenandelene øker. Det er en usosial måte å kreve inn skatt på. SV er dypt uenig i at egenandelene skal øke. I vårt opplegg er alle egenandelsøkningene fjernet.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A): Denne høsten har Arbeiderpartiet klart å dreie politikken til venstre. Det er faktisk første gang at Bondevik II-regjeringen gjør det. Det skyldes budsjettavtalen Arbeiderpartiet har inngått med Regjeringen. Dette har gitt resultater. Det er selvsagt slik at vi ikke er fornøyd med alt, bl.a. er vi ikke fornøyd i forhold til at vi ikke fikk gjennomslag for å øke inntektsgrensen for barnefamilier for å få bostøtte. Vi kommer tilbake til det. Men vi er fornøyd på noen områder. Kommunene i Hedmark har bl.a. fått 77 mill. kr mer som en følge av forliket. Det gir en bedre skole for barna, det gir en bedre eldreomsorg for de gamle, og det gir billigere skolefritidsordninger. Men SV skriver i merknadene sine at dette er «beskjedent».

Da har jeg et spørsmål til representanten Andersen: Hvilke konkrete resultater kan SV vise til denne høsten?

Karin Andersen (SV): Jeg tror Arbeiderpartiet skal være ganske fornøyd med den måten SV har omtalt budsjettforliket med Regjeringen på. De har sparklet litt på et Høyre-budsjett som var meget usosialt. Vi har gitt Arbeiderpartiet ros for at de har sikret en noe bedre kommuneøkonomi, og også for at man har sikret bedre tiltak

for de arbeidsledige. Det er mange ting i dette budsjettet som vi var veldig overrasket over at Arbeiderpartiet ville være med på. Det gjelder mange av strukturtiltakene, bl.a. konkurranseutsetting og privatisering i kommunesektoren og en rekke andre ting. Når det gjelder egenandelsøkningene, er det meget usosialt, over en halv milliard i skatteøkning til folk som er syke. Det er en total mangel på satsing på boligpolitikken, som er det aller viktigste for dem som er fattigst. SV kunne aldri ha gått med på et slikt opplegg som Arbeiderpartiet nå har gått med på. Det er altfor usosialt, har altfor dårlig fordelingsprofil, for dårlig miljøprofil og for mange høyrepolitiske strukturtiltak til at vi kunne ha gått med på noe lignende.

Torbjørn Andersen (FrP): SV pøser mer penger ut til alle offentlige formål. Det er nærmest ingen grenser for hvor mye SV vil bygge opp offentlig sektor. Økte offentlige utgifter må uansett betales med høyere skatter og avgifter. Vi vet at Norge fra før av har noen de høyeste skattene og avgiftene i denne verden. Verre blir det altså om SV får bestemme. Konkurranseutsetting er bannlyst, og monopoler er hellige kuer for SV.

Mitt spørsmål er: Har SV noen gode forslag for å redusere de offentlige utgiftene og effektivisere kommunal virksomhet, eller er det bare mer penger til kommunene som er den eneste løsningen SV kan se? Har SV bare ett eneste forslag å vise til når det gjelder å kostnadseffektivisere kommunal drift?

Karin Andersen (SV): Jeg blir av og til veldig forundret over den debatten som foregår i Stortinget. Kommunalkomiteen er ganske mye ute og besøker kommunesektoren, og som enkeltrepresentanter er vi også det. Det foregår en utrolig mengde av fornyelsesarbeid i kommunesektoren, og det har det gjort i veldig mange år. SV har vært sterk tilhenger av mange av de omstillingsprosessene som foregår i kommunesektoren. Vi har til og med tatt til orde for at den strategien som vi samlet sett skal gå inn for, er den som kommunesektoren og flere kommuner sjøl har tatt initiativ til. Det har vært veldig vellykket.

Så når Fremskrittspartiet framstiller det som om det ikke har skjedd noe fornying og effektivisering i kommunesektoren, og at SV har vært imot det, er det totalt feil. SV ønsker en bedre velferd, mindre fattigdom, en bedre skole og bedre helse og omsorg enn det Fremskrittspartiet gjør. Da er det klart at vi må bruke litt mer penger på det enn det Fremskrittspartiet gjør. Fremskrittspartiet synes det er finere med skattelette til dem som er rike, enn det SV gjør.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Eg opplever at SV er indignert og foruretta. Dei er indignerte for dei skattelettane som er gjevne, sjølv om ein veit at dei i hovudsak har gjeve eit pressa næringsliv ny giv. Dei er i tillegg foruretta over auka privat velstand, sjølv om dei veit at han har kome også fordi renta er gått ned og har gjeve billigare husleige til alle som har investert i hus og heim, noko som ein elles pleier å prioritera også i SV. Samtidig er

dei bekymra for at skatteanslaget må nedjusterast for 2003. Korleis trur SV at det hadde sett ut dersom næringsliv og arbeidsplassar ikkje hadde vorte styrkte av skattelette og rentenedgang?

Tek SV av og til innover seg i all sin indignasjon over såkalla usosial politikk at Noreg tre år på rad er kåra til verdas beste land å leva i, og at vi lett kan oppleve ei slik ranking endå ein gong? Tek verda heilt feil?

Karin Andersen (SV): Det er ikke slik at SV er indignert over Regjeringen. SV er dypt fortvilet og ganske opprørt over at en regjering med Kristelig Folkeparti i er i stand til å prioritere velstand for de aller rikeste på bekostning av de aller fattigste. Det er altså slik at hoveddelen av de skattelettene som er gitt, ikke er gitt til folk flest. De er gitt til de aller rikeste. Det er bare å kikke i tabellene. De viser usosiale kutt på over 6 milliarder kr til barn, fattige, syke og arbeidsledige, mens de aller rikeste har fått 4,9 milliarder kr som følge av utbytteskatten, boligskatten, toppskatten og opsjonsbeskatningen. Det er vi indignert over. Det er flere fattige barn i Norge nå enn da denne regjeringen overtok. Det er stikk imot hva denne regjeringen har lovt, og vi mener altså at det er feil. Vi mener også at det er svært feil å ikke bruke regjeringsmakt og satse på skolen slik at den blir moderne og framtidsrettet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Aldri før har auken i midlar frå eitt år til det neste vore større for kommunesektoren enn frå 2003 til 2004. Aldri!

Auken er på ufattelege 6,685 milliardar kr. Det er mykje pengar. Auken er også stor i prosent, 6,1 pst.

Dette betyr auka velferd i Kommune-Noreg. Det betyr at Noreg vert ein endå betre plass å leva til neste år. Det er ikkje usannsynleg at vi endå eit år får ei ranking som verdas beste land å leva i.

Eg synest denne debatten er for negativ, for sytete. Det er faktisk tid for litt glede, kanskje eit bitte lite jubelrop. Når skal vi elles gle oss, om ikkje over at 6,6 milliardar kr meir skal byggja velferda der velferda vert skapt, nemleg i Kommune-Noreg?

Sjølv om opposisjonen held seg til klagesongen, så høyrer eg faktisk ein del tilslutnad frå kommunane.

Jo, dei må framleis hushaldera med pengane. Problema står i kø, seier dei. Eksempelvis vert vi eldre. Eldreomsorga kjem til å kosta meir og meir kvart år framover. Det spørst om det i det heile er mogleg å løyva seg ut av den demografiske vinteren, som vi neppe kan unngå.

Om skolen slit med elevar som treng ekstra oppfølging. Barnevernet har større utfordringar enn nokon gong før.

Alt dreier seg ikkje eingong om kommuneøkonomi – gatene er utrygge, hærverk er omfattande, med stress og ruin i sine fotefar. Vi må kanskje etter kvart stilla oss spørsmål om kvifor det er slik.

Som russ fekk eg eit russekort der det stod: «Noen får resultater – andre konsekvenser ...»

Har vi eit samfunn som ikkje sørgjer for at vi får dei gode resultatane, men snarare eit samfunn som haustar også uynskte konsekvensar? Eg er einig med filosofen Alexis de Tocqueville når han seier at alternativet til ein verdistat er ein politistat. Alle samfunn treng eit sett verdinormer som borgarane føler seg forplikta til å følgja, seier han i sitt store verk om staten. Derfor trur Kristeleg Folkeparti og eg at det er slike verdinormer som at du skal ikkje stela, du skal ikkje lyga, du skal ikkje drepa og dessutan skal du æra far og mor, som har skapt fridom for heile samfunnet. Alternativet er faktisk ei kontrollerte statsmakt som stryper fridomen og dermed grunnlaget for folkestyret vårt, og det er både for dyrt og for dumt.

Denne regjeringa har som prosjekt å demma opp for den raske veksten i Oslo-regionen. Derfor har vi bl.a. flytta ut statlege arbeidsplassar. Det har alle snakka om før, men ingen har gjort det. Eg lurar på når vi får eit lite hurrarop frå Senterpartiet.

Men for distrikts- og regionalpolitikken er ikkje statlege arbeidsplassar nok, naturlegvis ikkje. Fyrst og fremst må næringslivet få vilkår som gjer at folk får arbeidsplassar. Høgt rentenivå, skyhøg kronekurs saman med eit lønnsnivå som ligg langt over nivået i våre nabo-land, kunne knekt konkurranseutsett næringsliv.

Men «nu går alt så mye bedre»: Rentenivået er gått ned med 4,5 pst., og kronekursen er dermed svekt. Lønningane er dei same og vel så det. Men optimismen er på veg tilbake, og arbeidsløysa flatar ut. Det er dette som er det viktigaste for distrikta, og for at folk vil byggja og bu der.

Men vi skal ikkje underslå det faktum at ein del av sentraliseringsstraumen er eit kulturval. Det er vanskeleg for distrikta å konkurrera dersom opera og kafear vert viktige gode. Og med ein reproduksjon på 1,8 har ikkje bygdene lenger råd til å senda ein einaste ungdom til byen utan at det har store konsekvensar, eller at dei får innvandring. Demografien, eller befolkningsutviklinga, er viktigast også for distrikta si framtid.

Kristeleg Folkeparti vil styrkja fylket som regional utviklingsaktør. Vi trur på at vit og forstand vert forvalta bra av folkevalde på regionalt nivå. Og vi er glade for at fylkeskommunane fekk 400 mill. kr meir ved budsjettforliket. Dei hadde faktisk bruk for det.

Den store og vanskelege saka i dette budsjettet er arbeidsgjevaravgifta. Det er eit trist faktum at vi er tvungne av EØS og av ESA til å forlata det mest treffsikre distriktpolitiske tiltaket som vi hadde. Slik går det når reglane skal vera like frå Sør-Italia til Lofoten. Det er heilt sprøtt. Regjeringa har gjort det beste ut av situasjonen. Heldigvis kan vi fortsetja som før i Finnmark og Nord-Troms, og fiskeri- og landbruksnæringa er unnatekne fordi vi har EØS-medlemskap og ikkje EU-medlemskap. Dei meirutgiftene som næringslivet får, skal i sin heilskap tilbakeførast til distrikta. Det må no gjerast som såkalla bagatellmessig støtte, som er viktig og av stor betydning ikkje minst for dei bedriftene som har mindre enn 20 tilsette. Dei skal faktisk ikkje koma dårlegare ut med det nye systemet. Og i Noreg har vi heldigvis mange slike

små bedrifter. Pengar vert også tilbakeførte som transportstøtte, og Regjeringa har fått på plass overgangsordningar.

Kristeleg Folkeparti meiner at det staten tek inn i meir arbeidsgjevaravgift, må tilbakeførast i sin heilskap til dei regionane som vert råka, og ein må sørgja for at det ikkje vert for store skeivfordelingar. Stortinget har i denne saka bestilt ei årleg oversikt der meirkostnadene og kompensasjonar vert framlagde. Viktig er det også at reduksjonen i elavgifta ikkje vert rekna med som kompensasjon for arbeidsgjevaravgifta.

I eit samarbeid mellom regjeringspartia og Arbeidarpartiet har Stortinget i dette budsjettet gjerdar inne endringane i arbeidsgjevaravgifta slik at vi trur at kvar krone skal tilbakeførast til distrikta der dei kjem frå, og at færrest mogleg skal tapa på denne omlegginga, som vi likevel beklagar.

Det er ingen tvil om at det vert ei utfordring å redusera tilstrøyminga av asylsøklarar til Noreg. Når heile 49 pst. av dei som søker asyl, kjem frå land i Europa, er det noko som er riv ruskande gale. Sjølv om vi aukar løyvingane på dette området med meir enn 1 milliard kr, må vi få redusert dei ugrunna asylsøknadene for å vera i balanse.

For Kristeleg Folkeparti er det likevel viktig å understreka at Noreg må ta imot dei som treng vårt vern – må ta imot dei som faktisk er forfølgde. Og Kristeleg Folkeparti meiner at vi i Noreg, med våre ressursar, må prioritera kvinner og barn når det gjeld kvoteflyktningar. Og dei som skal vera her, må fortast mogleg læra seg norsk og koma seg i jobb, for slik vert integreringa effektiv – til beste for asylsøkjaren og til beste for Noreg.

Eg viser til at kollegaen min vil gå nærmare inn på tema som minoritetar, samepolitikk og arbeidsmarknaden. Men lat meg no slå fast at resepten for neste år lyder slik: Kommuneøkonomien vert betre, arbeidsløysa vil gå ned, renta vil halda seg låg, det vert ein gryande optimisme i næringslivet, og Noreg vil sannsynlegvis endå ein gong verta kåra til verdas beste eller i alle fall blant verdas beste land å leva i. Då synest eg det er lite å gråta for.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A): Mange sentrale Kristelig Folkepartipolitikere uttalte seg svært kritisk til forslaget til statsbudsjett da det kom, om den manglende satsingen på kommunene. Blant annet sa lederen i Hordaland Kristelig Folkeparti og fylkesordfører Torill Selsvold Nyborg følgende:

«Budsjettet er en katastrofe for fylkeskommunen.

Hva har regjeringen tenkt at vi skal leve av?».

Og ikke så naturleg uttalte Kristelig Folkeparti-ordføreren i Skjervøy, Roy Waage, etter forliket med Arbeiderpartiet, at Arbeiderpartiets forslag jo følger opp det grasrota i Kristelig Folkeparti har bedt om.

Mitt spørsmål til representanten Anita Apelthun Sæle blir derfor: Tyder ikke dette på at Kristelig Folkeparti har havnet i feil selskap?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Det var ein auke i kommuneøkonomien. Han var ganske stor, han var faktisk større enn nokon gong før i milliardar, altså på 3 milliardar kr. Torill Selsvold Nyborg og Skjervøy-ordføreren kan spissformulera seg, det har vi høyrte mange gonger. Det er ein jobb det òg, å påpeika kva for problem dei har der dei har ansvaret.

Eg forstår ikkje heilt spørsmålet når Arbeidarpartiet spør om vi er i feil selskap. I denne samanhengen er vi nemleg i selskap med Arbeidarpartiet, og derfor har fylkesordfører Torill Selsvold Nyborg fått 400 mill. kr ekstra til fylkeskommunane, og ordføreren i Skjervøy er vel også fornøgd for tida, med 2,2 milliardar kr meir til kommunane. Så selskapet skulle vel vera bra når både regjeringspartia og no Arbeidarpartiet er i same selskap.

Torbjørn Andersen (FrP): Vi må redusere de ubegrunnede asylsøknadene, sa Anita Apelthun Sæle i sitt innlegg. Jeg vil minne om at siden 1998 har altså asylstrømmen til Norge nærmest eksplodert. I 1995 kom det 1 460 asylsøkere til Norge, i 1996 1 778 og i 1997 2 271. Og straks Kristelig Folkeparti og Bondevik I-regjeringen overtok, eksploderte altså antallet i 1998 til 8 374 og til 10 160 i 1999. Siden da har tallet økt ytterligere dramatisk – til 10 842 i 2000 og til rekordhøye 17 480 i 2002.

På bakgrunn av de erfaringer som er gjort siden 1997, ser ikke Kristelig Folkeparti i dag at den svært liberale flyktning- og asylpolitikken som de fra første stund i 1997 la opp til, har vært uheldig, og at de følgelig har et behov for å revurdere sin liberale flyktning- og asylpolitikk? Eller var dette noe Kristelig Folkeparti egentlig ville, og derfor ikke ser behov for innstramminger i antallet asylsøkere?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Det er ikkje berre talet på asylsøklarar som har eksplodert. Problema i verda har også eksplodert – krig i Europa, krig på dei fleste kontinent, og folk som er i naud, søker andre stader å bu. Samtidig har verda vorte mindre. Dei som lever i fattigdom i enkelte delar av verda, ser at i andre område flyt det av mjølk og honning. Det gjer at flyttinga mellom landa vert større enn det ho var før. Ein veit at folk har det betre andre plassar, og ein søkjar eiga lykke.

For Kristeleg Folkeparti er det viktig at vi prioriterer dei som verkeleg er forfølgde. Derfor kan vi ikkje ha ein så firkanta politikk at vi risikerer at nokre av dei som verkeleg er forfølgde, ikkje får verta i Noreg. Samtidig maktar vi ikkje å ta oss av alle som kunne ha behov for det.

Karin Andersen (SV): Representanten Apelthun Sæle sier at dette budsjettet er lite å gråte for. Ja, det er jeg helt enig i. De aller fleste i Norge har det veldig bra, og det som er poenget, er: Hvorfor er man ikke i stand til å ordne opp for dem som har det aller vanskeligst, når de fleste av oss er så utrolig rike som det vi er? Det er spesielt uakseptabelt at barn lever i fattigdom.

«Vanskeligstilte barnefamilier er en prioritert målgruppe i den samlede innsatsen for å bekjempe fattigdom», sa Regjeringen i tiltaksplanen sin mot fattigdom

– «uakseptabelt», står det. Man har altså et økende fattigdomsproblem, og så har man en skattepolitikk som har en verdiprofil som er slik at den som har mye, skal få mer. Det er de med over 1 mill. kr i inntekt som f.eks. får størst nytte av fritak av skatt på aksjeutbytte. Mener representanten Apelthun Sæle at det hadde vært like «uakseptabelt» om disse menneskene kanskje måtte ha ventet litt med å øke sin velstand ytterligere?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Det gler meg at vi er einige om at det er lite å gråta for i Noreg, dei fleste har det bra. Så har denne regjeringa altså satsa på at vi skal kjempa mot fattigdom ved ei fattigdomspakke.

Vi synest det er uakseptabelt at nokre fell mellom to stolar. Vi veit det er vanskeleg å få tak i dei problema som ligg i rus og i arbeidsløyse. Derfor har vi satsa på at det må kjempast mot arbeidsløysa. Raskare enn nokon har klart det ved konjunktursvingingar tidlegare, har vi faktisk klart å koma i ein situasjon der næringslivet igjen har optimisme, og det er det viktigaste for å unngå at fattigdomen skal breia seg, også for barn, for barn lever i familiar der folk anten er i arbeid eller er arbeidslause.

Så til dette med skattepolitikken.

Det meste av skattelettane har gått akkurat til næringslivet, og det var nødvendig for å oppnå det som var hovudmålet, nemleg at folk skal koma i arbeid. Det er sant at nokre av dei rikaste i Noreg no faktisk har flytta pengane sine til banken og vekk frå næringslivet, fordi det ikkje var gunstig å ha dei i næringslivet. Det synest eg er negativt, og derfor vart utbytteskatten negativt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

May Britt Vihovde (V): Med dette statsbudsjettet får kommunane ein historisk høg vekst frå i år til neste år på 6,7 milliardar kr. Det synest Venstre er bra.

Kommunesektoren var prioritert i Regjeringa sitt framlegg til statsbudsjett. No er han prioritert endå høgare. Det har kosta på andre område, men pengane kjem godt med i ein sektor som slit med underbalanse etter mange års underfinansiering og detaljstyrte reformer.

Like viktig som meir pengar er større fridom til å nytta pengane slik det er best etter lokale forhold. Venstre er glad for å vera i ei regjering som går føre for meir fridom og meir ansvar lokalt, der oppgåvene best kan løysast og avstemmast mot kvarandre. Då rekk pengane òg lenger.

Berre éin gong dei siste 15 åra har ein kome opp mot ein slik auke for kommunesektoren, og heller ikkje då så langt som no. Det var i budsjettet for 1997, og auken var noko over 5 milliardar kr. Då var det sentrumspartia i opposisjon som pressa arbeidspartiregjeringa til ein auke som regjeringa fann var på grensa til det forsvarlege.

Eg minner ikkje om dette for å trekkja parallellen til denne politiske sida av saka, men for å syna at det er ei årsak til at ein ikkje så ofte får ein slik vekst i kommuneøkonomien. Det normale gjennom heile 1990-talet har vore om lag halvparten.

Slik var det òg under sentrumsregjeringa. Senterpartiet sat då med kommunalministeren, og saman med oss

andre i regjeringa vrei han seg for å rista nokre fleire kroner til kommunane innanfor ein heilskap som kravde tilstramming. Då var det heilt andre tal enn det ein ser i dag.

Difor er det ganske provoserande å høyra Senterpartiet her i dag og òg å lesa merknadene deira i innstillinga. I opposisjon sit pengane laust, og ein må ty til juksegrep i høve til handlingsregelen for å få finansierte løfta sine. Senterpartiet veit jo at i kvar einaste regjering dei måtte gå inn i, vil dette ikkje vera mogleg.

Fråvere av bakkekontakt er det òg når representanten Meltveit Kleppa gir seg til å framstilla Regjeringa sin politikk stikk imot sanninga. Eg siterer:

«Denne medlemen registrerer at denne Regjeringa har som hovudmålsetjing å redusere offentleg sektor. Det viktigaste grepet i dette arbeidet synest å vere ei blind tru på privatisering, konkurranseutsetjing og effektivisering av offentleg sektor.»

Like etter skriv same representant:

«Denne medlemen viser til at Regjeringa har ein langsiktig strategi for å endre kommunestrukturen i Noreg. I denne planen synest det etter denne medlemen sitt syn to hovudelement, nedlegging av fylkeskommunen og massive kommunesamanslåingar.»

Det hadde vore interessant å spørje «denne medlemen» kvar ho finn denne strategien, utanom i sitt eige hovud. I valkampen måtte Regjeringa ta Senterpartiets leiar kraftig i skule for hennar fantasifulle, for ikkje å seia direkte usanne, framstilling av Regjeringas WTO-politikk. Det har visst blitt eit mønster for Senterpartiet å tala usant om andre parti. Det synest eg er svært skuffande gjort av eit parti som ein i Venstre har hatt eit godt samarbeid med både sentralt og lokalt.

Òg andre parti har hatt problem med verkelegheita. I budsjettinnstillinga skriv m.a. Sosialistisk Venstreparti at statsbudsjettet har eit «klart høyrepreg». Vidare skriv SV: «Mangelen på politisk retning er påtrengende». Lenger ute heiter det at «handlingsrommet blir brukt opp av skattelette og at Regjeringa vil minske fellesgodene i offentlig sektor».

Dei fleste har vel fått med seg at skattelette ikkje blei prioritert mykje av Regjeringa denne gongen, og at offentlig sektor framleis aukar monaleg. Det er ikkje lett når propagandaen skal sameinast med verkelegheita.

For Venstre går dette budsjettet klårt i retning av betre økonomi og auka lokal handlefridom, innanfor ansvarlege budsjetttrammer som gir redusert arbeidsløyse og redusert rente, og som gir kommunane betre spelerom. Når dette historiske løftet heller ikkje er nok for enkelte, må eg seia meg samd med Framstegspartiet, som i innstillinga konstaterer at svartmalinga ikkje tek slutt.

Enkelte blir aldri nógde uansett. Sanneleg skal det bli litt av ein blåmåndag for både Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet dersom dei – så underleg det enn kan høyraast – skulle koma i regjering og toppa neste års budsjettauke med ytterlegare milliardar.

Venstre er glad for momsrefusjonsordninga, som vil gjera det enklare å gjennomføra konkurranseutsetjing der kommunane sjølve finn at det er fornuftig. Det er ikkje slik

(Vihovde)

at Regjeringa ser konkurranseutsetjing som løysinga på alt. Det er heller ikkje slik, som Sosialistisk Venstreparti skriv, at dårlege offentlege tenestetilbod er «en bevisst del av Regjeringens privatiseringsstrategi».

Det må vera frykta for at konkurranseutsetjing skal visa seg fornuftig, som gjer at ein må ty til slike overdrivingar.

Regjeringa arbeider målretta for maktspreiing og desentralisering. Fylkeskommunane får store moglegheiter til å visa si nytte gjennom auka satsing på regional utvikling, nyskaping og næringsutvikling. Venstre og Regjeringa vil ha eit tredje forvaltningsnivå, men det er under press. Fylkeskommunane må kjenna si gjestingstid, og Venstre vonar dei vil nytta ho godt.

Venstre støttar sjølvsaft dei forslaga som Høgre og Kristeleg Folkeparti stiller seg bak.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Økonomien i kommunesektoren er svært vanskeleg. Samtidig som Regjeringa strammar til økonomiskruen, er det òg sviktande skatteinntang. I tillegg er om lag 25 pst. av kommunane under offentleg administrasjon.

I representanten Vihovdes eige fylke, Hordaland, er heile ti kommunar svartelista. Budsjettavtala mellom regjeringspartia og Arbeidarpartiet gjorde noko med denne situasjonen. Eg har lyst til å referere litt til endringane som har skjedd i Vihovdes eige næringsområde. Når det gjeld Kvam kommune t.d., fekk dei altså 3,8 mill. kr meir ved budsjettforliket. Det var med på å redusere barnehageprisane. Det var med på å styrkje det førebyggjande arbeidet blant barn og ungdom. Det var med på å få til ei auka kultursatsing, og det var med på å få fleire datamaskinar inn i grunnskulen.

Eg må seie eg er ganske forundra over representanten Vihovdes innlegg her i dag. Er ikkje representanten einig i at Regjeringas opplegg i utgangspunktet var altfor dårleg? Korleis kan representanten hevde at kommunesektoren var prioritert i Regjeringas opplegg?

May Britt Vihovde (V): Eg trur at om representanten Oppebøen Hansen går tilbake og ser i budsjettforslaga som er komne frå ulike regjeringar dei siste tiåra, vil han sjå at det budsjettforslaget som kom frå denne regjeringa, inneheldt det største lyftet som nokon gong er teke i høve til kommunesektoren.

Så har eg lyst til å seia at eg og Venstre er ikkje misnøgde med den budsjettavtalen der vi fekk meir midlar til kommunesektoren, men ein del av den finansieringa ein gjorde for å finansiera desse 2 milliardar kr, var ikkje Venstres fyrsteval.

Eg har òg lyst til å seia at inngangsbilletten – å gå tilbake på ordninga med mellombelse tilsetingar, ei ordning som ville ført til at fleire ungdomar og fleire andre

arbeidslause faktisk fekk arbeidstrening og kom seg ut i arbeidslivet – sat ganske langt inne hos Venstre. Me meiner faktisk at i dagens situasjon, med så stor arbeidsløse, hadde det vore eit viktig incitament til å få fleire ut i arbeid.

Per Sandberg (FrP): Ifølge media er Venstre nå et parti som har vesentlig makt i Regjeringen. Det er derfor med interesse jeg merker meg innlegget til representanten Vihovde når det gjelder forholdet til Senterpartiet. Ikke for det, jeg regner med at representanten Meltveit Kleppa nok vil forsvare sine standpunkter selv, men det er nok av interesse likevel når representanten Vihovde viser til at Regjeringen ikke har noen strategi, at konkurranseutsetting ikke er noe viktig element i denne Regjeringens politikk, og at heller ikke Regjeringen har noen strategi eller agenda i forhold til kommunestrukturen.

Mitt spørsmål til representanten Vihovde blir da: Er det slik at Venstre med sin «vesentlige makt» nå er i ferd med å snu Regjeringen i forhold til å bruke konkurranseprinsippet som et viktig element? Og er det også slik at Venstre med sin «vesentlige makt» i regjering vil stoppe statsrådets strategi og agenda for å endre kommunestrukturen i Norge?

May Britt Vihovde (V): Det er litt interessant å registrere at representanten Sandberg og Framstegspartiet faktisk no seier at Venstre har makt. Det å sitja i regjering og ta ansvar, visa kompromissvilje og samarbeida gir faktisk resultat.

Det er ikkje strategien til denne regjeringa å leggja ned kommunar. Denne regjeringa har sagt at det må vera heilt frivillig om kommunane vil slå seg saman, eller om dei vil samarbeida. Regjeringa har heller ikkje nokon strategi når det gjeld konkurranseutsetjing. I Venstre meiner vi at det må vera opp til kvar enkelt kommune å vurdere om dei vil konkurranseutsetja tenestene sine. Det er ei lokal prioritering, der ein må prioritera ut frå om dette vil tena innbyggjarane. Dersom ein konkurranseutset og det ikkje tener innbyggjarane, vil innbyggjarane gi ei klar tilbakemelding ved neste val.

Å utnytta dei ressursane ein har, å ha fridom til å bestemma korleis dei skal brukast, og kvar dei skal brukast, til det beste for borgarane i kommunen, er politikken til Venstre. Regjeringa legg til rette for konkurranseutsetjing, men valet ligg hos kommunane.

Karin Andersen (SV): Representanten fra Venstre er veldig opptatt av at det er forskjell på propaganda og virkelighet. Ett av de områdene som Venstres ledelse har markert seg på i det siste, er innvandrings- og flyktningpolitikken. Det denne regjeringen har gjort, er å stramme inn på noen områder som er veldig viktige for de flyktningene som har det aller vanskeligst, nemlig kvoteflyktningene. I to år på rad har Regjeringen bestemt at de flyktningene i verden som sitter i flyktningleir, og som har det aller vanskeligst, skal Norge ta et mindre ansvar for.

Det er veldig vanskelig for SV å forstå at dette har noen som helst slags sammenheng med det bildet Venst-

re prøver å skape av seg sjøl som et flyktningvennlig parti. I tillegg har altså denne regjeringen fjernet norskopplæring for asylsøkere med kjent identitet som sitter og venter på behandling i flyktningmottak. Det vet vi hemmer integreringen veldig. Hvor har Venstre vært i disse sakene?

May Britt Vihovde (V): Eg innrømmer at vi har ei kjempestor utfordring når det gjeld måten vi behandlar dei som kjem til Noreg, på. Men det går på at sjølve asyl-instituttet, sjølve flyktninginstituttet, er under press. Det kjem så mange til Noreg som eigenleg er her for å søkja seg jobb og for å få eit betre liv, men som ikkje treng vern, ikkje treng asyl, ikkje er forfølgde. Då må ein stramma inn for å kunna bruka pengane på dei som verkeleg treng dei mest. Eg hadde håpt at det kunne ha vore eit skikkeleg solid fleirtal i denne salen som hadde erkjent at ein kunne opna for arbeidsinnvandring, opna for at fleire kunne koma til Noreg for å søkja seg ein jobb, få eit betre liv. Dersom vi hadde klart å få til det, ville mange av dei som i dag står i den køen som vi i dag brukar ganske mange pengar på, koma til Noreg på ein annan måte. Då kunne vi ha brukt pengane våre på dei som verkeleg treng dei, sikra eit godt integreringstilbod for dei som verkeleg treng ei nødhamn, og som kjem til Noreg nettopp på grunn av det.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Signe Øye (A): Arbeiderpartiet hadde i sitt budsjett ein større satsing på kommunene, med 3,2 milliarder kr i frie inntekter utover Regjeringens forslag. Dobbelte så mange skulle få tilbud om arbeidsmarkedstiltak. Barnefamilier med svært lave inntekter skulle få bostøtte. Helse-tilbudene skulle opprettholdes. Vårt opplegg ville gitt 24 000 flere mennesker jobb eller opplæring. Økt aktivitet i kommunesektoren, i helseforetakene og i utbygging av infrastruktur ville bidratt til at 10 000 nye arbeidsplasser kom på plass. Det ville ha vært et godt grep for å få ned den høye ledigheten.

Budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene var et godt skritt i riktig retning. Regjeringens «Høyre-budsjett» fikk en vesentlig venstrevri: mindre til skattelette, 2,2 milliarder kr mer til kommunene, mer til sykehusene og mer til de ledige. Det er mange glad for, ikke minst i kommunene, der alle politiske partier jubler. Jeg har merket meg at Høyre-ordførerne er spesielt fornøyde.

Høyre-ordføreren i Ålesund sier at de har gjennomført smertefulle kutt, og snakker om sykehjem og rehabilitering.

«Alt som kan øke våre budsjetter, er gull verdt», sier Høyre-ordføreren i Kvænangen om forliket. Ordføreren i Svelvik, også fra Høyre, sier: «For oss betyr den økte overføringen at SFO og barnehagene reddes. Det er veldig gledelig.»

Men også arbeiderpartiordfører Ole Haabeth i Fredrikstad er fornøyd. Fredrikstad kommune er en by med 70 000 innbyggere som sliter med underskudd, selv etter

både kommunesammenslåing og stadige omstillinger. Fredrikstad kommune har lave overføringer fra staten og skal få enda mindre etter at kostnadsnøkkelen for rus og psykiatri ble vedtatt i Stortinget i forrige uke, av regjeringspartiene ved hjelp av Fremskrittspartiet. Men budsjettforliket gav Fredrikstad kommune 26,5 mill. kr mer. Pengene brukes godt, og ordføreren får mye bra arbeiderpartipolitikk ut av pengene:

- De øker timetallet i skolene.
- De unngår å øke satsene til SFO.
- De unngår kutt i aktivitetstilbudet til barn og unge.
- De unngår innføring av egenbetaling på hjemmetjenester.
- De opprettholder søskenmoderasjonen i barnehager.
- De unngår å legge ned to kirker.
- De unngår å innføre egenbetaling i idrettshaller for ungdom opptil 19 år.
- De reduserer underskuddet med 9,6 mill. kr.

Det er bare statsråd Solberg og stortingsrepresentant Martin Engeset fra Høyre som ikke er like fornøyde med at kommunene får mer penger. Representanten Engeset refser kommunene som ikke har greid å takle dårlig økonomi, og skriver i sitt ukebreve:

«Det er ikke til å stikke under en stol at de kommunene som er verst stilt er de som for lenge har unnlatt å ta problemene på alvor.»

Jeg regner med at han bl.a. sikter til Moss kommune og Askim kommune, der Høyre har styrt i åtte år og etterlatt seg kjempestore underskudd. Nå har Arbeiderpartiet overtatt styringen og startet ryddejobben, men det er ikke gjort over natten. Derfor er det behov for økte overføringer til kommunene hvis det ikke skal kuttes dramatisk i tjenestetilbudet.

Så over til noe helt annet, til innvandrings- og integreringspolitikken. Her er vi på et område som favner vidt, fra innreise til mottak, opphold, utreise, helse, språk, integrering, arbeidsinnvandring, osv. Innenfor hvert av disse områdene igjen er det mange utfordringer. Det er utfordringer som må løses i nær framtid dersom vi skal lykkes. Her kan i hvert fall ikke statsråden være tilfreds med situasjonen. For aldri før har så mange ubegrunnede asylsøkere kommet til Norge som i år. Aldri før har så mange oppholdt seg i mottak som nå. Aldri før har så mange ventet på å få bosette seg i en kommune som nå. Og aldri før har så mange ventet på å bli sendt ut av landet som i år.

Samtidig mener statsråden at dette skal bli helt annerledes til neste år. Neste år forventer Regjeringen at antall asylsøkere skal synke til 10 000 personer, mot om lag 16 000 i år. Arbeiderpartiet mener at dette er et vel optimistisk tall, som er usikkert. Derfor forventer vi at Regjeringen kommer tilbake i revidert nasjonalbudsjett dersom det viser seg at det kommer flere enn forutsatt.

Arbeiderpartiet mener at det som nå skjer med etablering av stadig nye mottak rundt omkring i landet, er urovekkende. I stort tempo etableres mottak uten at lokal-samfunnene trekkes med. Skal det fortsette å skje på den måten, vil vi aldri lykkes med å få til en god integrering. Derfor fremmer et flertall, alle utenom regjeringspartiene, forslag om at Regjeringen skal legge fram en egen

sak om asylmottaksituasjonen, herunder tiltak for å bedre kontakten mellom asylmottaket og lokalsamfunnet. Jeg forutsetter at også statsråden mener at dette haster, og at han kommer tilbake til Stortinget med en egen sak i vår-sesjonen.

De samme partiene mener også at det er behov for å differensiere mottakene. I dag er det slik at personer med store behov for psykiatrisk behandling bor i vanlige mottak. Dette skaper utrygghet for beboerne, store problemer for de ansatte og vansker i lokalmiljøet. Mange av disse personene sendes fra mottak til mottak landet rundt. Slik kan det ikke fortsette. Derfor mener alle partiene, med unntak av Høyre og Kristelig Folkeparti, at det må opprettes noen spesielle mottak som kan ta hånd om dem med store psykiske lidelser. Det må opprettes mottak der de ansatte har den kompetansen som er nødvendig for å håndtere problemene, slik at alle kan føle seg trygge.

Et flertall, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, SV og Senterpartiet, kommer i dag til å vedta at Regjeringen skal utrede behovet for en differensiering av asylmottakene, der kompetansemottak er en del av mottakskjeden.

Det sitter nå 2 500 personer i mottak som venter på å få bosette seg i en kommune. Mange har sittet der lenge. Arbeiderpartiet mener at de viktigste grunnene til at kommunene ikke kan påta seg ansvaret for å ta imot raske, er:

- dårlig kommuneøkonomi
- støtten til tilskudd gjennom Husbanken har gått ned
- Regjeringen har ikke innført den supplerende stønadsordningen for eldre innvandrere som Stortinget har vedtatt

Derfor vil en samlet komite ha en evaluering av dagens ordning. Hva er det som gjør at kommunene avventer å ta imot flere? Vi vil ha en vurdering av nye modeller. Det skal fortsatt være en frivillig ordning for kommunene, og jobben må gjøres i nært samarbeid med Kommunenes Sentralforbund.

Fortsatt skal det gis statstilskudd til norske statsborgere som gjennomfører språkopplæring, men tilskuddet skal fases ut over en seksårsperiode. Regjeringen strammer inn tilskuddet til språkopplæring for andre innvandrere, bl.a. EØS-borgere. Arbeiderpartiet viser til at det kommer et lovforslag om dette til våren, og at man vil komme tilbake til denne saken da.

Jeg vil også vise til en merknad i innstillingen der komiteen spesielt understreker viktigheten av organisasjoner som arbeider med likestilling og kvinners rettigheter, og ber om at slike organisasjoner prioriteres når det gjelder prosjektstøtte. Komiteen mener at Human Right Service er en slik organisasjon, som jobber med likestilling og kvinners rettigheter, og får fokusert på mange kvinnesaker.

Arbeiderpartiets budsjett økte rammene til Husbanken med 2,5 milliarder kr. Dette var et viktig grep, bl.a. for å øke sysselsettingen i byggebransjen, og for at flere kan få lån. Etter forliket ble økningen på 1 milliard kr. Så lenge vi vet at vi har en regjering som ønsker å bygge ned Husbanken fra å være en bank for folk flest til en bank for kun dem som har det aller vanskeligst på boligmarkedet,

ser vi at dette går ut over mange som ikke kan få lån i andre banker. Arbeiderpartiet mener at dette er feil politikk.

Regjeringen hevder de er opptatt av fattigdom og ønsker å hjelpe dem som har det vanskeligst. Det stemmer lite med virkeligheten. Etter forslag fra Arbeiderpartiet vedtok Stortinget våren 2003 at inntektsgrensen for bostøtte skulle heves med 30 000 kr. Vedtaket gav 12 000 barnefamilier rett til bostøtte, og disse har fått utbetalt bostøtte i 2003. I budsjettet reverserer Regjeringen hele ordningen, og alle disse familiene blir fratatt sin støtte. Dette er helt urimelig, og for Arbeiderpartiet en så viktig sak at vi kommer tilbake til denne saken igjen ved første anledning.

Til slutt noen ord om Norges Velforbund. Hvem skulle trodd at en regjering som prøver å framheve frivillige organisasjoner som noe viktig, hadde kommet til Stortinget med et budsjett der støtten til Norges Velforbund var strøket, et forbund med 800 000 medlemmer som utøver en meget stor innsats i frivillig arbeid i nærmiljøene rundt omkring. Jeg er glad for at komiteen har fått på plass 1 mill. kr til Norges Velforbund.

Statsråd Erna Solberg: Det var enkelte ting i det siste innlegget som forbauset meg noe, bl.a. det utgangspunkt at man skulle komme tilbake igjen til saker som var avklart i forbindelse med budsjettforliket, så snart som mulig. Vi har et budsjettforlik som ikke bare gjelder vedtakelsen av rammene for finans, men også dette budsjettet, som også har føringer videre for budsjettåret 2004.

Det er litt interessant å sitte og høre på debatter i forbindelse med vårt område, fordi det dekker stort sett hele spekteret av saker innenfor norsk politikk. Derfor blir det av og til en del overordnede problemstillinger som dukker opp, selv om også innstillingen inneholder mange detaljspørsmål – noen vil kanskje si langt ned i detaljene, til å være landets nasjonalforsamling. Men det er ikke nytt, og det er ikke uvant.

Jeg har lyst til å si et par ting om selve debatten. Jeg synes SVs Karin Andersens innlegg var relativt avslørende i forhold til hva som er det viktigste politiske spørsmålet for SV. Det er at det viktigste er å fordele, og det er helt greit. Da har jeg bare lyst til å si at forskjellen på det Regjeringen står for, og det SV står for – som tilsynelatende ser ut til å gjelde de tre partiene som definerer seg som en blokk mot Regjeringen, med et lite avvik av et budsjettforlik denne høsten – er at vi tenker på velferds-samfunnet også i fremtiden. Noe av det vesentligste vi gjør, er å sikre vekstkraften i det norske samfunnet i årene fremover. Det dreier seg om at vi må sette i verk tiltak som reduserer kostnadsnivået i vårt samfunn, kostnader knyttet til arbeidslivet, kostnader knyttet til kommunesektoren eller kostnader knyttet til familienes eget liv. Det er viktig å se at den helhetlige politikken som Regjeringen følger, både for å redusere offentlige utgifter og for å redusere kostnadsnivået for bedriftene – det som altså heter skatte- og avgiftspolitikken – er et ganske vesentlig bidrag for at vi skal berge velferden i vårt sam-

funn i årene fremover. Det er viktig å ha svar på en del viktige spørsmål, bl.a. hvordan vi kan løse mangelen på arbeidskraft i fremtiden, f.eks. ved å sørge for at terskelen for dem som blir skilt ut fra arbeidslivet, ikke blir så høy for å komme tilbake igjen. Det er en viktig del av det.

Jeg skjønner heller ikke hvorfor det skal være så formålstjenlig å argumentere for at vi er et land som allerede lider av høye lønnskostnader – som er en utfordring for vårt arbeidsliv og vår verdiskaping – og at vi på død og liv også skal sørge for at vi får en av verdens høyeste kapitalkostnader, ved å skattelege kapital to ganger istedenfor kun én gang. Resultatet av denne typen politikk vil bli at vi får mindre velferd. Vi får flere jobber som blir ulønnsomme. Vi får færre mennesker som er innenfor arbeidslivet, og flere som trenger hjelp utenfor. Det er den vesentligste fattigdomsstrategien, å sørge for at vi har et samfunnsliv med et arbeidsliv som faktisk har lønnssevne til å sysselsette dem som ikke nødvendigvis er 100 pst. produktive. Det kan ikke være et formål at alle som skilles ut fra vårt arbeidssamfunn, på en eller annen måte skal inn igjen gjennom en form for offentlig subsidiering. Målet vårt må være å holde kostnadsprofilen, holde kostnadene i vårt samfunn, lavere enn det vi gjør i dag. Da er skatte- og avgiftspolitikken et vesentlig bidrag. Jeg sier dette fordi det er mange innlegg her som har gått på at skatteprofilen ikke hjelper de fattige. Jo, skatteprofilen til Regjeringen hjelper de fattige – ikke de aller fattigste, det er derfor vi trenger målrettede tiltak for de aller fattigste for å få dem tilbake igjen – den hjelper faktisk de fattige fordi den gjør at vi får flere arbeidsplasser i vårt samfunn.

La meg så gå til Kommunaldepartementets budsjett. Det er flere store temaer som adviseres innenfor vårt budsjett i år. Jeg tror det viktigste er å understreke at det kommer til å være relativt store omlegginger og endringer knyttet til innvandringsområdet. Neste år skal vi forsøke å formulere en ny politikk for å inkludere og diskutere det flerkulturelle samfunnet. Vi skal komme igjen til et bedre rettsvern mot rasisme og ny statsborgerskapslov. Vi jobber med flere store reformer, og den første delen skal gjennomføres i kommunesektoren til neste år, nemlig introduksjonsordningen. Det har vært prioriterte områder i vårt budsjettalternativ å sørge for å videreutvikle kommunene og stimulere dem til å bygge opp kompetansen knyttet til dette, bl.a. gjennom 30 mill. kr som fordeles blant kommuner som igangsetter – men som ikke tidligere har vært med på – prosjekter knyttet til dette.

Et annet viktig tema som jeg tror kommer til å være avgjørende for om vi faktisk får til det vi ønsker på integreringssiden, er å lette på presset i forhold til asylinstituttet. Derfor har Regjeringen i dette budsjettet lagt opp til at det skal komme færre antall asylsøkere neste år. Vi har fremmet en pakke med innstramningstiltak som vi mener vil virke mot de såkalte trekkraftene som ligger i det norske samfunnet, bl.a. gjennom at vi skal satse sterkere på informasjonstiltak i asylsøkernes hjemland. Vi reduserer kontantytelsene for asylsøkere i mottak, både dem som er i transitt og folk som har fått endelig avslag. Vi innfører 48-timersprosessen for behandling av asyl-

søknader fra personer fra trygge land. Vi jobber intensivt med uttransportering av personer, ved hjelp av politiet, ikke minst ved å gjøre det som er vesentlig for å få til uttransporteringen, nemlig å ha avtaler med andre land som sørger for at vi raskt får legitimasjonspapirene. Det er altså ikke mangel på penger for at politiet skal følge dem ut, som er situasjonen i dag. Det som først og fremst mangler, er instrumenter for å få reetablert reisedokumenter, og det bidrar faktisk til en stor kostnadsdel også på mottaksbudsjettet.

Vi har en rekke andre tiltak som også er lansert i tilknytning til dette budsjettet, og som er viktige for å få ned antallet asylsøkere. Det har altså vært vår prioritet. Jeg har lyst til å be om en avklaring på forståelsen av enkelte av de forslagene som er fremlagt, og som ser ut til å bli flertallsforslag. Det gjelder først og fremst forslaget om å utrede behovet for differensiering av asylmottakene der kompetansemottak blir en del av mottakskjeden. Ord- og begrepsbruken når det gjelder kompetansemottak, står litt i strid med definisjonen. Et asylmottak for personer med psykiske problemer og personer som trenger sterkere støtte, kalles ikke kompetansemottak, men forsterket mottak. Et kompetansemottak er definisjonen på et mottak som skal ha mer kompetanse, som skal ha en varig og lengre avtale. Dette ble utviklet under forrige stortingsmelding. Vi må bare si at med så store problemer som vi har hatt og har på mottakssiden, har vi måttet nedprioritere spørsmålet om å etablere den typen kompetansemottak. Jeg håper bare at vi kan få en avklaring på at vi her snakker om forsterkede mottak, det som går på de psykisk ustabile og problemene knyttet til det i forhold til differensieringen. Det har vi startet med, og vi jobber videre med det spørsmålet. Jeg er helt enig med stortingsflertallet i at det er et viktig område å fokusere på. Jeg tror det er viktig at vi bruker de riktige begrepene, slik at vi er klar over hva som ligger i innholdet.

Det andre temaet er spørsmålet om forsøk med en ny vergeordning med faste honorarer og styrket opplæring av vergene. Vi arbeider med spørsmålet om verger. Vi har allerede nå startet med å lønne de vergene som er med på asylintervju. Vi bruker ca. 1,2 mill. kr for å lønne vergene i den situasjonen. Når det gjelder spørsmålet om å gå videre med å lønne verger med faste honorarer, må jeg få lov til å tolke dette i tråd med budsjettforliket, som altså sier at vi ikke skal legge føringer for nye utgifter uten at alle forlikspartiene er enige om det.

Vi kan komme tilbake med forslag til ny vergeordning. Men jeg har lyst til å si at det blir også vanskelig hvis ikke den vergeordningen er noe annet enn dagens vergeordning. Vi vil da komme i en situasjon hvor vi lønner verger for enslige mindreårige asylsøkere, men ikke verger for norske mindreårige barn, hvis vi ikke har paralleller. Og det er den samme loven som regulerer begge deler. Jeg håper også Stortinget ser at vi i så fall må ha en annen type definisjon av vergeordning enn dagens vergeordning hvis man skal gå inn på dette. Men jeg har altså tenkt å tolke det forslaget i lys av budsjettforliket.

Det er et siste punkt som jeg gjerne skulle hatt en oppklaring på, for nå kommer vi til – hvis dette blir vedtatt –

å ha to motstridende vedtak. Dette er en bagatell, men jeg har likevel lyst til å ta det opp. I forbindelse med trontaledebatten ble det gjort følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem prinsipper og fremgangsmåte for fremtidig lokalisering av asylmottak og bosetting av flyktninger i RNB 2004.»

Nå ønsker man en egen sak knyttet til nesten det samme temaet. Av rasjonelle hensyn vil det være naturlig at dette ses sammen. Jeg mener kanskje det vedtaket som ble fattet i trontaledebatten, som handlet om prinsippene og hovedbiten, bør ligge til grunn, slik at man kan forvente å få tilbake igjen denne saken i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

For øvrig er det mange temaer man kunne tatt opp i denne diskusjonen, men jeg tror det vesentligste tema som vi kommer til å adressere innenfor utlendingsfeltet neste år, er å bedre servicen og informasjonen til dem som søker familiegjenforening og annet. Å legge opp bedre servicestrategier for utlendingsforvaltningen er en viktig del av å få til bedre flyt og ikke minst få den minoritetsbefolkningen vi har, til å føle seg mer inkludert i vårt samfunn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Talsmenn ikke bare fra Kristelig Folkeparti, men også fra Venstre og Høyre, har åpenbart i dag solt seg i glansen av at kommunene nå får langt flere penger enn det Regjeringen la opp til. Tilsvarende har vi hørt fra regjeringspartienes ordførere. En av de få som har uttalt seg forbeholdent om den bedrede kommuneøkonomien, er kommunalministeren. Mener statsråd Solberg at det var bra at kommuneøkonomien ble styrket med 2 milliarder kr, eller mener hun det ikke? Hvis ja, hvorfor foreslo hun da ikke selv at man skulle styrke kommuneøkonomien med mer enn det Regjeringen la opp til? Og hvis nei, mener hun da at Høyres egne klagende ordførere driver dårlig økonomistyring?

Statsråd Erna Solberg: Ja, jeg mener at det er bra at kommuneøkonomien styrkes med 2 milliarder kr, forutsatt at vi kan stå inne for måten dette er finansiert på, og man har altså fått til en finansiering ved 2,5 milliarder mer i kutt enn det Regjeringen selv klarte. Det har vært ganske vesentlig for å sørge for at vi har en inntektsside som har gjort at man kan forsvare denne økningen. Det er den ene siden. Jeg har ingenting imot at kommunene får mer penger, så lenge det skjer innenfor et system hvor vi sørger for at mer bruk av offentlige penger ikke bidrar til at kommunene faktisk også får større kostnader, fordi det bidrar til å gjøre kostnadsproblemet i norsk økonomi større.

Ja, det er noen Høyre-ordførere som ikke har styrt økonomien sin godt. Arve Tonning har stått på førstesiden av Sunnmørsposten og innrømmet at de ikke hadde økonomistyring. En kommune som ikke oppdager at de har 90 mill. kr i underskudd på årsbudsjettet før i februar året etter, har ikke god nok styring. For øvrig kan jeg meddele før noen flere tar frem Arve Tonning-sitater, at

siden den tid har han ønsket at jeg skal fortsette som kommunalminister, og er veldig fornøyd!

Per Sandberg (FrP): Først må jeg få lov å si at det var med interesse jeg registrerte at statsråden omtalte årets budsjettforlik som et tilfeldig avvik. Det skal bli interessant å se oppfølgingen av det også i 2004 og fram mot 2005.

Statsråden var inne på at til neste år skulle Regjeringen konsentrere seg om å øke og styrke servicen for å inkludere minoritetene. Statsråden har vært noe uklar i forhold til hva hun mener med disse signalene, når det gjelder modernisering av islam, osv.

Så har da Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet fremmet et forslag der vi ber Regjeringen innstendig om å avstå fra å opprette shariaråd e.l. Jeg tar det for gitt at statsråden også har instruert «sine» partier her på Stortinget om å stemme imot det forslaget. Men hvis det er riktig, som det også kommer fram i merknadene, at det er uaktuelt for Regjeringen å opprette et slikt råd, hvorfor er det da umulig for disse partiene å stemme for dette forslaget?

Statsråd Erna Solberg: Jeg svarte på dette spørsmålet i juni måned, og jeg gav da klar beskjed om at det aldri vil være aktuelt fra Regjeringens side å opprette noe shariaråd, fordi et religiøst råd med autoritet innenfor en religion må opprettes av de menigheter som selv står bak det. Så har vi også sagt at det er helt uaktuelt å gi noen myndighet til et slikt råd hvis det skulle bli opprettet.

Men det er fullt mulig for en islamsk menighet eller flere i samarbeid å etablere rådgivning innen familiespørsmål seg imellom, som bl.a. kan hjelpe til med å finne gode religiøse løsninger, bl.a. sånn som shariarådet i London fungerer, som i stor grad klarer å få overtalt menn til å innrømme skilsmisser som de egentlig ville nekte. Men de har ikke noen lovmessig autoritet. Jeg har ikke tenkt å motsette meg det hvis eventuelt islamske menigheter velger å etablere noe sånt. Jeg tror det kan være en god parallell inn i systemet.

Jeg har lyst til å minne om at en hovedgrunn til at jeg ikke ville stemt for det forslaget som er lagt inn – eller hvorfor jeg tror at regjeringspartiene ikke vil stemme for forslaget – er at man skal forby et shariaråd e.l. Vi har to fungerende religiøse domstoler allerede i Norge – den jødiske domstolen og det katolske tribunalet, som bl.a. behandler og hjelper i denne type saker. Det man egentlig foreslår her, er at man skal (presidenten klubber) ...

Karin Andersen (SV): Først til SVs skattepolitikk. I år ville den betydd en skatteøkning for privatpersoner på ca. 335 mill. kr. For næringslivet ville vårt opplegg betydd en skattelette i forhold til Regjeringens opplegg. I tillegg hadde vi altså en forskningssatsing på 1,2 milliarder kr, økte avskrivninger til næringslivet med 1,5 milliarder kr, innovasjon og utvikling 1,1 milliarder kr og andre næringstiltak med 1,1 milliarder kr. Det er jo det som skaper arbeidsplasser, ikke skatteletter som bare brukes til privat forbruk. Statistisk sentralbyrå har tatt tak i dette og sagt – noe av det viktige her – at disse pengene kunne jo

ha gått til fornuftige investeringar i skole, helse, omsorg, kollektivtrafikk og forskning, og da ville man faktisk, ifølgje SSB, fått 50 000 flere i arbeid enn det det er i dag.

Mener statsråden at det er slik at hvis det hadde vært flere i arbeid, hadde det vært negativt for utviklingen av landet og for den viktige ressursen som arbeidskraften er, og som blir ødelagt hvis den går ledig?

Statsråd Erna Solberg: Det er ikke slik at utbytte fra bedrifter brukes til hemningsløst personlig forbruk. Utbytte fra bedrifter brukes ofte til å reinvestere i nye forretningsprosjekter – det brukes faktisk til å gi den kapitalen og den venturekapitalen som andre trenger for å starte opp bedriften. Det er altså for meg veldig uklart hvordan man kan regne med at Norge blir et attraktivt land å skape næringsvirksomhet i, hvis vi både har høye lønnskostnader og høye kapitalkostnader, hvis man skal kreve meravkastning og tåle et høyere kostnadsnivå på grunn av et skattesystem, på grunn av den typen belastning.

Så er jeg faktisk helt enig i at vi kunne brukt mer på en del investeringstiltak i det offentlige, og vi gjør jo faktisk det i dette budsjettet. Vi har mer – vi har fortsatt med penger til skolebygg. Det brukes nesten 1 milliard kr på offentlige bygg innenfor staten, så det ligger slike elementer inne allerede, og i budsjettforliket er det kommet inn mer på anleggssiden. Men vi har ikke 50 000 arbeidsledige innenfor byggebransjen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Statsråden set flittig søkjelyset på mangel på arbeidskraft i kommunesektoren. No har Senterpartiet stilt spørsmål til departementet om korleis det aukande talet på delstillingar fordeler seg mellom helse, utdanning og administrasjon f.eks. Svaret viser: Det veit departementet ingenting om. Ulike fagadministrasjonar har tal som fortel at det er store reserver av folk som ville hatt full stilling dersom dei fekk. Ein stram kommuneøkonomi gir ei samanlapping av delstillingar. Det er ei urovekkjande utvikling, og det er eit særdeles dårleg signal til dei mange som gjerne ville hatt seg eit arbeid i dette feltet, og som er nyutdanna. SSBs tal viser at i 2000 var 32 pst. av dei tilsette i kommunesektoren i delstillingar. I 2002 var det same talet 41 pst. Vil statsråden føreta seg noko for å gå vekk frå synsinga og skaffa seg oversikt og leggja tal på bordet?

Statsråd Erna Solberg: Det er helt riktig at det finnes undersysselsetting i en del yrker, og at det er noen innenfor kommunesektoren. Det er bl.a. derfor man har fokusert på hvordan man kan få en bedre turnusplanlegging i kommunesektoren, et område bl.a. Sosialdepartementet har vært opptatt av å få utvikling på, fordi den type turnusplanlegging man har, gjør at man ikke klarer å bruke arbeidskraften på en god måte. Noe av det jeg bruker som eksempel, er de spennende turnusprosjektene med ønsketurnus som har vært gjort flere steder, bl.a. på Haukeland Sykehus, hvor man har gått fra å ha tredelt turnus til å ha 26 forskjellige turnuser, noe som gjør at folk får velge mer, og som også gjør at folk kan jobbe mer. Det er et viktig utviklingsprosjekt. For øvrig jobber arbeids-

administrasjonsministeren med spørsmålet om deltidsarbeid i samarbeid med representanter for partene og gjennom et offentlig utvalg, så han kan kanskje svare bedre når det gjelder akkurat den helhetlige strategien fra Regjeringen.

Signe Øye (A): Nær 25 pst. av kommunene her i landet er svartelistet – pr. 1. desember er det faktisk 107 kommuner, og det er ny rekord. Statsråd Erna Solberg skriver i Rana Blad under overskriften «Fakta og myter om ubalanse i kommunesektoren» at det ikke er sant at kommuner som havner på den statlige svartelista, får for lite penger – det er feil, det er tvert imot ingen sammenheng der.

Mitt spørsmål til statsråden er da: Mener virkelig statsråden at det ikke er noen sammenheng mellom økonomien og det tjenestetilbudet kommunene da kan gi, og det å være under statlig kontroll?

Statsråd Erna Solberg: Dette gav meg anledning til å oppklare en misforståelse tidligere som går på at Karin Andersen sa at jeg hadde satt rekord i dårlig kommuneøkonomi. Men målt i andel av hvor mye penger kommunene har, har jeg altså ikke gjort det. Der har jeg mange prosent igjen før vi når en situasjon tilsvarende den på slutten av 1980-tallet under Gro Harlem Brundtland, som satte den desiderte rekorden i størst mismatch mellom driftsresultatene i kommunesektoren og ellers. Det er altså ikke de fattigste kommunene i landet som står på ROBEK-listen. Det er ikke slik at det er en overhyppighet av dem som har minst inntekter. Det som ofte gjør at man kommer på ROBEK-listen, er at man plutselig får endring i en type inntekt, eller plutselig veldig økning i utgifter, og det er faktisk kommuner med middels inntekter og litt over middels som er der mest.

Det er også bakgrunnen for å si at det ikke er slik at fattige kommuner ikke klarer å få endene til å møtes – de fattigste kommunene i Norge klarer faktisk å holde bedre sammenheng mellom inntekter og utgifter enn det en del av de andre kommunene gjør, og da har det også noe med styring å gjøre.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg vil få starte mitt innlegg med å vise til at i 1814 fikk Norge begrenset nasjonalt selvstyre etter 434 års unionsforhold. Bare 23 år senere, i 1837, fulgte man opp det nyvunne nasjonale selvstyret ved å innføre også et begrenset lokalt selvstyre i landet. Landet ble delt inn i 355 herreder og 37 byer. Dette var svært framsynt gjort, og det har fått stor betydning for dagens velferdssamfunn. I løpet av de 166 år som er gått siden kommunene ble opprettet i 1837, har det vært en rivende utvikling, både i kommunene og på alle viktige samfunnsområder – økonomisk, teknologisk, politisk og sosialt – i vårt land.

Økonomisk sett har Norge i løpet av de siste hundre år gått fra å være Europas kanskje aller fattigste land til å bli verdens rikeste land. Teknologisk sett har vannkraft-

utbygging og storstilt industrialisering i det forrige århundre lagt grunnlaget for en høy grad av nasjonal verdiskaping og tilnærmet full sysselsetting. Politisk sett har Norge siden unionsoppløsningen i 1905 utviklet seg til å bli en stabil, demokratisk rettsstat. Og sosialt sett har Norge på relativt kort tid utviklet seg fra å være en nasjon preget av fattigdom og sosial nød til å framstå som et av verdens mest avanserte og omfattende velferdssamfunn. Vi har altså i løpet av et halvt århundre utviklet et norsk velferdssamfunn der likhet, omfordeling og rettferdighet har vært de bærende politiske prinsipper og drivkrefter i prosessen.

Nøkkelen til dagens velferdssamfunn har i stor grad ligget i kommunenes innsats. Uten kommunenes helt sentrale rolle i velferdsutviklingen ville dagens velferdssamfunn ikke vært det samme. I mange år var kommunenes innsats begrenset til skole og fattigstell. I dag er det et helt annet mangfold – og en helt annen kompleksitet – som preger kommunal virksomhet.

Veksten i kommunenes oppgaver har vært enorm de siste ti årene. Stadig flere oppgaver og reformer er blitt pålagt kommunene, og utgiftene har økt i takt med oppgavemengden. Dette har medført at dagens kommuner er kommet under et stort press i rollen som produsent av offentlig finansierte velferdstjenester. Nye generasjoner og mer rettighetsbevisste innbyggere stiller stadig høyere krav til både kvalitet, omfang og nivå på ulike kommunale tjenestetilbud. Alt dette har som konsekvens selvsagt en betydelig økonomisk side, og velferdskommunen er blitt stadig dyrere i drift. Med jevne mellomrom ser vi oppslag i avisene om svikt i eldreomsorgen og kutt i skoler. Dårlig kommuneøkonomi på grunn av for lave statlige overføringer blir oftest framholdt som forklaringen på kommunale nedskjæringer. Av den grunn er størrelsen på de statlige overføringene til kommunesektoren blitt et sentralt politisk tema, ikke minst på Stortinget.

Kommunene har ingen egen skatterett av betydning, og mulighetene for å øke egne inntekter er heller minimale. Det er faktisk slik at kommunenes muligheter til å redusere utgiftene er langt større enn muligheten til å øke inntektene. Skal man redusere utgiftene, er valget ofte å kutte eller effektivisere. Det må stilles krav til at kommunene blir mer bevisst på at før man tyr til kutt i kommunale tilbud, må man prøve å effektivisere driften. Effektivisering og kostnadsbesparelse via konkurranseutsetting i kommunal tjenesteproduksjon må derfor ikke stå uprøvd i noen kommuner med dårlig økonomi. Altfor få kommuner bruker konkurranse som et effektivitetsfremmende virkemiddel i noe stort omfang. Mange kommuner vegrer seg av ideologiske og politiske grunner for å anvende konkurranseutsetting. Til det vil jeg si at kommuner som ikke engang vil vurdere konkurranseutsetting, kan vi heller ikke ta på fullt alvor når de klager over dårlig kommuneøkonomi.

Når Stortinget nå endelig rydder av veien det hinder momssystemet har medført for konkurranseutsetting, er dette en seier for Fremskrittspartiet, som har foreslått dette i mange år. Jeg er derfor meget glad for at moms-kompensasjonsordningen nå blir utvidet, slik at dette

ikke lenger utgjør noe hinder for konkurranseutsetting. Dette er et viktig fremskritt. Nå er det opp til kommunene å gripe mulighetene som ligger i dette.

Tradisjonelle kommunale monopolområder, som skole, helse og omsorgstilbud, blir nå i stadig økende grad utfordret på konkurranse av privataktører eller andre. Det å fokusere på innbyggernes valgfrihet, nå også innen de offentlige finansierte velferdsområdene, er under utvikling og på sterk frammarsj. De tradisjonelle offentlige velferdsmonopolene brytes opp bit for bit, samfunnet er i endring, og det tradisjonelle synet på kommunens oppgaver, rolle og funksjon vil gradvis endre seg framover.

Kommunenes strategi på driftssiden vil bli mer preget av profesjonell markedsorientering og kundetenking. Det tradisjonelle kommunale velferdsmonopolet vil bli borte. En ny tid, der lovfestede individuelle rettigheter til velferdstjenester og et penger-følger-brukeren-system vil kunne snu fullstendig opp ned på gamle måter å drive og tenke på kommunal virksomhet på.

Men dette forhindrer selvsagt ikke at kommunene likevel må møtes med strenge krav om selv å yte et effektiviseringsbidrag. Effektiviseringsmulighetene er et viktig element og en viktig strategi i arbeidet med å skape en langsiktig og sunn balanse mellom kommunenes pålagte oppgaver og deres disponible midler. Jeg vil gjerne nevne at de viktigste grepene går langs tre–fire hovedakser. For det første må man reformere inntektssystemet for kommunene. For det andre må kommunene få større ansvar og innflytelse over sin egen situasjon. For det tredje må strukturtiltak som kommunesammenslutninger og konkurranseutsetting settes i verk, og dannelsen av de makroøkonomiske rammene på kommunesektoren må også revurderes.

Å fastsette statens økonomiske rammer for kommunesektoren er en krevende og vanskelig balanse. Man må innse at kommunene har betydelige underliggende utgiftsdrivende faktorer i form av stadig flere pleietrengende eldre, flere skolebarn, høyere kvalitetskrav, nye oppgaver, økende kompleksitet og bemanningsnormer. Ikke minst er reallønnsutviklingen blant de godt og vel 600 000 kommunalt ansatte en faktor vi må ta hensyn til.

Vi ser altså at kommunesektorens omstillings- og effektiviseringspotensial støter mot en del strukturelle grenser. Derfor er det ekstra viktig at vi nå driver kommunal sektor på den mest rasjonelle og kostnadseffektive måten, uten at dette skal redusere kvaliteten.

Heikki Holmås (SV): «Optimisme i boligmarkedet» står det på avisforsidene. Det skal visst bety at hurra, nå går på prisene på boliger opp. Og for dem som lever av å kjøpe og selge boliger og eiendommer, er jo det en glad melding, likeså for dem som skal selge og flytte til Spania eller til andre deler av verden. Men for den fjerdedelen som ikke har sin egen bolig, som ikke eier den, sviner håpet om en egen bolig i takt med prisstigningen, som går opp. Neste år blir den på 7,3 pst. sier Statistisk sentralbyrå. Nordea tror i avisene i dag at det blir 10 pst.

Jeg tror ikke at økt boligbygging er avgjørende eller nøkkelen for å få boligprisene ned. For å få til det mener

jeg at vi er nødt til å få en reell taksering av boliger, slik at vi får spekulantene, som i dag bruker bolig som en ren pengeplassering, ut av boligmarkedet. Men det som er helt sikkert, er at hvis vi ikke får bygget nok boliger, vil det åpenbart være med på å dytte prisene opp, og det er jeg dypt uenig i bør være politikken. Men det virker som om det er Regjeringens politikk i år, ved den måten de har satt sterke begrensninger på hva slags lån Husbanken kan gi til boliger. Boliger som er større enn 85 m², vil få mindre utmåling enn det som har vært politikken i dag, men som heldigvis har endret seg i løpet av året. Det er et problem at Husbanken ikke lenger får ha den sterke rollen som nyboligbygger-bank som den har hatt tidligere. Og for meg virker det som om statsråd Erna Solberg, i skjønn forening med Arne Skauge i Bankforeningen, har et sterkt ønske om at private banker skal overta flere av de lånene som Husbanken gir i dag. Det blir altså dyrere å få lån, fordi private banker er dyrere enn Husbanken, og det blir vanskeligere å få lån, fordi Husbanken er ubyråkratisk når den gir lån. Dette har gitt seg utslag i nedgang i boligbygging i dag, og nedgang i antall lån gitt av Husbanken. Dette synes vi er dumt, for vi er for at Husbanken skal ha en sterk rolle, og vi er for at Husbanken bør ha en rolle i framtiden. Og dette skal vi diskutere i forbindelse med boligmeldingen som kommer.

I tillegg har Startlånet vært den store suksessen, ifølge Regjeringen, i forhold til å skaffe unge mennesker et sted å bo. Men hvis vi går Startlånet nøyere etter i sømmene, ser vi at Startlånet, som erstattet kjøpslånet og det gamle etableringslånet, har blitt utlånt til mange færre mennesker i år, enn etableringslån og kjøpslån ble utlånt til i fjor. Så hvordan Regjeringen kan kalle Startlånet en suksess for å få flere unge mennesker inn på boligmarkedet, står for meg som komplett ubegripelig. Det betyr at de viktigste grepene til Regjeringen på boligfeltet har slått feil. Og resultatet er flere mennesker som har trøbbel med å skaffe seg et sted å bo.

Solidaritet handler om å ta vare på de folkene vi ikke ser, og om ikke å snu ryggen til dem vi ser. Og jeg mener Regjeringen snur ryggen til de folkene som har trøbbel på boligmarkedet.

Skal vi føre en sosial boligpolitikk som sikrer alle trygghet for en god bolig i et godt bomiljø, må det bygges vesentlig flere utleieboliger her i landet. Vi har i vårt alternative budsjett foreslått 600 mill. kr ekstra for å nå målet som vi satte oss sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet om å bygge over 3 000 utleieboliger hvert år. Dessverre er det bare vi som har finansiert disse 3 000 boligene fullt ut i vårt statsbudsjett. Vi vil satse på at flere av de boligene som bygges, har kvaliteter for framtiden, som radonforebygging, energireduksjon og jordvarme. Og da trengs det altså små tilskudd, som boligbransjen og byggebransjen roper etter. De sier at hvis vi bare kan få noen små tilskudd, vil vi klare å få inn disse kvalitetene i boligene. Det handler om heis i lavblokker, det handler om flere ting som er avgjørende for at gamle mennesker skal kunne bo hjemme lenger, og at boligene skal få livsløpsstandard, som må være viktig for funksjonshemmede.

Mest skuffet er jeg allikevel over bostøtten, som lik-som skal være Regjeringens flaggskip i boligpolitikken for dem som trenger det, fordi det er et målrettet tiltak. Men bostøtten er for unge barnefamilier som sliter, vesentlig dårligere enn for pensjonister. Det er ikke rettferdig. I forbindelse med strømkrisen gikk flertallet her i salen – alle unntatt regjeringspartiene – inn for å øke inntektsgrensen for bostøtte med 30 000 kr permanent. Det vil bety at familier på to voksne og to barn, som i dag ikke kan tjene mer enn godt under to ganger minstepensjonen, ville fått mye større mulighet for å få hjelp til sine boutgifter. Det er en effektiv måte å hjelpe folk på. Her er det sånn at Regjeringen tar fra barnefamilier, tar de pengene som flertallet her i salen mente de burde ha, og de fører en dårligere boligpolitikk for barnefamilier.

Jeg er glad for at statsråd Erna Solberg sier at hun vil satse på å gi bedre service til utlendinger som søker familiegjenforening. Det finnes så mange urimeligheter i behandlingen, og embetsverket bruker så lang tid på behandling av folk som søker tjenester f.eks. knyttet til familiegjenforening, at andre nordmenn aldri ville funnet seg i det hvis de hadde opplevd tilsvarende fra det offentlige. Ufordringen vår i årene som kommer, blir å føre en innvandrings- og integreringspolitikk der vi tar hensyn til folks behov for å bevege seg og menneskers behov for å bo sammen med familien samt de behov som samfunnet har for arbeidskraft, det behovet vi har for å få oversikt over og kontroll med hvem som bor her i landet, og hva slags vilkår de lever under.

Men hevet over alle disse behovene er folks behov for beskyttelse når de er på flukt. Det er 40 mill. flyktninger i verden, og vi har hatt en tradisjon for å ta imot dem og ta vare på dem. Derfor synes jeg at det er dypt tragisk at vi har hatt en nedgang i vårt engasjement i forhold til FN også på dette området. Vi har hatt en nedgang fra 1 500 flyktninger, som var måltallet i forrige periode, ned mot 1 200, som vi har i år, og ned til 750 FN-kvoteflyktninger som vi skal ta imot neste år. Det mener jeg er galt. Det mener vi i SV er en feil prioritering, fordi mennesker som er på flukt, er de som har et behov som er hevet over alle andre avveininger, og de menneskene må vi ta vare på.

Fra 1. januar i år innfører vi en ny hurtigbehandling av asylsøkere som vi antar ikke har grunner for å få bli etter flyktningkonvensjonen. Vi lager altså et svært apparat for å ta imot ni mennesker i uken ut fra 48-timersregelen, som er det siste tallet over hvor mange mennesker som kommer nå. Alle er opptatt av at for mange kommer, som burde ha fått vite, eller burde vite om, at de etter flyktningkonvensjonen ikke har sjanse for å få bli. Men jeg ser hva statsråden uttaler i Dagsavisen i dag om at det er et mål at flere mennesker, ja, kanskje sågar alle, skal gjennomgå en type hurtigbehandling, en pre-screening, som er inspirert av Nederland, i årene som kommer. Da vil jeg bare si til statsråden at vi i SV er uhyre skeptiske til en utvikling som lett kan ta fra asylsøkere grunnleggende rettssikkerhet.

I tillegg er vi redd for at den fokuseringen som skjer nå, på å stenge ute og lage stengsler for alle de mennes-

kene som ikke har flyktninggrunner for å komme hit, gjør at vi stenger ute dem vi er forpliktet til å hjelpe. Dette sier hele komiteen, unntatt Fremskrittspartiet, i merknader i innstillingen. Vi vet hva statsråden gjør for å hindre folk som ikke har flyktninggrunner, fra å komme. Spørsmålet mitt til statsråden er: Hva vil statsråden gjøre for å gjøre det lettere for folk som har flyktninggrunner, å komme til Norge?

I årene som kommer, er vi nødt til å lage en politikk som håndterer de folkevandringer som er i verden. Da har vi en politikk hvor vi ønsker at flere mennesker skal kunne komme hit på arbeidsinnvandring. Da har jeg et spørsmål til Regjeringen. I forbindelse med utvidelse av EØS-området er det fra Regjeringens side ikke lagt opp til noen særskilt tilrettelegging for folk som skal komme, mens vi mener at det skal være et grunnleggende krav at alle de menneskene som kommer til Norge, skal jobbe på norske lønns- og arbeidsvilkår. Vi mener også at det i forbindelse med EØS-utvidelse er meget dumt at man fjerner opplæringen for de EØS-borgerne som kommer hit på arbeidsinnvandring, rett og slett fordi de da får dårligere integrering.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Ivar Østberg (KrF): Kristelig Folkeparti har forståelse for at mange kommuner opplever den økonomiske situasjonen som vanskelig. Denne situasjonen har vokst fram over lang tid og er forårsaket av bl.a. detaljstyrte og underfinansierte reformer, økte pensjonskostnader og dyre lønnsoppgjør.

Derfor var kommunene en av vinnerne i Regjeringens budsjettframlegg. Regjeringen la opp til en omfattende vekst i kommunenes frie inntekter. Denne profilen ble ytterligere styrket i avtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet. Kommunesektoren får i 2004 en historisk inntektsvekst i overkant av 6 milliarder kr. Dette utgjør nær 1 500 kr pr. innbygger.

Men det er flere andre forhold som også vil slå positivt ut neste år. Regjeringens økonomiske politikk har medvirket til lavere rente. Effekten av en rentereduksjon på 4,5 pst. er om lag 3,5 milliarder kr på årsbasis for kommuner og fylkeskommuner. Jeg er klar over at gevinsten i 2004 er varierende kommunene imellom, avhengig av størrelsen på lånegjelden og avtaler om rentebinding. Rentereduksjonen har også den positive bieffekten at den vil føre til økt skatteinngang.

I tillegg har vi nå fått på plass en finansieringsordning for ressurskrevende brukere som bedre gjenspeiler kommunesektorens utgifter på dette området. Dette er en ordning Kristelig Folkeparti lenge har kjempet for. Endelig er det slik at mennesker med store omsorgsbehov vil kunne få likeverdige tjenester uavhengig av hvor i landet de bor. Det fortjener de, og vi håper inderlig at de nå slipper å bruke av sine tilmålte krefter til å slåss for sine rettigheter. Det er ikke velferdssamfunnet verdig.

Alt dette, sammen med 3 milliarder kr til opprusting av skolebygg, skulle bety lys i tunnelen for Kommune-

Norge. Denne satsingen er Kristelig Folkeparti svært tilfreds med. Dette er et stort skritt i riktig retning for å sette kommunene bedre i stand til å ivareta viktige velferdsoppgaver overfor sine innbyggere.

Vi har lyst til å framstå som ikke-diskriminerende og tolerante her i landet. Men vi skal ikke langt tilbake i historien før vi finner rystende historier som har funnet sted i offentlig regi. Jeg tenker da på flere minoriteter som har vært utsatt for tvangssterilisering, lobotomering, overgrep på barnehjem, manglende skolegang osv. Dette er en historie vi ikke kan være bekjent av.

Kristelig Folkeparti er derfor tilfreds med at Regjeringen har tatt tak i dette. I 2003 ble det opprettet et kontaktforum mellom organisasjonene for nasjonale minoriteter og Regjeringen for å styrke dialogen disse imellom. Vi er også glad for at departementet har satt i gang et arbeid for å få en samlet vurdering av om gjeldende erstatningsordninger er dekkende for de behov samfunnet har for å rette opp de overgrep eller forsømmelser som er gjort.

Romanifolket/taterne har en av de dystreste historiene. Dette folket har fått en uforbeholden erkjennelse og unnskyldning fra norske myndigheter, men den konkrete oppfølgingen av denne unnskyldningen går tregt. Det gjelder både mulighet for individuell erstatning, kollektiv erstatning, dokumentasjon og bevaring av taterkulturen og ikke minst å forhindre brudd på den internasjonale konvensjonen om minoriteter. Det er gode juridiske argumenter, og enda bedre politiske, for at romanifolket/taterne får en kollektiv erstatning. Det er hele folkegruppen som sådan som ble utsatt for systematiske overgrep utført av eller initiert og støttet av norske myndigheter. Individuelle overgrep fant sted fordi personen var en del av en minoritetsgruppe.

Stiftelsen romanifolket/taterne hadde et møte med kommunal- og regionalministeren tidligere i høst, hvor de la fram sine tanker om opprettelsen av et fond som en kollektiv erstatning til romanifolket. Statsråden stilte seg positivt til dette uten å forskuttere noe, men ønsket at departementet og stiftelsen skulle arbeide videre med saken. Som en oppfølging hadde stiftelsen et møte med Kommunal- og regionaldepartementet 22. oktober. Det var et meget positivt møte, hvor departementet fortsatt uttrykte stor forståelse for stiftelsens argumenter for et slikt fond. Man konkluderte med at stiftelsen skal fortsette arbeidet med å konkretisere formene og innholdet i fondet, slik at alt ligger klart når en politisk klarering eventuelt finner sted, forhåpentlig i nær framtid. Vedtektene til en stiftelse som skal styre et slikt fond, er en vesentlig del av dette arbeidet. Det ble derfor avtalt at Stiftelsen romanifolket/taterne skulle legge fram et forslag før det neste møtet med Kommunaldepartementet. Disse vedtektene er straks klare fra stiftelsens side og vil bli sendt over til departementet.

Et fond gitt som en kollektiv erstatning kan gi verdifulle bidrag til arbeidet med å konkretisere og følge opp unnskyldningen. For å dokumentere, bevare og utvikle taterkulturen bør en rekke tiltak settes i gang. Avdelingen på Glomdalsmuseet er derfor svært bra, men ikke tilstrekkelig. Taterkulturen er mangfoldig, og ulike sær-

trekk gjør seg gjeldende forskjellige steder i landet. Flere små enheter for dokumentasjon og utstilling er derfor aktuelt. Videre bør det også legges til rette for et levende kulturliv med samlinger, kurs og festivaler.

Det er vanskelig for mange å orientere seg om sine rettigheter og å ta kontakt med myndighetene. Det er derfor et stort behov for et sekretariat hvor romanifolket kan henvende seg for å få hjelp og orientering om rettigheter, individuell erstatning eller andre støtteordninger. Fondet bør finansiere et slikt kontor.

Siden mange av dem som ble utsatt for de groveste overgrepene, begynner å dra på årene, haster det med å få fart på dette arbeidet. Kristelig Folkeparti vil derfor utfordre statsråden til å sørge for en rask framdrift og en snarlig avklaring når det gjelder erstatningsordningen for romanifolket.

Som saksordfører for samepolitikken er jeg tilfreds med at en samlet komite, med unntak av Fremskrittspartiet, er enig i at vi fortsatt skal arbeide for å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen kan sikre og utvikle sitt eget språk, sin egen kultur og sitt eget samfunnsliv.

Flertallet i komiteen er opptatt av å styrke den rollen Sametinget har som premissleverandør overfor Regjeringen. Dette flertallet er også enig i at Sametinget må gis større politisk innflytelse i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkningen. At Sametinget styrkes for å kunne satse ytterligere på tospråklighetsarbeid, er derfor positivt.

Komiteflertallet er klar over at forholdene for Saemien Sijte i Snåsa er vanskelige. Dette er det viktigste møtestedet for sørsamisk kultur og administrasjon. Vi har derfor bedt departementet vurdere situasjonen til Saemien Sijte.

De siste dagene har vi fått flere meldinger som peker i retning av at arbeidsledigheten er på vei nedover. Vi kan også lese at Det internasjonale pengefondet mener at utsiktene for oppsving i norsk økonomi i 2004 er gode. Pengefondet tror vi vil se effekten av rentenedsettelsene og en svakere krone. Samtidig understreker fondet at vekstutsiktene er avhengig av lønnsmoderasjon. Det vises videre til at det bare er når alle drar lasset sammen, at vi får resultater. Det må vi fortsette med. Men dagens situasjon krever likevel at vi viderefører og styrker arbeidsmarkedspolitikken. Vi oppretter flere tiltaksplasser og styrker Aetat. Aktiv jobbsøking og målrettet tiltaksbruk er viktige strategier for at arbeidsledige raskt skal komme i arbeid. Videre er det vesentlig at utsatte grupper yrkeshemmede får tilpassede tiltak for avklaring og kvalifisering til ordinært arbeidsliv. Jeg er også glad for at en samlet komite er opptatt av at tilbudene om varig tilrettelagt arbeid for yrkeshemmede økes. Det vil gi flere personer mulighet for en meningsfylt tilværelse gjennom deltakelse i arbeidslivet.

Politikk handler om å være i posisjon for å kunne påvirke fordeling av tilgjengelige ressurser. Budsjettet bekrefter det vi alle vet fra hverdagen: Det handler ikke bare om hvor mye penger en har til disposisjon. Like viktig er hvordan pengene brukes. Kristelig Folkeparti har vært med på å påvirke hvordan pengene skal brukes i

2004 – kommunesektoren skal prioriteres! Jeg forstår godt at Sosialistisk Venstreparti får problemer med å karakterisere et så godt budsjett. Under en og samme komite merknad omtaler de at budsjettet mangler «politisk retning» og er et budsjett «med klart høyrepreg». Kristelig Folkeparti vil ta sterk avstand fra slike karakteristikker. Vi vil heller berømme Arbeiderpartiet, som så at Regjeringen hadde lagt fram et så godt budsjett for landet at de ikke kunne la være å inngå en avtale med oss.

Til slutt: På side 106, under punkt C, rammeuavhengige vedtak, XII, står det:

«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide årlige rapporter som viser de funksjonshemmedes vilkår og situasjon på arbeidsmarkedet.»

Det er Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, SV og Senterpartiet som har innstillingen. Høyre og Kristelig Folkeparti var ikke med i dette flertallet i komitebehandlingen, men vil stemme for forslaget. Vi har allerede gitt uttrykk for at dette er vi for.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Sjølv om Arbeidarpartiet sitt alternative statsbudsjett er eit langt betre budsjett enn det Regjeringa gjorde framlegg om, inneber altså budsjettavtala mellom Arbeidarpartiet og regjeringspartia at ein snur politikken i ei rett retning, som me er fornøgdde med.

For Arbeidarpartiet har omsynet til sysselsetjinga, meir pengar til kommunane, meir til skule og meir til helse og omsorg vore heilt avgjerande for å kunne inngå ei avtale slik ho i dag ligg føre. I tillegg til dei konkrete budsjettendringane inneheld avtala òg andre tiltak som me er einige om. Så er det sjølv sagt slik at Arbeidarpartiet òg må stemme subsidiært på enkelte område, som me ikkje er like glade for. Slik vil det alltid vere når ein skal inngå eit budsjettforlik.

Situasjonen på arbeidsmarknaden er framleis svært bekymringsfull. Det har rett nok vore ein nedgang i talet på heilt ledige den siste månaden, og det er gledeleg, men framleis er det svært mange som står heilt utan jobb. Det er over 230 000 personar som heilt eller delvis er sette utanfor arbeidsmarknaden, og som søkjer arbeid gjennom Aetat. Ved utgangen av november 2003 var 87 352 personar registrerte som heilt arbeidsledige, og det utgjør 3,7 pst. av arbeidsstyrken. Samanlikna med utgangen av november 2002 er det ein auke på nesten 10 000 personar, dvs. 12 pst.

Sidan Bondevik II-regjeringa overtok den 19. oktober 2001, har talet på heilt arbeidsledige auka frå om lag 60 000 til vel 87 000 personar. Det er ein auke på i overkant av 27 000 personar. Reknar ein med alle dei som er på tiltak, inneber dette ein auke på vel 39 000 personar i denne perioden.

For to år sidan antok Statistisk sentralbyrå at 10 000 arbeidsplassar i industrien ville forsvinne fram mot 2010, altså i eit tiårsperspektiv. I april i år kom Holden-utvalet med sine prognosar, og dei antok at ein ville miste 20 000 industriarbeidsplassar i den same tiårperioden. No veit me fasiten, den har me fått frå Statistisk sentralbyrå. Me veit no at berre i løpet av det siste året har me

mista litt i overkant av 17 000 industriarbeidsplassar, alt-så frå andre kvartal 2002 til andre kvartal 2003, og den utviklinga er dramatisk.

Hovudmålet for Arbeidarpartiet sin økonomiske politikk er å sikre arbeid for alle. Me vil føre ein politikk for å sikre at folk har arbeid, men òg for at dei som mistar arbeidet skal ha noko å leva av når dei blir arbeidsledige.

Arbeidarpartiet vil ha eit inkluderande arbeidsliv, der det er rom for alle. Me meiner at det er god arbeidsmarknadspolitik, god familjepolitikk, god helsepolitikk og god sosialpolitikk. Derfor vil me ha eit mindre stressande, eit varmare og eit friskare arbeidsliv. Det er dette som er den store utfordringa. Altfor mange opplever no at arbeidslivet blir meir og meir brutalisert.

Intensjonsavtala har førebels ikkje gjeve positive utslag for sysselsetjing av funksjonshemma. I haust er det 20 000 færre funksjonshemma deltakarar i arbeidslivet. Dette er ein sterkare reduksjon enn nedgangen i befolkninga elles. Derfor må det no setjast sterkare søkjeljos på tiltak og ordningar som kan sikre funksjonshem-ma deltaking i arbeidslivet.

I dag er det fleire prosjekt på gang som har som opp-gåve å samordne ressursane betre innanfor Aetat, trygde-etat, utdanningsinstitusjonar og kommunar. Eg vil særskilt trekkje fram eit prosjekt som går føre seg i Hedmark og Oppland. Dette prosjektet har nettopp som oppgåve å etablere tiltak for alle dei som av forskjellige årsaker anten har ramla ut av utdanning eller arbeidsliv eller har store problem med å kome seg inn i arbeidslivet. Skal dei lykkast i dette prosjektet, er det heilt avgjerande at alle partar stiller opp med midlar til administrativt personell. Her har ikkje minst Aetat ei stor oppgåve i å sørge for at det blir avsett nok administrative ressursar til dei forsøka og prosjekta som Aetat er med i. Eg håpar at statsråden klart og tydeleg vil signalisere dette til Aetat.

I Arbeidarpartiet sitt alternative budsjett gjorde me framlegg om å opprette 12 000 nye tiltaksplassar. Dette ville ha vore eit positivt og godt tiltak for alle dei som står utanfor arbeidsmarknaden. Ikkje minst ville det ha vore eit godt tiltak for å etablere god kontakt mellom arbeidssøkjjar og arbeidsgjevar.

Forliket mellom regjeringspartia og Arbeidarpartiet gav som resultat om lag 6 000 nye tiltaksplassar. Dette er Arbeidarpartiet fornøgd med, sett i ljøs av at dette spørsmålet skal vurderast på nytt i samband med revidert nasjonalbudsjett neste år. Forlikspartane er òg einige om å styrkje Aetat med om lag 110 årsverk neste år. Eg finn grunn til å rose regjeringspartia for ein god og ryddig prosess på dette området, og for at dei ikkje minst gjennom dette medverkar til at kampen mot den veksande arbeidsløysa blir teken meir på alvor. Det blei gjennom budsjettforliket ein større innsats for å skape nye arbeidsplassar, og langt fleire arbeidsledige vil no få tilbod om opplæring og kvalifisering, noko som gjer at fleire lettare kan kome i arbeid.

Når det gjeld tiltaksplassar, er det viktig at Aetat sjølv får avgjere i kor stor grad ulike tiltak skal brukast. Arbeidarpartiet meiner likevel at ein i dagens situasjon i større grad enn tidlegare må fokusere på sysselsetjingstiltak. Eg

trur at det er viktig å ha enkle tiltak utan for store og vanskelege innretningar for å få best mogleg effekt av tiltaksplassane.

Arbeidarpartiet er imot forslag som gjer at næringslivet mistar konkurransekraft og kompetanse. Gjennom dei forslaga frå Regjeringa som er fremja i St.prp. nr 1, meiner me at situasjonen blir verre for dei som har mista arbeidet, for dei som står i fare for å miste arbeidet, og for arbeidsgjevarane. Sjeldan har me vel sett forslag som til dei grader har mobilisert stor motstand på alle frontar.

Regjeringa foreslo m.a. å endre permitteringslova slik at arbeidsgjevarar som ønskjer å permittere ein tilsett, må betale vedkomande løn i 30 dagar før den permitterte får trygd. I dag er denne perioden tre dagar.

Frå heile landet fekk me signal frå bekymra arbeidsgjevarar og arbeidstakarar som meiner at dette ville ha gjeve fleire oppseiingar, kompetansetapping, og at det ville ha ført til svekte konkurransevilkår. Det synest underleg at Regjeringa, i ei tid med så vidt store utfordringar i arbeidsmarknaden, vel å ta slike usosiale grep. Det er lite fornuft i å velte store kostnader over på næringslivet i ei tid då mange bedrifter slit i motgang. Det er òg eit paradoks med tanke på den skatte- og avgiftspolitikken som denne regjeringa skryter av. Dette er sjølvmotseiande.

Motstanden mot forslaget til endring av permitteringsregelverket er stor frå mange, òg frå dei som må kunne reknast som Regjeringas gode vener. Sjøføkonom Tor Steig i NHO sa følgjande til NRK den 9. oktober i år:

«Det betyr at lønnsvevnen til bedriftene, som får en betalingsplikt fra 3 til 30 dager, er veldig dårlig. Disse bedriftene blir helt nødt til å si opp folk, i stedet for å permittere dem.»

Ein av næringslivsleiarane som ville ha fått merka strammare permitteringsreglar konkret, er administrerande direktør Rolf Fiskerstrand ved Fiskerstrand Verft utanfor Ålesund. Han seier til Nationen den 9. oktober 2003:

«Faren for næringen er tap av kompetanse. Fra du får en kontrakt til du kommer i gang med arbeidet, har det ofte gått 8–10 måneder. Har du da ikke anledning til å permittere, men stå igjen med lønnsplikt uten arbeid, må vi gå til oppsigelser. Og da mister vi kompetansen, en kompetanse som er bygd opp gjennom flere generasjoner.»

Arbeidarpartiet er glad for at me gjennom budsjettforliket med regjeringspartia fekk redusert denne arbeidsgjevarperioden med ti dagar, og at det framleis blir 42 veker permitteringstid. Dermed har me redda mange frå oppseiing og òg berga kompetansen i bedriftene. Me meiner ikkje dette er godt nok, men det var det beste me kunne få til ved dette høvet.

Regjeringa foreslo store kutt i dagpengeordninga i statsbudsjettet for 2003 og fekk fleirtal for dette saman med Framstegspartiet. Som ei følgje av dette blei ytingane stramma kraftig inn. I tillegg har langt færre no krav på dagpengar.

For oss i Arbeidarpartiet er det viktig at arbeidsløysa ikkje skaper unødvendig store økonomiske problem for

dei som blir råka. I vårt alternative budsjett gjekk me derfor inn for å gjeninnføre ferietillegget, auke maksimal stønadperiode frå to til tre år, redusere kravet til arbeidsløyse frå 50 til 40 pst. og redusere talet på ventedagar frå fem til tre.

Då er visst taletida mi ute.

Kari Lise Holmberg (H): Fredag 12. desember stod det følgjende på lederplass i Telemarksavisa:

«De økonomiske utsiktene for de nærmeste årene er lysere enn på lenge.»

Videre sies det i samme avis:

«Men i motsetning til jappetiden, kommer ikke oppgangen til å ende i elendighet.»

«Nedgangstidene er altså over», sier TA og viser til tall fra Statistisk sentralbyrå som bekrefter at «nedgangen denne gangen på langt nær var så dyp som for ti år siden».

Med sitater fra tidligere Telemark Arbeiderblad i hånden vil jeg fastslå at Regjeringens økonomiske politikk virker. Det at Norge er på vei ut av nedgangskonjunkturen, og at optimismen igjen vender tilbake i næringslivet, skyldes i stor grad at Regjeringen har ført en stram budsjettpolitikk, med svært lav utgiftsvekst. Slik har forholdene blitt lagt til rette for konkurranseutsatte arbeidsplasser.

Dette er bakteppet som diskusjonen om kommuneøkonomi også må ses i lys av. Stram budsjettpolitikk betyr i praksis at pengestrømmen til kommunene må bli begrenset av hva landets totale økonomi tåler.

For Høyre og Regjeringen har det vært viktig å jobbe for mindre detaljstyring av kommunene. Nettopp derfor har det i dette statsbudsjettet blitt lagt opp til omfattende systemendringer i kommunesektoren. Som flere allerede har nevnt i debatten, gir statsbudsjettet for 2004 kommunene historiske 6,7 milliarder kr mer enn i 2003. Dette er en vekst på hele 6,1 pst.

Satsingen på kommunesektoren er større enn noen gang tidligere, og pengene kommer helt sikkert godt med i mange kommunekasser, særlig på kort sikt. Men skal ubalansen i kommunesektoren bli varig mindre, vil det likevel være nødvendig å minne om at det fortsatt er avgjørende å ha et betydelig påtrykk for omstilling og modernisering, også konkurranseutsetting, som Fremskrittspartiets Torbjørn Andersen så riktig nevnte. Å se med kritisk blick på egen drift vil være den enkelte kommunes ansvar. Viljen til handling vil være resepten for å lykkes.

Vilje til handling har kommunalministeren. Et bredt spekter av virkemidler iverksettes for å håndtere innvandrings- og integreringsfeltet. I 2004 er målsettingen å redusere antallet asylsøkere fra 15 000 til 10 000. Dette gjør seg ikke selv. For å nå målet har Regjeringen iverksatt ulike tiltak. Det første er informasjonstiltak mot utenriksstasjonene. Det andre jeg vil nevne, er 48-timersregelen for hurtig behandling av antatt grunnløse asylsøkere, og uttransportering som skal skje i løpet av 72 timer. Det tredje er bortfall av den såkalte lommepengestøtten for de personer som har fått avslag på sin søknad,

og som har fått utreisedato. Det fjerde og siste jeg skal nevne, er det nyeste tiltaket, kravet til UDI om en ny og restriktiv praksis når det gjelder enkelte store grupper fra bestemte land. En slik stor reduksjon i antallet vil helt klart bety tiltak.

I snitt koster en asylsøker samfunnet 108 000 kr. En reduksjon på 5 000 personer vil derfor gi store besparelser på mottaksbudsjettet. Det trengs, for presset på mottakene er stort. Bosetting har igjen blitt et svært aktuelt tema. Vi må erkjenne at asylmottakene har kommet vanskelig ut, fordi norske kommuner ikke tar imot så mange flyktninger som behovet tilsier. Dagens bosettingsstrategi er vanskelig å oppfylle, og bosettingen går for sent. Det er derfor gledelig at en enstemmig komite «ber Regjeringen så snart som mulig evaluere dagens bosettingsmodell og vurdere nye» former «for bosetting», som skal være frivillige for kommunene.

200 personer som har fått oppholdstillatelse, sitter i dag i mottak og venter på ja fra en kommune. Dette må Kommune-Norge ta på alvor. Det er et nasjonalt ansvar å bosette personer som har fått legalt opphold her i landet. Integrering er et nøkkelord. Rask bosetting gjør det lettere å få til vellykket integrering, og en har større sjanser for å lykkes. Men det er også en forutsetning at de nyankomne får lære norsk og får kjennskap til våre lover og regler, vår kultur og våre samfunnsforhold, både de som kommer inn under den nyetablerte introduksjonsloven, og de som faller utenfor, som må få et annet tilbud.

Statsråd Victor D. Norman: Kampen mot arbeidsledighet er Regjeringens prioritet nr. 1 og vil fortsatt være det. Vi har i dag rundt 90 000 registrerte arbeidsledige i Norge, og det er 90 000 for mange. I tillegg har vi flere hundre tusen som burde gis mulighet til å delta i arbeidslivet, men som ikke får sjansen.

Det er heldigvis nå klare tegn til at situasjonen på arbeidsmarkedet er i ferd med å bedre seg. Aetats statistikk for november viser at arbeidsledigheten nå reduseres for annen måned på rad, og også etterspørselen etter arbeidskraft, uttrykt ved antall ledige stillinger utlyst i media, viser en oppgang. Tall og prognoser fra Statistisk sentralbyrå styrker oppfatningen om at oppgangskonjunkturen i norsk økonomi nå også har kommet til uttrykk i arbeidsmarkedet. Hvis det også bekreftes i tiden som kommer, har vendepunktet kommet litt tidligere enn Regjeringen har lagt til grunn, og det gleder vi oss veldig over.

Samtidig må vi ha klart for oss at kampen mot arbeidsledighet er en langvarig kamp. Det viktigste bidraget til den langvarige kampen er at vi fører en økonomisk politikk som skaper vekstkraft i norsk økonomi, og at vi samtidig fører en økonomisk politikk som bidrar til stabilitet over tid. Den utfordringen blir kanskje enda større i en oppgangskonjunktur enn den har vært gjennom en nedgangskonjunktur. For hvis vi nå ikke holder fast ved en ansvarlig, samlet, langsiktig penge- og finanspolitikk, kan den oppgangen vi får på kort sikt, lett skape enda sterkere nedgang på lang sikt. Av den grunn er Regjeringens budsjettforlik med Arbeiderpartiet viktig ikke bare for å skape grunnlag for økt sysselsetting og flere ar-

beidsplasser i 2004, men for å sikre at vi faktisk får et langsiktig grunnlag for arbeidsplasser og høy sysselsetting i Norge. Derfor er Regjeringen veldig glad for at vi har fått en samling av de partier som tradisjonelt har stått for ansvarlighet i den økonomiske politikken. Det gjør også at vi har vært villige til å renonsere på mer spesifikke tiltak, f.eks. forslaget om midlertidig ansettelse, for å sikre at de økonomiske rammevilkårene som helhet blir slik at de legger grunnlag for høy sysselsetting og lav arbeidsledighet.

Aetat spiller en avgjørende rolle i gjennomføringen av den delen av den økonomiske politikken som spesifikt dreier seg om arbeidsmarkedet. Regjeringen har i 2003 og 2004 samlet bevilget midler til flere årsverk i Aetat enn noen annen regjering har lagt opp til på mange år. Jeg er veldig glad for at det i budsjettforliket er funnet plass til kutt som gjør at innsatsen i Aetat kan styrkes ytterligere. Det er ingen uenighet mellom Regjeringen og Arbeiderpartiet når det gjelder ønskeligheten av å styrke Aetat. Men som i kommuneøkonomien er det viktig at det ble funnet plass til kutt som gjør at man kan styrke Aetat ytterligere. Det synes vi er veldig gledelig.

På samme måte synes vi det er gledelig at det ble funnet plass til flere tiltaksplasser, så lenge dette ikke fører til at vi får en mer ekspansiv politikk enn det som er forenlig med stabilitet i økonomien på lengre sikt.

Regjeringen vil fortsette å følge situasjonen på arbeidsmarkedet nøye. Vi vil spesielt være opptatt av de utfordringene vi står overfor i forhold til dem som ikke er normale arbeidsledige, men yrkeshemmede, og andre som i dag ikke slipper til på skikkelig måte.

Jeg har merket meg at komiteen ønsker en samlet vurdering av behovet for tiltaksplasser for yrkeshemmede, og det vil jeg selvfølgelig følge opp med glede.

Jeg har videre merket meg at komiteen mener det er behov for årlige rapporter som viser de funksjonshemmedes situasjon på arbeidsmarkedet. Selv om jeg ikke nødvendigvis er sikker på at årlige rapporter er den beste løsningen, vil det også bli fulgt opp. I alle fall er det viktig at vi jevnlig kartlegger de yrkeshemmedes situasjon og muligheter og hindringene for dem i arbeidsmarkedet. Og ønsker Stortinget årlige rapporter, skal Stortinget selvfølgelig få det.

Jeg vil igjen, som jeg har gjort tidligere fra denne talerstol, få takke Arbeiderpartiet for at de gjennom budsjettavtalen har bidratt til at vi har fått gjennomført lovendringer som styrker attføringsarbeidet, og som gjør at attføring blir vurdert mye tidligere i forhold til et skade- og sykdomsforløp enn det som har vært tilfellet opp til i dag.

Det aller viktigste for å sørge for at folk som er utenfor arbeidsmarkedet, faktisk har en reell sjanse til å komme tilbake, er at fraværet fra arbeidsmarkedet blir så kortvarig som mulig. Det avspeiles i måten Regjeringen legger opp tiltaksprogrammer for ordinære arbeidsledige på. På tilsvarende måte må vi legge opp arbeidet for de yrkeshemmede, som nå gjøres gjennom de endringene som har funnet sted i attføringsregelverket. Jeg har lyst til å takke Arbeiderpartiet også for det.

Regjeringen har som klart mål at vi skal gi flest mulig en sjanse i arbeidsmarkedet. Jeg konstaterer både fra komiteinnstillingen og debatten at det er bred oppslutning om det målet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Det var mange takkeiingar til Arbeidarpartiet i innlegget til statsråden, og det er bra. Det viser at me faktisk kan gjere ting i lag som er bra for landet og for heilskapen.

Eg har eit spørsmål knytt til Aetat. Aetat overfører gradvis fleire og fleire oppgåver til private aktørar i arbeidsmarknaden. Eg kan vise til prosjekta KAT og VALS som eksempel på det. Arbeidarpartiet meiner at Aetat skal vere det fremste verkemidlet i arbeidsmarknadspolitikken, og då må heller ikkje Aetat blir oppstykkja. Me er særleg skeptiske til at det kan bli opna for private aktørar på formidlingsdelen av Aetat. Derfor blir mitt spørsmål til statsråden: Ligg det føre planar om at private aktørar skal ta over større delar av formidlingsansvaret i Aetat, og kva slags visjonar har statsråden for Aetat i framtida?

Statsråd Victor D. Norman: En ettmnutts replikk er neppe stedet for å dra opp visjonene for Aetat i fremtiden, men la meg kort svare på spørsmålet.

Vi mener at Aetat skal være de arbeidssøkendes etat, være tjenesteyter og sørge for at de arbeidssøkende får de tjenestene som er nødvendig for at de lett skal slippe tilbake til arbeidslivet. I forlengelsen av det mener vi at Aetat skal bruke de andre aktørene som finnes i samfunnet, i den grad det bidrar til å gjøre tilbudet bedre for de arbeidssøkende. Det betyr bl.a. at det må være fullt mulig for Aetat å bruke private formidlere, hvis det gir et bedre tilbud for de arbeidssøkende enn om Aetat skal gjøre jobben selv. I alle fall er det i Aetats arbeid viktig at man i etaten skiller klart mellom den rolle man har som tjenesteyter og ansvarlig overfor de arbeidssøkende, og de rollene man eventuelt har i forhold til formidling. Og det er nå engang slik at Stortinget er kommet til at Aetat ikke skal kaste seg ut og holde på med kommersiell formidling, og da må Aetat bruke de aktørene som faktisk finnes i det markedet.

Torbjørn Andersen (FrP): Det er selvsagt gledelig at statsråden sier at kampen mot ledighet er høyt prioritert i Regjeringen. Vi har over 100 000 ledige, og det har vært slik i den siste tiden at ledighetstallene heldigvis viser en noe synkende tendens. Det er optimisme i næringslivet, og dette er selvfølgelig også et veldig godt bidrag for å få ned ledigheten i Norge.

Nå er det vel slik at vi i Norge har vært bortskjemt når det gjelder ledighet. Andre land har hatt en mye høyere prosentandel av arbeidsstyrken ledig enn det vi har vært vant til i Norge. Det kunne kanskje være interessant å spørre statsråden, når ledigheten nå synker, om han har et konkret syn på hvor mye det etter hans vurdering, ut fra

det som nå skjer i næringslivet og på arbeidsmarkedet, er realistisk å anta at ledigheten kan synke framover.

Statsråd Victor D. Norman: Det hadde sikkert vært interessant å få spekulasjoner om det. Nå har Regjeringen i budsjettet kommet med prognoser for utviklingen i arbeidsmarkedet, så jeg tror jeg lar dette tale for seg.

Men den problemstillingen vi alle bør være opptatt av, er å unngå det som har skjedd i tidligere perioder, hvor det etter en periode med høy arbeidsledighet har vært en reduksjon til et nivå som var høyere enn det nivået man hadde sist man hadde såkalt lav ledighet. Det har vært en tendens til at nivået på såkalt lav ledighet i Norge over tid har flyttet seg oppover. Det har å gjøre med strukturen i arbeidsmarkedet, det har å gjøre med arbeidsmiljølovens bestemmelser, og det har å gjøre med måten formidlingssystemet i Norge er organisert på. Og de tiltakene Regjeringen har foreslått, både når det gjelder endringer i Aetats arbeidsmåte og endringer i lovgivningen, har tatt sikte på å unngå at når arbeidsledigheten nå synker, er det til et høyere nivå enn det vi hadde sist vi hadde lav ledighet.

Karin Andersen (SV): Hvis vi skal få inn igjen flere av dem som står utenfor arbeidsmarkedet i dag, og som er blitt utstøtt derfra på grunn av dårlig helse, må det være et arbeidsliv som har plass til dem. Da er det viktig at vi sikrer at bedrifter seg imellom ikke får lov til å konkurrere på dårlig og helsefarlig arbeid. Når man går inn og undersøker, er det en kjensgjerning at det foregår mye svart arbeid og mye helsefarlig arbeid, og at det er mye som gjør at de seriøse bedriftene ikke har sjans til å konkurrere med de useriøse. Slik er det i dag. Og vi vet at dette er en del av det som gjør at mange av dem som har vanskeligheter på arbeidsmarkedet, f.eks. funksjonshemmede, ikke har noen mulighet til å komme seg inn, for de greier ikke å konkurrere under slike ulovlige forhold. Og statsbudsjettet er ganske fritt for nye tiltak som skal ta fatt i dette, på tross av at vi vet at det er slik, og at flere og flere hvert eneste år faller ut av arbeidslivet på grunn av dårlig helse. Hva vil statsråden gjøre f.eks. i forhold til Arbeidstilsynet?

Statsråd Victor D. Norman: Det er ikke bare yrkeshemmede som blir skadelidende om vi har mye svart og helsefarlig arbeid. Det er også høyst yrkesfriske som blir skadelidende hvis så skjer. Derfor er arbeidet for både å kartlegge og få stoppet svart og helsefarlig arbeid en av hovedprioritetene til Arbeidstilsynet, som gjør en veldig god jobb på dette området i nært samarbeid med bl.a. politiet, og vil fortsette å gjøre det.

Når det for øvrig gjelder å sørge for at vi generelt har helsefremmende, inkluderende arbeidsplasser, er de viktigste virkemidlene positive virkemidler, ikke negative. Derfor har det fra Regjeringens side i forbindelse med spørsmålet om fornyelse av intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv vært lagt avgjørende vekt på at partene skal forplikte seg sterkere i forhold til å legge forholdene til rette også for yrkeshemmede, og for at de

andre delmålene i intensjonsavtalen enn det som knytter seg til sykefravær, skal gis like høy prioritet. Og jeg er veldig glad for at vi i fellesskap med partene i arbeidslivet er kommet frem til en erklæring hvor nettopp den sterkere prioriteringen av yrkeshemmedes muligheter i arbeidslivet er et hovedpoeng.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Senterpartiet mener at det trengst ein langt større innsats for at fleire skal ha moglegheit til å få arbeid, og eg skal nemna tre område.

For det fyrste: Ein milliard kroner meir til samferdsle ville koma næringslivet til møtes og gitt lågare kostnader for mange næringsgreiner, samtidig som ein ville nytta både ledig utstyr og ledig kompetanse.

For det andre: Når det gjeld dei yrkeshemma, seier statsråden at han vil følgja utviklinga nøyre, men det er jo ikkje godt nok! Han kan ikkje vera fornøgd med innsatsen når det er rundt 20 000 fleire funksjonshemma utan arbeid no enn for eitt år tilbake.

For det tredje: Når det gjeld kommunesektoren, vil eg utfordra statsråden på kva han gjer for å sikra at fleire av dei som i dag utgjer ein stor arbeidskraftreserve fordi tallet på delstillingar aukar så kolossalt, kan få full stilling?

Statsråd Victor D. Norman: Selvfølgelig gjør vi mye mer enn å følge utviklingen når det gjelder yrkeshemmede. Vi har flere yrkeshemmede på spesielle arbeidsmarkedstiltak nå enn noensinne tidligere. Vi har reforhandlet intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv nettopp for å ansvarliggjøre partene, bedriftene og organisasjonene sterkere i forhold til den jobben som må gjøres i arbeidslivet, om folk faktisk skal få jobb. Det hjelper ikke at vi her sier at det er viktig at yrkeshemmede slipper til i arbeidslivet, hvis ikke arbeidslivet slipper dem til. Vi kan kvalifisere yrkeshemmede, vi kan hjelpe dem frem, men det er bedrifter og organisasjoner lokalt som faktisk må gjøre en jobb for å slippe dem til, og derfor er det altså vår hovedprioritet i fornyelsen av intensjonsavtalen.

For øvrig ville 1 milliard kr mer til samferdsel helt klart gitt flere arbeidsplasser. Men hvis det var et motsvarende kutt et annet sted, ville det forsvinne like mange arbeidsplasser der, og var det ikke et motsvarende kutt et annet sted, ville vi bygge opp under varmen i norsk økonomi og derved undergrave arbeidsplassene på lengre sikt.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): La meg først berolige statsråden med at det for så vidt i hele denne regjeringperioden har vært en bred enighet mellom Arbeiderpartiet og Regjeringen om rammene for finans- og pengepolitikken. Uenighet om innretningen, ja, det er greit, men det har altså vært en enighet om rammene.

Jeg er glad for at man i budsjettavtalen er kommet til enighet om noe mer tiltak for de ledige – ikke nok, men en klart sterkere innsats enn det som lå til grunn. Tiltak for å forhindre ledighet kan ikke bare ses innenfor Arbeidsdepartementets område. En problemstilling er jo at det produseres ledige gjennom problemer bl.a. i store deler av næringslivet.

Budsjettavtalen nevner situasjonen i Årdal og Høyanger. I mitt eget hjemområde ser vi betydelige problemer i deler av fiskerinæringen, og vi kan nevne andre næringer.

Ser statsråden behov for en mer offensiv innsats for å forhindre at disse problemene i denne typen næringer utvikles til arbeidsledighet, enn det som vi har sett så langt?

Statsråd Victor D. Norman: Jeg skal ikke kommentere forhold i enkelt næringer. Det er alltid enkelte næringer som kan kreve spesielle tiltak under spesielle forhold. Det generelt viktige i Norge for å forhindre problemer i næringslivet – og der er jeg er helt sikker på at representanten Schjøtt-Pedersen er enig med meg – er at vi har rammevilkår som gjør at norsk næringsliv i sin alminnelighet kan være konkurransedyktige internasjonalt. Det

er klart at det krever tiltak langt utenfor arbeidsministerens ansvarsområde. Det krever en god budsjettpolitikk, det krever en god pengepolitikk, det krever ikke minst at vi får til en inntektspolitikk som innebærer at vi klarer å holde lønns- og kostnadsutviklingen generelt i Norge under kontroll. Alle disse tingene betyr i sum mer for norsk næringsliv enn det vi kan klare å få til med spesifikke støttetiltak eller utviklingstiltak knyttet til enkelt næringer. At det så på regionalt grunnlag og i forhold til visse spesielle bransjer kan være behov for andre tiltak, tror jeg vi alle er enige om. Men det tror jeg vi skal overlate til næringsminister, fiskeriminister og andre å svare på.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

I henhold til Stortingets vedtak tidligere i dag avbrytes nå møtet og settes igjen kl. 16.00.

Møtet hevet kl. 13.50.

Møte mandag den 15. desember kl. 16

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 34)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Innstilling frå kommunalkomiteen om løyvingar på statsbudsjettet for 2004 vedkomande rammeområde 6 Kommunal- og regionaldepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet mv. og rammeområde 7 Folketrygda (Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004), St.prp. 1 Tillegg nr. 3 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2003-2004))

Peter Skovholt Gitmark (H): Jeg har først behov for å få en klargjøring fra representanten Kleppa, om det virkelig er tilfellet at representanten Meltveit Kleppa mener at det i 1998 og 1999, da vi hadde negativ realvekst i frie inntekter for kommunesektoren, var bedre enn det blir neste år, med en realvekst i frie inntekter og inntekter til kommunene på rundt 4 pst. Er det i Senterpartiets ånd at det er bedre med en negativ realvekst når de sitter med kommunalministeren, enn med en formidabel realvekst når Høyre sitter med kommunalministeren?

Helt siden 1998 har arbeidsmarkedet årlig blitt svekket. Nå er ledigheten dessverre oppe i 110 000 mennesker. Det er en enorm sløsing med både menneskelige og samfunnsmessige ressurser. Hovedårsaken til denne økningen er internasjonalt svake konjunkturer. Samtidig har vi i Norge hatt høy kronekurs, høy rente og særnorske lønnsoppgjør. Kombinasjonen av disse har vært at konkurranseutsatt næringsliv i særdeleshet har hatt og fremdeles har problemer.

Det er dette Regjeringens politikk er ment å takle. Denne regjeringen har som hovedmål å få ned arbeidsledigheten. Fokus på stramme budsjetter har hatt en misjon. Vi ser nå at Regjeringens politikk begynner å virke. Foliorenten fra Norges Bank er satt ned fra 7 til 2,5 pst. Kronen har blitt svekket, spesielt mot euroen i det siste. Tidens største skatte- og avgiftslettelser er gitt, nesten 20 milliarder kr, i all hovedsak til næringslivet. Nå ser vi heldigvis at vi har fått en stagnasjon i arbeidsledigheten, de seneste to månedene sår en liten nedgang.

Det er viktig å presisere at det er langt igjen, og mye gjenstår. Men spørsmålet som må stilles, går først til Senterpartiet: Ville deres bruk av utallige flere pensjonsmilliarder og opposisjonsmilliarder gitt lavere rente, og dermed en svekkelse av den norske kronen? Til Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti: Ville deres skatteskjerpelser gitt økt lønnsomhet for landets bedrifter, og dermed medført flere ansettelser?

Svaret er åpenbart. Det er det motsatte. Å få mennesker tilbake i arbeid er langt mer komplisert enn ensidig å

fokusere på arbeidsmarkedstiltak. Det absolutt viktigste for å få ledigheten ned er å legge til rette for nye bedrifter og legge til rette for lønnsomhet blant de eksisterende. Det gjøres gjennom skattelettelser, gjennom en generell næringspolitikk og gjennom å legge til rette for lavere rente.

I arbeidsmarkedet vil det dessverre alltid være mennesker som faller utenfor. Disse har det offentlige et sterkt ansvar for. Arbeid med bistand, varig tilrettelagt arbeid og arbeidsmarkedsbedrifter er viktig infrastruktur for dem som har det aller vanskeligst. Men for dem som på egen hånd ikke klarer å få seg arbeid, er Aetat det viktigste offentlige bidraget. For denne Regjeringen er det viktig at Aetat i større grad hjelper nettopp disse. Det gjelder spesielt innvandrere, ungdom og langtidsledige. Store økninger har funnet sted i Aetats budsjetter de siste to årene, spesielt for 2003, som for øvrig var den største satsingen på Aetat på ti år.

Den retorikk som Arbeiderpartiet har brukt for å forsøke å fordele skyld når det gjelder arbeidsledigheten, er grovt misvisende. Vi vet at hovedgrunnen til norsk ledighet er internasjonale konjunkturer sammen med særnorske endringer og tiltak. Det har ikke medført riktighet at denne regjering har sittet passiv. Men i motsetning til Arbeiderpartiets retorikk vet vi at det tar flere år før vi ser endringer i ledigheten som følge av finanspolitikken. Det er også vårt fokus på en stram finanspolitikk som har lagt til rette for lavere rente og dermed lavere kronekurs.

Det er takket være denne regjeringen at landet har fått tidens skattelettelser. Man kan stille seg spørsmål om det hadde vært flere eller færre ledige dersom man ikke hadde fått tidens skattelettelser, og dersom man ikke hadde hatt en stram finanspolitikk som hadde lagt til rette for lavere rente og lavere kronekurs.

Til slutt er det fristende å minne det sosialistiske flertall om deres meget negative merknad i henhold til institusjonen BI – om det er tilfellet at BI ikke har den nødvendige legitimitet som skal til for å evaluere sider innen arbeidsmarkedet. Det kunne man ha et behov for klarhet i.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Trond Giske (A): Til foregående taler kunne det være å bemerke at jeg ennå ikke har registrert mange fra regjeringspartienes kommunestyremedlemmer rundt omkring i landet som er særlig misfornøyd med det Arbeiderpartiet fikk regjeringspartiene med på, nemlig en økning på kommunebudsjettet på nær 2,5 milliarder kr. Jeg har i hvert fall registrert i min egen hjemkommune, Trondheim, at de borgerlige partiene, også regjeringspartiene, har brukt hver eneste krone livlig i den budsjettdebatten som har vært i ettertid, etter budsjettforliket i Stortinget.

Jeg har en annen sak, som er omtalt i innstillingen på side 24, hvor flertallet i komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, tar opp en sak som dreier seg om Tydal kommunes forhold til Finansdepar-

(Giske)

tementet og staten. Tydal har egentlig mistet tre års naturressursskatt fordi det har vært en intern uenighet i likningsmyndighetene om hvem som skal betale skatten. Pengene har i sin helhet gått til statsskatt istedenfor naturressursskatt, fordi den regnes krone for krone mot statsskatten. Dette flertallet i komiteen synes det er «for gæli», for å si det på trøndersk, at en kommune skal bli skadelidende på den måten på grunn av rot hos likningsmyndighetene.

Nå har jeg registrert tidligere at Fremskrittspartiet ofte har vært opptatt av at enkeltpersoner ikke skal bli skadelidende på grunn av rot hos likningsmyndighetene. Jeg lurar på hvorfor ikke Fremskrittspartiet er med i dette flertallet, om ikke de også er enig i at det bør finnes en minnelig løsning mellom staten ved Finansdepartementet og Tydal kommune, slik at heller ikke en kommune skal bli skadelidende når det er feil og rot fra likningsmyndighetenes side.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Eg er svært glad for at komiteen er så klar i sine merknader når det gjeld tiltaksplassar innanfor området varig tilrettelagt arbeid, arbeid med bistand og andre tiltak for yrkeshemma gjennom arbeidsmarknadsbedrift. Her får Regjeringa klar melding frå eit samla storting om å utgreie både økonomi og dimensjonering av slike tiltaksplassar i løpet av neste år. Eg er glad for den positive tilbakemeldinga som statsråden gav i sitt hovudinnlegg.

Arbeidstilsynet har no fått fleire oppgåver. I tillegg er dette tilsynet særst viktig i forhold til intensjonen om eit inkluderande arbeidsliv. Eg vil òg minne om at det blir enda større utfordringar for Arbeidstilsynet i samband med at EØS-området blir utvida frå 1. april neste år.

Arbeidarpartiet hadde gjerne sett at det hadde vore mogleg å auke løyvingane til Arbeidstilsynet neste år. I vårt alternative budsjett gjorde me framlegg om ei løyving på 10 mill. kr, men dette var det ikkje mogleg å einast om i budsjettdrøftingane med regjeringspartia. Eg vil òg på dette området be statsråden følgje nøye med og vurdere den reelle økonomiske situasjonen for Arbeidstilsynet i samband med revidert nasjonalbudsjett neste år.

Heilt til slutt: Eg har fått veldig mange positive tilbakemeldingar frå Kommune-Noreg i samband med det budsjettforliket som Arbeidarpartiet og regjeringspartia inngjekk. Ei fordobling av dei frie inntektene til kommunesektoren har ført til at budsjettprosessen i kommunane blei mykje enklare, mykje lettare, for lokalpolitikarane våre ute i kommunestyra. Eg skal nemne eitt godt døme frå mitt eige fylke, frå Sauherad kommune. Kommunen fekk 1,8 mill. kr ekstra i samband med budsjettforliket. Det gjorde at dei kunne styrkje pleie- og omsorgstenestene sine med 500 000 kr, dei kunne styrkje grunnskulen med 300 000 kr, dei kunne styrkje kulturen med 200 000 kr, og kyrkja i kommunen blei styrkt med 75 000 kr, for å nemne enkelte område som er vel verde å bli styrkte. Sauherad kommune er ein av dei kommunane i Telemark som slit aller mest med økonomien. Eg tør ikkje tenkje tanken eingong korleis situasjonen hadde vore

for denne kommunen dersom Regjeringa hadde fått gjennomslag for sitt opplegg.

Karin Andersen (SV): Etter en del av de innleggene som har vært holdt, finner jeg det nødvendig å påpeke at SVs rammer for budsjettet i alle de foregående åra har vært akkurat slik som alle de andre partienes har vært. Vi har altså ikke brukt mer oljepenger enn andre. I år har SV valgt å bruke 2,3 milliarder kr mer for å få ledigheten ned. Det har vært til fornuftige investeringer, som vi mener hadde vært en bedre bruk av en del av de 3 milliarder kr i økning i dagpengene, som vi nå skal saldere opp i løpet av denne uka – rett og slett å gjøre nødvendige ting.

Denne regjeringen har brukt 27 milliarder flere oljekroner når året er slutt, enn det man mente var helt nødvendig ved årets begynnelse. Ennå ser det litt lysere ut i norsk økonomi, det har ikke gått helt «på dunken». Da er det jo grunn til å spørre: Hvorfor har det gått slik? Hovedgrunnen til det er jo at sentralbanken altfor sent, men nå riktignok har satt renten ned. Det er det som har virket. Det er jo overhodet ikke den såkalte stramme finanspolitikken som har vært viktig.

Jeg vil bare minne om at det er 55 milliarder kr i etterlep når det gjelder oppussing av norske skoler. Det hadde vært fornuftig å få gjort det nå når vi har ledig kapasitet økonomisk og ledige bygningsarbeidere, mange går nå på dagpenger eller er permitterte. Det er mangel på IT-kompetanse i skolen. Det hadde vært mye bedre å ha de unge, velutdannede IT-konsulentene på jobb i skolen enn at de går ledige. Det hadde vært bra både for barna og for dem. For det er riktig, som statsråden nå sier, at det er veldig skadelig når man faller ut av arbeidslivet, og ikke får den kompetansehevingen som det er å stå i jobb.

Så sier representanten Skovholt Gitmark at Regjeringen ikke har vært passiv. Nei, det skal være visst! De har vært veldig aktive i å kutte, spesielt når det gjelder de yrkeshemmede. Nå sier statsråden at man har inngått en ny intensjonsavtale. Det er vel og bra, men hva med praksis? Hvor i statlig virksomhet skal folk med yrkeshemming nå få jobb? Det er arbeidsplasser med høykompetanse Regjeringen og Arbeiderpartiet nå har kuttet muligheten til å få utdanning til.

SV vet at det er veldig mange av de yrkeshemmede som kan, hvis de får muligheten. Den muligheten er nå sterkt begrenset. Hvilke kommuner er det som vil ha råd til å ansette yrkeshemmede, når de allerede er så presset at arbeidsmiljøet er slik at folk blir syke av å jobbe der? Jeg bare spør. Det må være lov å spørre om det når man har en målsetting om at yrkeshemmede skal få jobb. Et eller annet sted må de jobbe. Det er tøft i det private næringsliv om dagen. Det er like tøft i det offentlige.

Per Sandberg (FrP): La meg først gripe tak i den utfordringen som jeg fikk fra representanten Giske, vedrørende tapt naturressursskatt for Tydal kommune. Man kan jo si at det er beklagelig at vi ikke er med på flertallsmerknaden, så kunne jeg ha vært både kort og konsis i min uttalelse.

Denne saken er litt problematisk, men én ting er helt klar. Det er ingen uenighet om at sakens kjerne er at det er uenighet likningsmyndighetene imellom om hvem som skal betale denne skatten – det er det som er problemet. Det er ingen uenighet om at Tydal kommune etter loven har krav på denne skatten. Derfor vil det også være rimelig at Finansdepartementet, eller Regjeringen, finner fram til en minnelig ordning med Tydal kommune, selvfølgelig uten at det betyr at vi skal bruke av en skjønns-pott. Det blir urimelig at andre kommuner skal belastes for den urett som er begått overfor Tydal kommune. Jeg håper det skal være mulig for Regjeringen å finne disse midlene under andre poster. Det er trist hvis man ikke finner fram til en minnelig ordning her, og at Stortinget blir nødt til å fremme egne forslag for å yte rettferdighet overfor Tydal kommune.

Så vil jeg igjen utfordre statsråden i forhold til det både undertegnede og representanten Meltveit Kleppa etterlyste i hovedinnleggene i dag. Det gjelder den flertallsmerknaden som står på side 23. Der vises det til de fire kommunene som har rapportert feil, og da på en måte ikke har fått de rettmessige utbetalingene i forhold til psykisk utviklingshemmede. Hvis statsråden allerede i dag hadde kunnet signalisere klart og tydelig at disse fire kommunene også skal få kompensert det resterende tapet, ville det ha ryddet opp litt.

Så vil jeg også – bare for å få kortet ned debatten litt – få lov til å gi signal om at jeg i mitt hovedinnlegg gav uttrykk for at vi ville stemme imot innstillingens V, som for øvrig skulle være IV. Det er selvfølgelig ikke nødvendig, da Fremskrittspartiet skal stemme imot rammen.

Jeg vil også signalisere at Fremskrittspartiet subsidiært ønsker å stemme for det rammeuavhengige forslag nr. 13, når eventuelt forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, måtte falle.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Statsråd Solberg var usikker på korleis ho skulle tolka tre forslag til vedtak i innstillinga. Lat meg difor klargjera det.

For det fyrste når det gjeld asylmottak: Fleirtalet ynskjer ei eiga sak til komiteen. Vi synest vi då får ei heilt anna anledning til å behandla det spørsmålet, enn vi får ved ei melding i revidert.

For det andre, kompetansemottak: I det legg vi mottak der tilsette har kompetanse til å skapa tryggleik både for psykisk sjuke og andre bebuarar, for dei tilsette sjølve og for omgivnadene.

Det tredje spørsmålet gjaldt vergeordning. Der trur eg statsråden misforstår. Det er eit forslag til ei generell ny vergeordning med faste honorar og med styrkt opplæring.

Så har det vore diverse spørsmål til Senterpartiet i debatten.

Fyrst til spørsmålet frå Høgre – samanlikninga mellom 1998 og 2004. Det som er poenget for Senterpartiet, er at det er samsvar mellom dei oppgåvene kommunane har, og dei midlane som er til disposisjon. Vi registrerer at på to år har kommunesektoren fått svekt sine moglegheiter med 12,8 milliardar kr.

Framstegspartiet meinte at Senterpartiet syter for mykje om alt det som skjer i kommunane! Eg synest det er vedunderleg at Framstegspartiet har oppdaga alt det gode som skjer i kommunane rundt omkring. Det er difor Senterpartiet meiner at kommunane er dei beste til å løysa utfordringane lokalt, anten vi snakkar om skule eller om omsorg. Om Framstegspartiet har kome på betre tankar, og ikkje hylar på at staten skal løysa alt, er det veldig bra.

Venstre var snurt over Senterpartiet sine merknader. For meg ser det ut som om Venstre ikkje følgjer heilt med på kva deira folk gjer i regjering – støttar Høgre når det gjeld konkurranseutsetjing og endra kommunestruktur.

Så etterlyste Kristeleg Folkeparti ein verdidebatt, og dei etterlyste faktisk òg hurrarop frå Senterpartiet. Det er altså Kristeleg Folkeparti som er med på å redusera talet på kvoteflyktningar til det halve, som tek norskopplæringa vekk frå mange som treng det for ein god integreringsprosess, som legg fram ein handlingsplan mot fattigdom som sjuke og ledige må betala, og som lar forskjellane auka i dette landet. Lat meg seia: Den dagen det går opp for Kristeleg Folkeparti at dei som i dag tek ut skattefritt aksjeutbytte, er andre enn dei lokale gründerane som investerte i eigne bedrifter og for lokalmiljøet, den dagen Kristeleg Folkeparti går inn for skatt på aksjeutbytte, og òg går inn for ein fleirårig opptrappingsplan for kommunesektoren, slik at vi kan sikra skule og omsorg, då skal det ikkje mangla på hurrarop frå Senterpartiet.

Carl I. Hagen (FrP): Fremskrittspartiets fraksjonsleder og komiteens nestleder, Per Sandberg, stilte i sitt siste innlegg et spørsmål til kommunalministeren som hun hittil har valgt ikke å besvare. Jeg vil derfor gjerne gjenta spørsmålet, som jeg skjønner også er stilt tidligere i debatten.

Det gjelder en flertallsmerknad på side 23 i innstillingen, som dreier seg om en feilmelding fra fire kommuner om antall psykisk utviklingshemmede som de skulle ha refusjon eller betaling fra staten for. Meg bekjent er det en bagatellmessig feil. Det er feil person som har undertegnet en ellers korrekt søknad. Disse utbetalingene ligger innenfor rammene i statsbudsjettet for 2004, for man kan vel ikke budsjettere med at det kan være feil person som underskriver et korrekt utfylt formelt skjema. Pengene må altså være der. Regjeringen har sagt at den skal utbetale først 50 pst., og så senere muligens 80 pst. av dette, men ikke 100 pst., har jeg blitt fortalt. Man skal altså i realiteten straffe psykisk utviklingshemmede i en kommune fordi man i administrasjonen har gjort en relativt liten slurv med en formell undertegnelse. Det er et flertall i komiteen, og derved i Stortinget – ingen av partiene som er med på flertallsmerknaden, har hatt noen som har sagt at de er uenige med sitt parti – som ber om at departementet sørger for at det gis 100 pst. kompensasjon, slik meningen var.

Tidlig i perioden stilte jeg statsminister Kjell Magne Bondevik et spørsmål om hvorledes Regjeringen ville forholde seg til flertallsmerknader. Han uttrykte en klar

holdning fra Regjeringens side: Der hvor det var et flertall i Stortinget som gav uttrykk for noe, og det ikke gikk ut over budsjetttrammene – hva det ikke kan gjøre her – ville man være innstilt på å følge det.

Jeg vil gjerne ha en bekreftelse av kommunalministeren på at hun overfor sitt embetsverk vil gi de nødvendige instruksjoner, slik at ikke en byråkratisk, bagatellmessig feil gir seg utslag i mindre overføringer til disse fire kommunene, og at man altså vil respektere stortingsflertallet i denne saken. Jeg ber kommunalministeren om å bekrefte at denne flertallsmerknaden vil bli gjennomført i praksis, slik at den usikkerhet disse fire kommuner har, blir eliminert.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Bare noen korte merknader til tre konkrete saker ved avslutningen av debatten.

For det første viser jeg til representanten Meltveit Kleppas innlegg når det gjelder presisering av forståelsen av merknadene fra et flertall, ikke bare i komiteen, men i salen, vedrørende innvandringsområdet, herunder spørsmålet om verger, hvor det er en omforent forståelse av det som representanten Meltveit Kleppa her la til grunn.

For det andre viser jeg til innlegget fra representanten Carl I. Hagen om disse fire kommunene som har rapportert feil vedrørende psykisk utviklingshemmede. Her er komiteens flertall, som også her er flertallet i salen, ikke til å misforstå. Det er en helt klar merknad, som slår fast at det skal være 100 pst. kompensasjon.

For det tredje viser jeg til innleggene fra representantene Giske og fra Sandberg, som gjorde det klart at Fremskrittspartiet sluttet seg til den merknad som er i innstillingen fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet når det gjelder naturressursskatt for Tydal. Jeg har vanskelig for å forstå at det skulle være store problemer forbundet med å finne en rimelig løsning for kommunen. Dette er fullt mulig å avregne mot sekkeposten for skatteinntekter. Her beror det på en vilje fra Finansdepartementets side til å finne en løsning. Etter innlegget fra representanten Per Sandberg er det avklart at et flertall i salen anmoder om en slik avklaring. Jeg forutsetter at Regjeringen følger opp den vilje som Stortingets flertall her har uttrykt, på alle disse områdene.

Statsråd Erna Solberg: Det er med litt forbauselse jeg konstaterer at Stortinget har begynt å behandle skatte- tvistsaker direkte i en innstilling. Jeg har lyst til å gjøre oppmerksom på at det er relativt uvanlig. For øvrig ligger det ikke under mitt konstitusjonelle ansvar å svare på den delen av det. Når det gjelder vedtakene i Finansdepartementet, må man forholde seg til finansministeren. Dette er altså en klagesak som har gått den veien, og det er en av de første gangene jeg har opplevd at Stortinget faktisk behandler en embetsbehandling av en sak i plenum, uten noen saksforberedelser, for så å si hvordan man skal løse en sak som alternativt ville gått for retten.

Fra Kommunaldepartementets side har vi åpnet for at vi gjennom skjønn skal kunne gi Tydal mulighet til å klare det likviditetsproblemet som vedtakene innenfor jusen

har medført, og har sagt at de må søke oss om det. Vi har hatt møter med dem innenfor det som er den normale måten å behandle kommuner på, som av ulike grunner, det være seg på grunn av skattemyndigheter eller annet, har kommet ut i plutselig inntektssvikt, slik som Tydal kommune har. Det har altså Kommunaldepartementet hatt en åpen holdning til. Hvis det gjelder skjønnsmessige vurderinger her, er det vi som er ansvarlig for det. Jeg er litt forbauset over at man mener at man kan sitte på all kompetanse til å skjære igjennom i en skattesak rett i salen i Stortinget.

Når det gjelder spørsmålet om de fire kommunene, eller fem kommunene – så vidt jeg har oversikt over nå – har jeg vært så lenge i Stortinget at jeg vet hva en flertallsmerknad betyr. Men jeg har lyst til å si litt om bakgrunnen. Det er ikke slik at det bare er én feil som er gjort. Systemet for behandling av innrapportering av funksjonshemmede er først slik at man foretar en innrapportering, og da er det visse lovmessige krav til det. Så er det slik at en rekke kommuner blir gjenstand for kontroll, fordi vi skal ha kontroll med de pengene som betales fra statens side. Så viser det seg at en del av kommunene ikke har hatt dokumentasjon på at disse psykisk utviklingshemmede faktisk er psykisk utviklingshemmede. Så sendes disse kontrollrapportene fra revisjonen til kommunen, hvor man altså ikke har rettet opp feilen. I tillegg sendes et rundskriv, hvor alle tallene rapporteres, i slutten av august, hvor de samme kommunene har hatt mulighet til å rette opp feil i sine tall. Det har altså ikke bare vært én feil. Det har vært to klagemuligheter før dette har blitt fastsatt. Dette inngår som et kriterium for fordeling av alle penger. Alle pengene som er avsatt til dette, er nå fordelt til andre kommuner. Det betyr at den eneste måten vi nå kan gå inn og gjøre noe med det på, hvis vi ikke skal ta en ny fordeling av pengene mellom kommunene på de ordinære tildelingene, er å gå inn og gjøre noe i forhold til skjønn.

Jeg har lyst til å minne om at vi har vært sjenerøse. Tidligere regjeringer har ved denne type tilfeller ikke gitt noe i kompensasjon.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Senterpartiet sin representant har sett opp nokre føresetnader for sine moglege hurrarop. Det hjelper ikkje med ein historisk stor auke i kommuneøkonomien, det hjelper ikkje med utflytting av statlege arbeidsplassar, det hjelper ikkje med sikring av tunge brukarar, det hjelper ikkje med fattigdomspakke, og det hjelper i det heile ikkje. Vi må skatta utbytte hardare enn rente, som jo også er ei form for utbytte, og slik flytta all risikovillig norsk kapital inn i bankane, og eg skal fortelja: Det hjelper ikkje gründerar som har ein god idé, men inga kredittverdighet. Eg synest Senterpartiet skal gle seg litt no fram mot jul.

Per Sandberg (FrP): Jeg tolket statsrådens siste innlegg som veldig positivt i forhold til de fire kommunene, at de da skal få sin kompensasjon.

Men det jeg primært ønsket å ta ordet for, var det litt overraskende innlegget statsråden hadde i forhold til Ty-

dal kommune. Jeg ser ikke at den merknaden som Fremskrittspartiet har sluttet seg til når det gjelder Tydal, har noe å gjøre med å vurdere skattemessige sider. Det vi ber om, er at Regjeringen retter opp en urimelig feil som er begått overfor Tydal kommune. Vi kunne gjerne ha gått inn i debatten om hva som har skjedd her tidligere, men poenget er at krangelen om hvem som er skatteansvarlig, har pågått over så lang tid at Tydal har blitt den skadelidende part. Det er ingen tvil om at Tydal kommune, uansett hvem som måtte få pålegg om å ha ansvaret for skatten i dette tilfellet, må få sine inntekter. På grunn av at en ikke har kommet fram til en beslutning, er det altså slik at Tydal har blitt den tapende part. Og det er jo det vi ber Regjeringen rette opp gjennom en rimelig ordning.

Akhtar Chaudhry (SV): Det er utvilsomt viktig hvilke økonomiske ressurser vi bruker for å nå en vellykket integrasjon i vårt samfunn, og ikke minst hvordan vi anvender disse ressursene. SV legger ikke skjul på at vi ikke er imponert over budsjettet slik det kommer til å bli vedtatt. I budsjettet tar en ikke innover seg at det er over 100 000 arbeidssøkere uten fast arbeid i landet, og arbeidsledigheten er mye større blant minoritetene enn blant majoriteten. Det legges ikke opp til klare og treffsikre tiltak for å redusere arbeidsledigheten.

Det samme gjelder språkopplæringen. Vi tar ikke innover oss den realitet at det kommer veldig mange mennesker fra EØS-landene til landet neste år, og at de trenger språkopplæring og opplæring i samfunnsforhold i Norge for å bli integrert i samfunnet.

Når jeg først er på talerstolen, har jeg lyst til å si at effekten av all økonomisk innsats fort kan bli ødelagt dersom ikke samfunnsaktørene er bevisst på hvordan vi fører debatten på dette feltet. Premissleverandørene må vite at hvert ord er med på å bestemme om debatten går i konstruktiv retning. I denne sammenhengen kan det trygt sies at statsråd Erna Solbergs utspill i det siste har vært klart uheldige. For eksempel uttalte hun til Aftenposten et par uker tilbake at muslimer må begynne å bidra i dette samfunnet, underforstått at de ikke gjør det. Dette er ikke en heldig måte å føre debatten på. Noen dager etter «gled» hun pent inn i en høyst tvilsom reportasje i Dagsavisen, hvor hun var med på å sementere et inntrykk som på feilaktig grunnlag ble forsøkt dannet. Det ble sagt at det var en menighet som bruker vielsestester fra utlandet. Det er avvist. Jeg er veldig enig med statsråden i innholdet, at vi skal rydde opp i de forholdene som vi mener er tvilsomme, og som begrenser kvinners – det være seg hvilken som helst religion – rettigheter. Men jeg er veldig uenig med statsråden i måten denne debatten nå etter hvert føres på, og jeg er veldig i tvil om det gir oss muligheter til å rydde opp i de misforståelsene som allerede er der. Vår innsats skal være med på å rydde opp i misforståelsene, ikke skape flere, slik jeg opplever at statsråden har vært med på i det siste.

Presidenten: Presidenten ønsker ikke å gjenta den anmodning han kom med da møtet startet, men ber hver en-

kelt representant tenke igjennom hva som gjenstår å debattere i løpet av dagen.

Trond Giske (A): Bare en kort merknad i forhold til det statsråd Solberg var inne på i forhold til Tydal. Nå gav representanten Sandberg en helt korrekt framstilling av hva saken gjelder, nemlig en tvist mellom staten og Tydal kommune. Skatteobjektet Trondheim Energiverk er ikke noen sak i den striden. De har betalt sin skatt, men de pengene har havnet hos staten istedenfor i kommunen. Jeg er hundre prosent enig i at denne saken skulle være nødvendig å ta opp i Stortinget. Det er helt korrekt, det statsråd Solberg sier, at den skulle ha vært løst for lenge siden på en minnelig måte mellom Finansdepartementet og den aktuelle kommunen. Derfor håper jeg at Regjeringen tar til etterretning at det er et flertall som her sier at det må skje, så slipper vi å ta opp denne saken flere ganger her i salen.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal aller fyrst berre seia at eg klargjorde desse tre forslaga på vegner av fleirtalet i komiteen. Så er eg glad for at statsråden har stadfesta det som alle veit at ho bør kjenna frå før, nemlig kva ein fleirtalsmerknad inneber.

Så vil eg retta søkjelyset på eit tema som eg hoppa over i innlegget mitt. Statsråden var sjølv oppteken av flyktning-, innvandrings- og integreringsspørsmål i store delar av sitt innlegg. Det er ein komitemerknad der ein meiner det hastar med ei supplerande stønadsordning for personar med for kort busetjing i Noreg til å ha tent opp fulle trygderettar, og vi håpar at den saka kjem fort til Stortinget, for den handlar òg om busetjing.

Så etterlyser eg oppfølging av delstillingar og den arbeidskraftreserven som vi har i kommunesektoren.

Statsråd Erna Solberg: Jeg har ikke tenkt å gå nærmere inn på Tydal kommune, siden det ikke er en sak for undertegnede, ei heller en sak under mitt konstitusjonelle ansvar, annet enn at vi har stilt oss åpne for å hjelpe Tydal hvis det blir likviditetsproblemer knyttet til akkurat det vedtaket som er fattet. Men det er etter mine begreper ganske forbausende når man har gjort avgrensninger av juridisk art med hensyn til hvilket ansvar som ligger der, at en slik sak så raskt og enkelt, som en enkeltsak, havner i en diskusjon direkte i Stortinget. Jeg synes at grensegangen her mellom lovgivende og utøvende makt blir litt rar hvis enhver sak kan ankes inn og ikke saksforberedes bedre enn ved en merknad i kommunalkomiteens innstilling.

Så til spørsmålene som Akhtar Chaudhry tar opp. For det første kjenner jeg meg ikke igjen i noe av det han mente jeg skulle ha sagt. Jeg har vært veldig opptatt av at de muslimske menighetene skal bidra i det norske samfunnet for å dempe de konfliktene som andre generasjoner eller første generasjons nordmenn faktisk opplever mellom sin kulturelle bakgrunn, sine foreldre og det

norske samfunnet. Og det jeg har sagt knyttet til det, er at da må man også se på hvem som er toneangivende i de muslimske menighetene, og hvilken kunnskap de har om det norske samfunnet. Det oppfatter jeg som en utfordring, som dette stortinget har diskutert i betydelig grad tidligere, og som også er en viktig del av det å dempe denne typen uttalelser. Jeg opplever mer at noen har ønsket å fortolke hva jeg har sagt, enn faktisk å ha hørt hva jeg har sagt.

Når det gjelder spørsmålet om at man i muslimske menigheter i ekteskapspapirer har strøket ut muligheten til å gi kvinner lik skilsmisserett, må jeg si at når det kommer opp som en problemstilling, har jeg svart at jeg synes det blir meget feil hvis det har skjedd, ikke minst på bakgrunn av at jeg forsøker å forvalte et stortingsvedtak knyttet til at ekteskapslovgivningen er endret på dette området, hvor det er et pålegg, og hvor vi i øyeblikket har ute til høring en sak om å begrense familiejenforeningen – ikke fordi vi har initiert det, men fordi et enstemmig storting har initiert disse sakene. Og det er klart at hvis man ikke ønsker at vi skal ha lovgivning på disse områdene, men derimot forsøke å få til gode løsninger som ivaretar de intensjonene vi har om at kvinner, uansett religion, skal ha muligheten til å få skilsmisse og ha like rettigheter, så er kanskje den beste måten å få dette til på at man fra de muslimske menighetene selv viser positiv tilslutning og aktivitet. I så måte synes jeg det er et trist tilbakesteg at det blir rapportert om den typen utstrykning av opplysninger i ekteskapskontraktene.

Presidenten: Presidenten vil for sin del si at det er komiteene som er det saksforberedende organ for Stortinget, og de saker som er behandlet og forberedt for behandling i Stortinget av en komite, må for Stortingets del anses å ha vært en sluttført saksbehandling.

Deretter vil presidenten si at jo mer intenst han oppfordrer folk til å besinne seg, jo flere er det som tegner seg på talerlisten, så kanskje presidenten skal tie stille.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): La meg først slutte meg til den første delen av presidentens understrekning av at Stortingets komiteer selvsagt gjør sitt arbeid på en seriøs måte.

Statsråden trakk i tvil forholdet mellom storting og regjering. La meg minne om at Stortinget også fører tilsyn med Regjeringen. Saken om Tydal er meget spesiell. Det er bakgrunnen for at et flertall i komiteen har en merknad om den. Jeg konstaterer at et flertall i Stortinget har stilt seg bak denne merknaden, og jeg bare minner om følgende, hvor flertallet uttaler at man

«ber om at saka blir vurdert på ny med sikte på å komme fram til ei løysing som Tydal kommune kan godta, og at det blir gjort nærare greie for saka i kommune-proposisjonen for 2005».

Det er for så vidt Stortinget uvedkommende hvordan man avgrenser arbeidet mellom Finansdepartementet og Kommunaldepartementet, og fordelingen her, men jeg

forutsetter at Regjeringen samlet sett håndterer saken i tråd med Stortingets ønske, og at man kommer tilbake og orienterer Stortinget i kommuneproposisjonen, slik man har bedt om.

Statsråd Victor D. Norman: Jeg skal være veldig kort, jeg vil bare kvittere ut spørsmålet fra Magnhild Meltveit Kleppa om deltid. Det er riktig, som statsråd Solberg var inne på tidligere, at Regjeringen har nedsatt et partssammensatt utvalg for å se på alle sider ved spørsmålet om ufrivillig deltid. Vi må huske på at deltid er en veldig god mulighet for mange arbeidstakere i Norge. Samtidig er det ikke tvil om at både arbeidskraftsundersøkelsen og andre undersøkelser viser at det er et stort antall deltidsarbeidende som ønsker seg større stillingsbrøk. Årsakene til at disse ikke får større stillingsbrøk, er mange og sammensatte. Det kan gå på alt fra turnusplanlegging, som kommunalministeren var inne på, til praksis og holdninger i arbeidslivet, til reglene for overtidbetaling og til lovverket rundt ulike typer stillinger. Utvalget skal ta for seg alle disse tingene, og vi vil komme tilbake til spørsmålet på bakgrunn av dette.

Samtidig har jeg lyst til å minne om at Arbeidslivslovutvalget også ser på de juridiske sidene knyttet til både regulering av deltidsarbeid og mulige juridiske stengsler for et større innslag av heltidsarbeid i Norge i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1340)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om endringer i statsbudsjettet 2003 under Kommunal- og regionaldepartementets forvaltningsområde (Innst. S. nr. 79 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 22 (2003-2004))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1351)

S a k n r . 3

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 19):

«Stortinget ber Regjeringa vurdere endringar i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. i lys av tilrådingane frå dei utvala som no er i arbeid på tilstøytande område.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1352)

S a k n r . 4

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 19):

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag om opprettelse av en ordning for tilsyn med revisjon i kommunene. Regjeringen bes fremme forslaget i vårsesjonen 2004.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1352)

S a k n r . 5

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. november 2003 (jf. Innst. O. nr. 19):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere forholdet mellom private revisorer og offentlighetsloven/forvaltningsloven etter at offentlighetslovutvalget har avgitt sin innstilling.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering se side 1352)

S a k n r . 6

Innstilling fra kommunalkomiteen om endringer på statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003 under Arbeids- og administrasjonsdepartementet (Innst. S. nr. 78 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 31 (2003-2004) kap. 1594, 2541, 2542, 2543, 4590, 4595 og 5705)

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Anita Apeltun Sæle (KrF) (ordfører for saka): Ein kan venta at dette vert ein kort debatt.

Saka gjeld at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i denne proposisjonen foreslår endringar i løyvingane for 2003 innanfor området Aetat, arbeidsmarknadstiltak, venteløn, dagpengar, statsgaranti for lønnskrav ved konkurs og ytingar til yrkesretta attføring.

Rekneskap har stort sett mindre merksemd enn budsjett, men rekneskapen avslørar også utviklinga, og han viser at verkelegheita har vorte annleis enn vi planla.

Ein samla komite stiller seg bak dei føreslåtte endringane, men peikar på ein del forhold som har kome fram under sakshandsaminga i komiteen.

Ytinga til yrkesretta attføring vert redusert med 54 mill. kr, og ein samrøystes komite understrekar at yrkesretta attføring er eit viktig verkemiddel for å få folk tilbake i arbeid. Komiteen viser til at regjeringa Stoltenberg skjerpa inn kravet om at attføring skal vera forsøkt før det vert gjeve uførepensjon. Denne linja er følgd opp av Samarbeidsregjeringa. Det er viktig at gjennomstrøyminga av personar på attføring er god, og at flest mogleg av dei ferdig attførte kjem tilbake i arbeid.

Komiteen var av den grunn uroa over reduksjonane i budsjettet til dette føremålet, men årsaka til reduksjonen er ikkje at det er færre på attføring enn føregående år – tvert imot. Veksten i talet på personar på attføring dei første ti månadene i 2003 er på heile 7,5 pst. Dersom vi seier det i tal, er det ein vekst frå 2002 til 2003 på 1 150 mill. kr. Reduksjonen kjem derfor ikkje av at det er færre på attføring, men av at veksten har vore noko mindre enn det som opphavleg vart lagt til grunn i budsjethandsaminga.

Som ordfører for saka vil eg også nemna at fleirtalet i komiteen, Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet, viser til at tilretteleggingstilskotet i regi av Aetat er ein viktig del av intensjonsavtalen om eit meir inkluderande arbeidsliv. Det er vi vel eigentleg ikkje ueinige i. Løyvinga var disponert ved utgangen av juni 2003, og med heimel i sysselsetjingslova stilte Arbeids- og administrasjonsdepartementet 50 mill. kr til disposisjon. På bakgrunn av utviklinga så langt i år er det forventa eit mindre forbruk på 9 mill. kr, som i denne proposisjonen vert overført til kapitlet for sjukepengar. Ordninga med tilrettelagt arbeid er naturlegvis framleis viktig for å gjera det mogleg for tilsette med helseproblem å koma tilbake igjen i jobb.

Utover dette har ikkje komiteen merknader og rår Stortinget til å slutta seg til dei føreslåtte endringane i proposisjonen.

Karin Andersen (SV): Det er ordningen med tilretteleggingstilskudd, som er ein viktig del av intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv, som er grunnen til at jeg tar ordet i denne saken.

Det ble altså kjent i mai at pengene, som var et av de viktigste redskapene for at intensjonsavtalen skulle kunne fungere, var brukt opp. Det var jo gledelig, for det viste at dette virket. Men hva gjør Regjeringen da? Omtrent samtidig, da de skal legge fram revidert nasjonalbudsjett, forteller de Stortinget at her mangler vi penger til noe av det som er kjerneoppgavene i det som vi nå holder på med, nemlig å få syke og funksjonshemmede tilbake i arbeid? Nei. Det de gjør, er at de setter en stopp for dette, og så lager de en intern pengeflytting i departementet og tar penger fra yrkeshemmede, fra det som Stortinget har satt av til yrkeshemmede, som om det skulle være mindre behov for penger til yrkeshemmede i år, når vi vet at det er 20 000 flere av dem som nå ved årets utgang står uten jobb.

Dette mener vi i SV og et flertall i Stortinget er kritikkverdige. Det er altså ingenting i situasjonen som skulle tilsi en slik handlemåte. Det hadde vært fullt mulig for Regjeringen i revidert nasjonalbudsjett å komme til Stortinget og få de nødvendige midlene, uten at de pengene hadde vært tatt fra de yrkeshemmede.

Vi i SV mener at dette tydelig viser at Regjeringen ikke tar arbeidet med intensjonsavtalen fullt ut på alvor. Dette skapte stor uro i sommer. Det er selvfølgelig bra at man etter hvert fikk på plass noen penger, men de kom fra feil sted. Det burde vært et annet sted å hente de pengene enn hos de yrkeshemmede.

I tillegg til det har vi i denne saken sett hvor mye dagpengene øker. Det kommer mer om det i en sak som skal behandles i Stortinget senere i denne uken. Det burde også ført til en raskere satsing på aktiviteter som kunne fått folk i jobb, istedenfor passive utbetalinger til dagpenger.

Statsråd Victor D. Norman: Jeg synes bare det er riktig å korrigere det feilaktige inntrykket som representanten Andersen og flertallet i komiteen har gitt når det gjelder spørsmålet om tilretteleggingstilskudd.

Det som er klart, er at ordningen med tilretteleggingstilskudd var meget vellykket. Dette var en veldig god måte å sørge for at folk med redusert arbeidsevne kunne beholde eller få en tilknytning til arbeidslivet. Pengene som var bevilget, var brukt opp. Samtidig så vi at vi under posten tiltak for yrkeshemmede arbeidssøkere kunne få gjennomført de måltallene som vi hadde satt for Stortinget for antall personer, med mindre penger enn det som var bevilget. Da mente vi – og mener fortsatt – at som en samlet politikk for å hjelpe yrkeshemmede i forhold til arbeidslivet måtte det være riktig både å sørge for at minst like mange personer som planlagt skulle komme på arbeidsmarkedstiltak, og samtidig hjelpe flere til faktisk å få eller beholde en tilknytning til arbeidsplassen.

Som jeg har sagt tidligere i salen her i dag: Hovedproblemet for de fleste yrkeshemmede er ikke å få den nødvendige opplæring. Det er å ha kontakt med arbeidsplassen. Det er der tilretteleggingen må foregå. Det er der man må akseptere at funksjonshemmede har en plass. Det er der vi må overvinne alle de tradisjonelle barrierene som gjør at yrkeshemmede med alle de kvalifikasjonene som trengs, allikevel normalt ikke slipper til. Derfor mente vi det var riktig å prioritere arbeidet med tilrettelegging i bedriftene, gitt at vi samtidig kunne nå det måltallet Stortinget hadde satt for antall personer som skulle på arbeidsmarkedstiltak i gruppen Spesielle arbeidsmarkedstiltak.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV): Det er ingen feilaktig framstilling av saken som har blitt gitt. Det som flertallet her er opptatt av, er at Regjeringen skal informere Stortinget når en så viktig sak mangler penger.

Statsråden sa at man hadde nådd måltallene når det gjelder de yrkeshemmede. Det er altså 20 000 flere som er utenfor arbeidslivet nå, enn det var i fjor. Jeg har aldri hørt at Stortinget har sagt at det er et måltall. Her hadde det vært et flertall på Stortinget som hadde støttet statsråden i å få mer penger til å sørge for at intensjonsavtalen kunne virke som den var ment, nemlig at det skulle være færre og ikke flere arbeidsløse når året var omme. I tillegg mangler det også stillinger i trygdeetaten, som ikke er denne statsrådets ansvar, som var en del av avtalen om inkluderende arbeidsliv, som heller ikke er på plass. Det er mange biter som mangler her, og håndteringen av

denne saken viser det vi fryktet, nemlig at Regjeringen er mer opptatt av å spare penger enn av å få yrkeshemmede i arbeid.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 1352)

S a k n r . 7

Innstilling fra finanskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 vedrørende rammeområde 21 (Eksportgarantier mv.), rammeområde 22 (Finansadministrasjon), enkelte tema under Finansdepartementet, enkelte garantier under Finansdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet, statsbudsjettets 90-poster, kapitlene som gjelder overføring til eller fra Statens petroleumsfond og fullmakt til å ta opp statslån mv. (Budsjettinnst. S. nr. 6 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-11 (2003-2004))

Siv Jensen (FrP) (komiteens leder): I statsbudsjettet for 2004 gir Regjeringen en omtale av Statsbudsjettutvalgets utredning, som i denne innstillingen er blitt viet betydelig oppmerksomhet fra komiteens side.

Fremskrittspartiet er av den oppfatning at det Regjeringen foreslår i budsjettet, går i riktig retning. Vi slutter oss selvfølgelig til alle de forslag Regjeringen kommer med, men vi skulle ønske at man kunne gå noe lenger.

Det å innføre et periodiseringsprinsipp er et viktig skritt. Vi mener at de samme prinsippene burde gjøres gjeldende også for statsregnskapet og statsbudsjettet. Det burde i hvert fall være slik at en omlegging medfører at styringsfokuset blir endret fra utbetalinger til kostnader, som i større grad bidrar til å synliggjøre ressursforbruk, og derved også bidrar til en mer effektiv bruk av ressurser.

Et forhold som det ble pekt på i den offentlige utredningen, var at dersom man besluttet å legge om føringsprinsippene, burde man også vurdere en reform for kommunal forvaltning. Det er ikke veldig lett å se at Regjeringen har brukt noe særlig tid på det spørsmålet i sin omtale til Stortinget. Sist regnskapsreglene for kommunal sektor ble revidert, ble endringene begrenset av at staten benyttet kontantprinsippet. Etter Fremskrittspartiets vurdering er det nå et bedre grunnlag til stede for at også kommunal sektor blir vurdert i forhold til en omlegging av regnskapsreglene. Det betyr at man i større grad får en harmonisering av regnskapsreglene mellom statlig, kommunal og privat sektor, noe som bør gi større og bedre grad av sammenlignbarhet.

Et annet forhold som er grundig omtalt av Statsbudsjettutvalget, er flerårige budsjetter. Når det gjelder flerårige budsjetter, er det et spørsmål som burde ha vært belyst i betydelig større grad av Stortinget. Fremskrittspartiet fremmer sammen med et mindretall i komiteen et forslag om at det blir nedsatt et utvalg i Stortinget som bruker noe mer tid på å vurdere alle de forhold, alle de spørsmål, som er tatt opp av Statsbudsjettutvalget gjennom denne store utredningen. Vi mener det ville vært be-

tydelig mer forsvarlig, og ikke minst interessant, for Stortinget å få vurdert ikke bare regnskapsprinsipper på en slik måte, men også muligheten for i større eller mindre grad å gå over til flerårige budsjetter på områder der det er egnet. Man kan tenke seg mange metoder for å gjøre dette, og mange områder man kunne prøve ut prosjekter på. Uansett er det i hvert fall vårt ønske at det blir satt ned et utvalg i Stortinget som ser nærmere på det. Det kan være mye som taler for det, og det kan selvsagt sikkert være mye som taler mot det. Men gjennom en lang, hektisk budsjettbehandling, hvor det er enormt mange spørsmål som skal avgjøres, mener vi det hadde vært betydelig klokere om Stortinget brukte noe mer tid på en så vidt omfattende utredning som Statsbudsjettutvalget her har lagt frem.

Vi vet også at det er varierende praksis rundt omkring i en del andre land, både hva gjelder regnskapsprinsipper, og hva gjelder flerårige budsjetter. Det kunne det vært interessant å ha viet noe mer tid. Min påstand er i hvert fall at det er mye av grunnen til at vi ofte ender opp med ikke å gjennomføre vedtak denne salen fatter. Eksempelvis er det slik at vi fatter fireårsplaner for Forsvarets rammer. Vi fatter fireårsplaner og opptrappingsplaner når det gjelder samferdselsbudsjetter. Samtidig stiller vi oss i den situasjonen at når vi skal vedta budsjettene, ender vedtakene opp med å bli salderingsposter, nøyaktig de samme vedtakene som denne salen fattet bare noen få måneder før. Det er et styringsproblem. Det skaper usikkerhet, uforutsigbarhet og utrygghet hos dem som burde kunne forvente at den type avtaler, som skal strekke seg over tre–fire–fem år, blir holdt. Derfor hadde det vært fornuftig at man brukte noe mer tid på dette, for å blinke ut områder hvor det helt åpenbart ville vært fornuftig at man budsjetterte for en lengre periode av gangen, og holdt seg fast til det. Alle de prinsippene burde vi diskutert under en litt annen omstendighet enn når vi må knives om de samme kronene innenfor en budsjettbalanse. Det ville, tror jeg, bidratt til å styrke statsbudsjettets renommé. Det ville bidratt til å styrke det vi alle er opptatt av uansett i hvilke debattfora vi er, nemlig vår evne til å være forutsigbare når vi budsjetterer.

Jeg skal ikke dra dette særlig lenger, vel vitende om at det ikke er flertall i komiteen for å sette ned et slikt utvalg. Jeg vil likevel ta opp det forslaget som mindretallet fremmer. Utover det vil jeg bare henvise til Fremskrittspartiets øvrige merknader og også ta opp de andre mindretallsforslagene vi har i innstillingen.

Presidenten: Representanten Siv Jensen har tatt opp de forslag hun refererte til.

Tore Nordtun (A): I likhet med komiteens leder vil jeg også knytte en del kommentarer til oppfølgingen av Statsbudsjettutvalgets utredning. I den merknaden og den omtalen av denne saken som er gitt i innstillingen, er Arbeiderpartiet og regjeringspartiene mye på linje.

Når det gjelder statsbudsjettet og statsregnskapet i dag, føres det som kjent etter kontantprinsippet. Statsbudsjettutvalgets anbefalinger er at man går over til peri-

odiseringsprinsippet. Hvis vi ser på utvalgets begrunnelse for å anbefale bruk av periodiseringsprinsippet, er den at dette prinsippet på mange måter – kan man si – synliggjør kostnadene ved statlig aktivitet bedre enn det nåværende kontantprinsippet. Periodiseringsprinsippet gir bedre oversikt over statens eiendeler og forpliktelser enn dagens kapitalregnskap. Regnskapet ført etter periodiseringsprinsippet vil selvfølgelig gi grunnlag for å vurdere kostnader opp mot aktiviteter og produkter. Det synes vi også er bra.

Det er òg videre av stor betydning at staten kan føre en aktiv finanspolitikk, og at dette best ivaretas dersom Stortingets budsjettvedtak knytter seg til kontantstrømmene. Det er derfor vi er enige med Regjeringen i at Stortingets budsjettvedtak fortsatt bør baseres på kontantprinsippet. Vi mener at det er ønskelig med økt fokusering på bruken av ressurser i offentlig sektor, og at det er et argument for å innføre periodiseringsprinsippet. Hvis vi tar et eksempel i andelen av eldre i befolkningen, som vil øke sterkt fram til 2020, vil utgiftene til pensjoner og omsorgstjenester i den perioden også øke kraftig. Den økningen som vi ser innenfor denne sektoren, øker selvfølgelig behovet for stadige forbedringer og effektiviseringer i offentlig sektor.

Periodiseringsprinsippet bør først innføres på områder der det er mest å hente. Det vil si at det er en omlegging i informasjonen som kan brukes til å fatte viktige beslutninger om hvordan virksomheten skal drives framover. Prinsippet bør derfor innføres skrittvis, etter vår oppfatning, og nytten av omleggingen bør vurderes underveis.

Staten benytter seg av en rekke ulike organisasjonsformer for sin virksomhet, fra forvaltningsorganer til alminnelige aksjeselskap. Disse virksomhetene har ulike muligheter til å fatte beslutninger om bl.a. investeringer, vedlikehold og drift. For disse vil periodiseringsprinsippet gi en bedre informasjon som grunnlag for en del av beslutningene, bl.a. om investeringer. Det er dermed hensiktsmessig at en omlegging til periodiseringsprinsippet vurderes sammen med eventuelle endringer i tilknytningsform, finansieringsform, delegering av beslutningsmyndighet, eller andre endringer i vårt styringssystem. Jeg ser ikke bort fra at det på lang sikt kan ligge store kostnadsbesparelser i å avvikle ordninger som det ikke lenger er behov for, eller reformere dem, slik at de blir mer treffsikre i forhold til de problemene de i utgangspunktet skulle løse. Men dette er en type informasjon som ikke følger av mer fokusering på kostnadseffektivitet, eller av å legge om til periodiseringsprinsippet.

Det er viktig å ha et langsiktig perspektiv i utarbeidelsen av et statsbudsjett. En slik langsiktighet er helt nødvendig for å forebygge problemer som kan vokse seg store over en viss tid. Det kan f.eks. gjelde å forberede seg på store demografiske endringer, som jeg var inne på tidligere, som flere eldre og mangel på arbeidskraft, og en må iverksette reformer som krever systematisk satsing over tid. Men jeg vil understreke at selv om et av målene med langtidsbudsjettering er å sikre kontroll med utviklingen i offentlige utgifter og underskudd i budsjettbalansen, kan resultatet lett bli det motsatte.

Jeg vil peke på at for alle sektorer vil det være en fordel å være omfattet av en opptrappingsplan eller et vedtak som gjør at sektoren automatisk blir prioritert på årets budsjett, og at en dermed, som en skriver i innstillingen, slipper unna den årlige «kampen om kronene» dersom det formelt sett i større grad åpnes for beslutninger med budsjettkonsekvenser. Men jeg legger ikke skjul på at det er viktig å få en god oversikt over mange områder i skatte- og avgiftspolitikken, både når det gjelder vekst i utgiftene, ulike ordninger som blir vedtatt, osv., og når det gjelder å se helårsvirkningene av store tiltak på inntekts- eller utgiftssiden som iverksettes etter styrke ut i budsjettåret.

Fordelen ved å se konsekvenser av vedtak over flere år er også at det motiverer til å foreslå økte utgifter til ett budsjettår som vil gi reduserte utgifter eller økte inntekter i årene framover. Ett eksempel på en økt utgift er tiltak for et mer inkluderende arbeidsliv. Hvis tiltakene lykkes, vil det gi reduserte utgifter til bl.a. uføretrygd o.l. Et annet eksempel er at økt bruk av ressurser til kontroll av skatte- og avgiftssetatene over tid vil føre til mindre skatte- og avgiftsunderslag, og dermed økte inntekter.

Stortingets presidentskap må, etter vår oppfatning, se nærmere på Stortingets egne rutiner for å behandle forslag som kan ha budsjettmessige konsekvenser utover budsjettåret. En måte å gjøre dette på kan være at fagkomiteene på Stortinget oversender slike forslag på høring til finanskomiteen, som vurderer disse forslagene i forhold til de samlede forpliktelsene de påfølgende årene. Dette forutsetter at Stortinget holder oversikt over alle vedtak med konsekvenser for statsbudsjettet, både i budsjettåret og i de påfølgende årene.

Jeg tar opp de forslag der Arbeiderpartiet er medforlagsstiller.

Jeg vil henlede oppmerksomheten på spesielt ett av disse forslagene. Det gjelder Småbåtregisteret. Småbåtregisteret er, vil mange si, en bagatell, men det har vært en gjenganger i Stortinget gjennom mange år. Nå foreslår man på ny en omorganisering av Småbåtregisteret. Jeg vil be: La det nå ligge i Fredrikstad, der det ligger, noen år til.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Nordtun har tatt opp de forslag han refererte til.

Øystein Djupedal (SV): La meg si at jeg er hjertens enig med representanten Nordtun i at nå må det være slutt med dette tullet rundt Småbåtregisteret. La det få ligge i Fredrikstad, og la det få lov til å leve sitt liv der. Man må ikke i ethvert tilfelle finne en årsak til å konkurranseutsette. Dette drives faktisk trygt og godt av en ofentlig etat.

Det som jeg skal bruke mesteparten av tiden i dette relativt korte innlegget på, er å omtale det samme Statsbudsjettutvalget som både komiteens leder og Arbeiderpartiets talsmann har snakket om. Det som er kjernen i dette,

hvis en ser bort fra de vanskelige ordene som ofte kommer i forbindelse med slike forhold, er hvordan vi skal legge til rette for mer langsiktig tenking, langsiktighet i budsjettering, og hvordan man skal legge til rette for at man faktisk over mange år kan se konsekvensen av de vedtak som her gjøres – både på godt og vondt. Det betyr ikke, slik som vi ser det, eller ønsker det, at det skal ligge forpliktelser ut over hvert enkelt budsjettår, men at det i større grad skal synliggjøres hva konsekvensen av Stortingets vedtak er. Konsekvensen er, etter vårt skjønn, at det vil lettere framstå både som helhetlig og presist, både helhetlig i budsjettet, og også for hver enkelt sak som behandles. Det vil gi grunnlag for, tror vi, en bedre innsikt, en bedre forståelse og et bedre grunnlag for den økonomiske politikken som føres her i huset, og ikke minst også en politikk som over tid er bærekraftig. Jeg tror det er relativt åpenbart for de fleste at de fleste vedtak som her fattes, fattes med en langsiktighet i seg. Det betyr at konsekvensen er for det enkelte budsjettår, men selvfølgelig er konsekvensen mer langsiktig enn som så. Men det er viktig å tenke igjennom hvordan dette blir, også for å imøtegå litt av det som sies å være en motforestilling mot det å bruke periodisering som prinsipp, at Stortinget selvfølgelig skal gjøre budsjettvedtak hvert enkelt år.

Hvis en tenker igjennom alle de områdene som det er mulig å tenke seg at man skal måle økonomisk effekt på, f.eks. på litt lengre sikt enn bare det bevilgningsvedtaket som blir fattet, er det veldig klart at dette kan ha mye for seg. Ta helse som et eksempel. En kan tenke igjennom hva bevilgninger til helse kan medføre eller ikke medføre. En kan tenke igjennom hva helse kan bety av sparte kostnader i neste omgang, ved at vi har en friskere befolkning, mindre sykmelding, mindre uføretrygding. Det finnes altså mange måter å tenke seg framskrivning av budsjett på, som kan ha stor økonomisk konsekvens.

Eller ta det storstilte vedtaket som vi har gjort om barnehageutbygging og lavere barnehagepriser i Norge. Hadde Stortinget fattet vedtak om dette for hvert enkelt år og lagt noen planer framover, ville man på en måte ha startet en slags periodiseringstankegang i det vedtaket, og det hadde vært fornuftig og forstandig av Stortinget også å tenke barnehageutbygging i en langsiktig sammenheng og også tenkt på hvilke gevinster dette gir sammenfunnet.

Ta arbeidsledighet som et annet eksempel på et samfunnsfelt der det er viktig at man tenker langsiktig. Det betyr at man har muligheten til å tenke både økonomisk gevinst og menneskelig gevinst. Det betyr at det å tenke forebygging – noe som ofte framstår som nesten håpløst i stortingssammenheng – som i første omgang framstår som en utgift, kanskje på noe lengre sikt kan framstå som en inntekt, eller i hvert fall en mindre utgift, simpelthen ved at man har gjort noe klokt. Det som i helsesammenheng ofte kalles forebygging, kan tenkes overført til mange andre samfunnsområder, noe som vil gi mindre utlegg litt lenger fram i tid. Denne typen tenking er det nesten umulig å få til, fordi det fokuseres på budsjettbalanse, som blir en hellig strek man ikke skal bevege seg

over. Det betyr at i det øyeblikket man ønsker å satse på noe, må man satse mindre på noe annet.

En langsiktighet i den type tenkning tror jeg ville ha vært til stor gunst for Stortinget og for Stortingets anseelse. De fleste av oss tenker faktisk slik i hverdagen, at hvis vi ikke pusser litt på husene våre innimellom, vil husets verdi forringes. Det betyr at vi maler litt ekstra og pusser litt ekstra, både fordi vi har glede av det selv, og også fordi husets verdi ikke skal forringes. Hvis man ser på budsjettarbeidet som et hus som forringes, kan dette være en måte å tenke langsiktig på, for vi skal bo i dette huset i mange, mange år. – Dette var ikke et forsvar for «Det norske hus», men et forsøk på å skape et bilde av hvordan langsiktighet faktisk kan bety økonomisk innsparing og gevinst.

Vi ønsker en trinnvis innføring av disse prinsipper. Vi tror det kan være klokt at vi tenker helhetlig ut fra denne vurdering, og jeg tror også det hadde vært klokt at Stortinget hadde tenkt igjennom hvordan vi ønsker å gå videre. Et utvalg under Stortinget, som vi er medforlagsstiller på, kunne ha vært fornuftig. Jeg registrerer at det ikke er flertall for dette, men jeg syntes å registrere i representanten Nordtuns innlegg noen tanker om hvordan han så for seg at Presidentskapet skulle gå videre i behandlingen her i huset av dette, og eventuelt spille tilbake til både finanskomite og andre komiteer. Hvis dette var et slags modifisert forslag av det vi har ønske om, hadde det vært klokt. Jeg håper i hvert fall at jeg oppfattet representanten Nordtun rett i så måte.

La meg fort bare nevne noen få andre forhold i innstillingen som det er viktig å legge vekt på.

Vi har gjort en omdisponering fra Finansdepartementet til styrking av kampen mot svart arbeid. Dette er et kjempeviktig og sentralt område. Vi synes det er vanskelig å forstå hvorfor ikke flertallet i større grad ønsker å ta tak i dette. Omfanget av svart arbeid er veldig stort, og det vil kunne være selvfinansierende hvis man styrket tolletaten og skatteetaten.

Småbåtregisteret var kort nevnt.

La meg også ta opp alle de forslagene som ligger på 90-poster – Husbanken, Lånekassen og mange andre viktige områder som vi har egne forslag på. Også her ligger det som heter «Ryan-fondet», disse 400 millionene til distriktsfondet ligger til bevilgning her i dag. Det er SV meget tilfreds med.

Presidenten: Representanten Øystein Djupedal har tatt opp de forslag han refererte til.

Morten Lund (Sp): Senterpartiet foreslår å øke bevilgningene til skatteetaten også for neste år med 25 mill. kr for å ansette flere kontrollører. Bakgrunnen er de stadige rapportene om det enorme omfanget av svart økonomi. Vi er bekymret for statens inntektstap på et tosifret milliardbeløp, for smitteeffekten når så få blir oppdaget og straffet, og for den umulige situasjonen som oppstår for dem som driver lovlig innenfor de bransjer som er mest rammet.

Bakgrunnen er også henvendelser fra ansatte i skatteetaten. De forteller om en vanskelig hverdag for dem som skal kontrollere, på grunn av store nedbemanninger. I perioden 1995-2002 er 800 årsverk blitt borte ved ligningskontorene og fylkesskattekontorene. NTL-Skatt, som organiserer 55 pst. av de ansatte i skatteetaten, påpeker at stramme budsjetter gjør at mange etatskontorer i distriktene står i fare for å bli nedlagt. Manglende kontrollkapasitet har som naturlig konsekvens at kontroller både i bedriftene og av de rapportene som kommer inn, må begrenses.

Forskerne Pape og Reichborn har beregnet at et ekstra kontrollårsverk i skatteetaten er verdt 4,6 mill. kr. I tillegg til de direkte økte inntekter som følge av at skatte- og avgiftsunndragelser blir avdekket, kommer effekten av at skattyternes atferd endrer seg når de som jukser, blir tatt. Jeg ønsker at folks skattemoral skal bli styrket. Det skjer ved hjelp av økte kontroller.

NTL-Skatt har også påpekt at gevinsten ved å utvikle og ta i bruk nettbaserte kontrolltjenester kan være betydelig overvurdert.

Jeg er skuffet over finansministerens og Regjeringens passive holdning, som går fram av de svar som er gitt på spørsmål om kampen mot svart økonomi. Regjeringen burde ta imot med åpne armer ethvert tilbud om å øke samfunnets inntekter og høyne skattemoralen ved å sette skatteetaten i stand til å utøve sin jobb på en bra nok måte.

Senterpartiet har i tilknytning til Statsbudsjettutvalgets innstilling fremmet forslag om å endre budsjetteringsrutinene slik at de store gevinster ved forebygging kan hensyntas på en bedre måte enn i dag. Det finnes mange områder der vi vet at bevilgninger i dag gir store innsparinger og forbedringer både for samfunnet og for den enkelte på sikt, men der ettårsperspektiv og streng fokus på det enkelte budsjettområde setter effektive stoppere for at forebygging prioriteres.

La meg nevne forebygging av trafikkulykker som eksempel. De koster oss 25 milliarder i året i dag i tillegg til menneskelig lidelse og smerte. Ifølge Vegdirektoratet koster ett dødsfall i trafikken 21 mill. kr, en gjennomsnittlig personskade 1,8 mill. kr. Trygg Trafikk sier at vegbelysning reduserer antall dødsulykker i mørke med 65 pst. Midtdeler på firefelts veg reduserer sannsynligheten for å bli drept med 40 pst. Et sammenhengende gang- og sykkelvegnett i norske byer har en samfunnsnytte som er minst fire-fem ganger høyere enn kostnadene. Likevel vil det i mange fylker kunne ta 100 år før behovet for gang- og sykkelveger er dekket. Det forteller litt om manglende hensyn til forebygging.

Senterpartiet mener at samfunnet ikke har råd til ikke å tenke forebygging på en langt mer offensiv og seriøs måte enn i dag. Vi må bort fra festtalene og over på praktisk handling for å bidra effektivt til å redusere antall ulykker, helseskader, miljøødeleggelse og vold. Vi må tenke langsiktig og på tvers av sektorgrenser når vi budsjetterer. Vi må endog greie å se hele samfunnsnyten av det vi gjør, og det som ikke gjøres. Det er det vårt forslag som legges fram i dag, legger opp til.

Senterpartiet er tilfreds med at vi nå får en diskusjon om mulighetene for en mer langsiktig budsjettering generelt. Budsjettvedtakene er svært viktige for mange, ikke minst for næringslivet. Stabilitet og forutsigbarhet må derfor tilstrebes. Senterpartiet er opptatt av at vi skynder oss langsomt og ikke innfører regler som innebærer økt byråkratisering, og systemer som blir mer ressurskrevende. Det er derfor positivt at det er bred enighet om at budsjettvedtakene fortsatt skal baseres på kontant-prinsippet.

Senterpartiet har i innstillingen pekt på at dagens budsjetteringspraksis i Stortinget er unødig begrenset av praktiseringen av handlingsregelen, som er ettårig, og kravene om den strenge oppdelingen i budsjettammer ved fagkomiteenes budsjettarbeid.

Senterpartiet mener at finanspolitikken må få et nytt overordnet siktemål, nemlig å stimulere til økt bruk av tilgjengelige arbeidskraftsreserver. Når arbeidskraften er beregnet å ha 14 ganger større verdi enn oljeformuen, bør det bli en selvfølge at det i hvert nasjonalbudsjett gis en oversikt over tilgjengelige reserver og tiltak som sikter mot å la alle som vil, få delta i verdiskapingen, ut fra sine forutsetninger for å delta. Senterpartiet mener samfunnet her har enorme gevinstmuligheter, og at det vil bli helt nødvendig å hente ut disse gevinstene, ut fra de prognoser som foreligger for aldersfordelingen de neste tiår, og de økte pensjonsforpliktelsene.

Jeg vil få sette fram Senterpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Morten Lund har tatt opp de forslag han refererte til.

Statsråd Per-Kristian Foss: I Gul bok for 2005 vil Stortinget få synliggjort, gjennom helhetlige fremskrivninger av budsjettets utgifter og inntekter for tre år fremover, en del slike økonomiske konsekvenser. Om man liker dem eller ei, skal jeg ikke kommentere på det nåværende tidspunkt, men la meg si det slik at det har jo ikke manglet på budsjettmessige fremskrivninger av vedtak Stortinget har ønsket å fatte. Jeg husker senest debatten om G-regulering i folketrygden. Det manglet ikke på langsiktige økonomiske fremskrivninger av vedtakene, men det hjalp jo ikke noe.

I høst skulle Pensjonskommissjonens innstilling kommet, men den kommer nå rett over nyttår. I Pensjonskommissjonens innstilling er det all grunn til å tro at man vil få tilstrekkelig med langsiktige økonomiske fremskrivninger, som i seg selv skulle si mye om mangel på budsjettmessig rom i årene som kommer. Om det vil gjøre noe inntrykk, vet jeg heller ikke, men det mangler ikke på slike fremskrivninger.

Statsbudsjettutvalget har jo vurdert dette ganske grundig. Det var et utvalg som var nedsatt av den forrige regjering – bredt sammensatt både faglig og politisk. Det har vurdert slike spørsmål og sett på erfaringer også fra andre land. Har det nyttet noe særlig med bindende budsjettammer for en periode fremover, tre–fire år, som man f.eks. har i Sverige? Svaret er vel egentlig, og det står i innstillingen, at det har ikke virket noe særlig godt.

Rammene holdes ikke, og man bruker også teknikker for å unngå dem, bl.a. skjønnsmessige anslag på regelbundne utgifter – altså å synse om regelbundne utgifter, som jo undergraver den samlede prioritering som følger. Men det skal ikke mangle på slike fremskrivninger dersom Stortinget ønsker det – og det har jeg forstått at mange ønsker – uten at slike fremskrivninger er bindende.

Regjeringen vil istedenfor et langtidsprogram for neste periode legge frem, i tillegg til Skatteutvalgets innstilling som en melding, Pensjonskommissjonens innstilling som en melding, og der vil mange fremskrivninger fremgå. I tillegg til det vil man legge frem en helhetlig økonomisk perspektivanalyse for en lengre periode. I en slik perspektivanalyse vil man jo se den handlefrihet man har i årene fremover. Det vil være fremskrivninger som kan legge grunnlaget for realistisk politisk programmering i den perioden som da gjenstår.

Til slutt må jeg bare si at jeg undrer meg over én ting: De som tar sterkest til orde for bindende rammer for perioden fremover, burde jo overveie de konsekvenser det gir for finanspolitikken. For de som sterkest tar til orde for å bruke finanspolitikken til konjunkturstyring, bør være særdeles forsiktige med langsiktig bindende rammer. Det kan jo tenkes at konjunktorene faktisk forandrer seg i en tre- eller fireårsperiode.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 1353)

S a k n r . 8

Redegjørelser av utenriksministeren og forsvarsministeren om samlet norsk innsats i Afghanistan og Irak i 2004, samt Norges bidrag til operasjoner utenlands i 2004

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg vil i min redegjørelse legge hovedvekten på Norges samlede innsats i Afghanistan og Irak. Men jeg vil også benytte denne anledningen til å redegjøre for de avveininger Regjeringen gjør når det gjelder deltakelse i internasjonale operasjoner mer generelt. Med i en slik gjennomgang hører en vurdering av det internasjonale trusselbildet vi står overfor, FNs rolle som fredsbevarende organ og det folkerettslige grunnlaget for Norges deltakelse i internasjonale operasjoner. Også Regjeringens avveininger og prioriteringer ut fra de behov som foreligger, og de ressurser vi har til rådighet, hører med i en slik gjennomgang.

La meg imidlertid innledningsvis knytte noen kommentarer til helgens dramatiske hendelse i Irak – pågripelsen av Saddam Hussein. Det er gledelig at koalisjonsstyrkene har pågrepet Iraks tidligere diktator. Saddam Hussein kan nå stilles til ansvar for de alvorlige overgrepene han står bak. Ikke minst gjelder dette bruken av masseødeleggelsesvåpen, både mot naboland og mot Iraks egen sivilbefolkning.

Det er nå vårt håp at pågripelsen av Hussein på sikt vil lede til at terrorhandlingene i Irak opphører eller i det minste klart reduseres. Det er vesentlig for at gjenopp-

byggingsarbeidet kan komme videre, til beste for den irakiske befolkningen. Det er også viktig med tanke på den fremtidige politiske utviklingen i Irak. Det er viktig at straffeforfølgelsen av Saddam Hussein skjer gjennom en troverdig og rettfærdig rettergang.

FNs sikkerhetsråd har enstemmig i resolusjon 1483 krevd at tidligere medlemmer av det irakiske regime «blir stilt til ansvar for sine forbrytelser og grusomheter».

Det bærende prinsipp i folkeretten er at det er vedkommende stat som beholder hovedansvaret for å straffeforfølge alvorlige forbrytelser. Det er således fullt ut i samsvar med folkeretten at Saddam Hussein stilles for en irakisk straffedomstol. Vi forutsetter imidlertid at en rettergang vil tilfredsstille folkerettens krav til uavhengighet og rettsikkerhet.

Det irakiske styringsrådet har nylig kunngjort at det vil bli etablert en slik institusjon. Videre signaliserte medlemmer av styringsrådet rett etter pågripelsen av Saddam Hussein at man tar sikte på at saken hans føres for en irakisk domstol. Når dette vil skje, er det for tidlig å ha noen formening om.

Etter avslutningen av den kalde krigen har et nytt konfliktmønster vokst frem, preget av interne og regionale konflikter og samspillet mellom dem. Gjennom det meste av 1990-tallet hadde vi en slik situasjon på Balkan og i deler av Afrika. I dag er liknende konfliktmønstre enda mer utbredt i Afrika og enkelte steder i Asia.

Et annet vesentlig trekk ved utviklingen er at vi nå står overfor et nytt – og globalt – trusselbilde. Terroranslagene i USA i september 2001 viste at de alvorligste utfordringene mot vår felles sikkerhet nå kommer fra internasjonal terrorisme og spredning av masseødeleggelsesvåpen.

Bare ved en besluttsom og felles internasjonal innsats kan kampen mot disse nye sikkerhetsutfordringene lykkes. Derfor er det viktig at vi deltar aktivt i bestrebelsene med å opprettholde den brede globale koalisjonen som ble dannet i etterkant av terroranslagene i 2001.

I arbeidet med å bekjempe disse nye sikkerhetstruslene legger Regjeringen avgjørende vekt på den rolle FN kan – og skal – spille. Det er FNs sikkerhetsråd som har det primære ansvaret for å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet. Vi må støtte opp om FNs rolle og ansvar som fredsbevarende organ, og vi må bidra til at FN får de ressurser organisasjonen trenger for å ivareta sine funksjoner.

Erfaringene har vist at det er behov for et bredt sett av virkemidler i tilknytning til fredsoperasjoner for at disse skal lykkes. Militær tilstedeværelse er ofte avgjørende for å sikre den stabiliteten som er nødvendig for en positiv politisk og økonomisk utvikling. Men også politiresurser, bidrag til oppbygging av rettsvesen, humanitær bistand og utviklingsbistand er viktige elementer i mer helhetlige bestrebelsene på å skape langsiktig fred og forsoning.

Når det gjelder rammene for norsk deltakelse i slike operasjoner, er det et klart krav: Et norsk engasjement skal være i samsvar med folkeretten. Dette innebærer at eventuell maktbruk må forankres folkerettslig, enten i

samtynke fra partene, i retten til individuelt eller kollektivt selvforsvar eller ved et mandat fra FNs sikkerhetsråd i henhold til paktens kapittel VII eller VIII. Uten en slik forankring er det ikke grunnlag for militære bidrag som innebærer utøvelse av tvangsmakt.

Norge har i en årrekke bidratt vesentlig til ulike krisehåndteringsoperasjoner for å hindre menneskelig nød og lidelse. Våre bidrag har vært rettet inn mot å fremme positiv politisk og økonomisk utvikling som har fred, sikkerhet og stabilitet som sine viktigste forutsetninger. Erfaringene viser at disse målsettingene bare kan oppfylles ved et bredt internasjonalt engasjement, politisk, humanitært og sikkerhetsmessig, i samarbeid med lokale krefter.

Det er bred enighet, både i og utenfor denne sal, om det medansvar vi har for å bidra til å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet. Den brede oppslutningen det er om denne delen av Norges internasjonale virksomhet, er etter mitt syn medvirkende til den rolle vi er i stand til å spille i freds- og forsoningsarbeid, og den tillit vi blir med møtt med.

Norske frivillige operasjoner yter viktige bidrag til dette arbeidet. Regjeringen er derfor opptatt av at vi også i tiden fremover kan trekke på disse organisasjonenes ressurser og innsikt i arbeidet med å avhjelpe nød og lidelser i konfliktområder.

Slik situasjonen ser ut i dag, er det liten tvil om at Afghanistan, Irak og Kosovo kommer til å være de tre områder hvor den alt overveiende del av det norske internasjonale militære nærværet kommer til å være konsentrert neste år. Selv om mye av debatten dreier seg om Irak og Afghanistan, vil jeg få minne om hva NATOs innsats har hatt å si for stabiliteten og utviklingen på Balkan. Vi er ennå ikke i mål i Kosovo, de underliggende problemer og motsetninger er langt på vei uløste. Jeg ser derfor for meg et fortsatt betydelig internasjonalt nærvær i Kosovo og i Bosnia-Herzegovina.

La meg så gå over til å redegjøre nærmere for grunnlaget for vår planlagte innsats i Afghanistan og Irak neste år. Sikkerhet og stabilitet er også der viktige forutsetninger for en positiv politisk og økonomisk utvikling. Utfordringene er betydelige og krever et langvarig og bredt internasjonalt engasjement.

Mange positive resultater er oppnådd på kort tid i Afghanistan. Et land som lå i ruiner etter flere tiårs borgerkrig og vanstyre, er nå langsomt i ferd med å bli bygd opp igjen, ikke minst takket være et omfattende internasjonalt bistandsengasjement. I stedet for det undertrykkende Taliban-regimet er det igangsatt en inkluderende politisk prosess for å opprette et representativt styre i landet. Innen undervisningssektoren, helsevesenet og andre deler av forvaltningen pågår det et omfattende reformarbeid. Men svært mye gjenstår. De uløste problemene, og fremfor alt den urovekkende sikkerhetssituasjonen, krever et langsiktig internasjonalt engasjement i landet, både militært og politisk, for å skape økonomisk utvikling.

Bonn-avtalen, som ble fremforhandlet under FNs overoppsyn i desember 2001, står sentralt i dette arbeidet. Avtalen setter opp rammene for etableringen av en

rettsstat og for den politiske prosessen fremover. Som et ledd i denne prosessen er det nedsatt en grunnlovskommisjon som har lagt frem et grunnlovskast som skal drøftes av et stortråd, en såkalt Loya Jirga. Dette grunnlovsgivende stortrådet møtes i disse dager.

I Bonn-avtalen er det forutsatt nasjonale valg sommeren 2004. Det er ennå ikke avklart om disse vil omfatte valg på både president og nasjonalforsamling. Det fremlagte grunnlovskastet åpner for at valgene ikke nødvendigvis må holdes samtidig. Det regnes derfor som mest sannsynlig at det først vil bli valgt en president, og at nasjonalforsamlingen velges senere.

For å få gjennomført denne prosessen med den nødvendige grad av legitimitet i befolkningen er den internasjonale sikkerhetsstyrken, forkortet ISAF, av sentral betydning. Væpnede grupper med tilknytning til Taliban og Al Qaida arbeider aktivt for å destabilisere president Karzais overgangsregjering. Krigsherrer og regionale ledere søker å undergrave Bonn-prosessen. Lokale klanledere synes i mange tilfelle lite interessert i at sentralregjeringens makt skal nå ut til deres områder. Narkotika-produksjonen, som igjen øker, bidrar til å forsterke destabiliseringen.

Til tross for NATOs overtakelse av ISAF-operasjonen og videreføring av den amerikanskledede operasjonen mot de gjenværende terroristcellene i Afghanistan, har det vist seg svært vanskelig å trygge sikkerheten utenfor Kabul. Overgangsregjeringen har da også liten reell kontroll i resten av landet. De regionale krigsherrenes sterke stilling er en vesentlig forklaring på dette.

NATOs beslutning om å overta ledelsen av ISAF er et klart uttrykk for det ansvar alliansen har påtatt seg for sikkerheten og stabiliteten i Afghanistan. Dette er en vanskelig og krevende oppgave. Samtidig er det en oppgave alle alliansens medlemsland må ta på alvor. Vi har ikke råd til å mislykkes. Vi må derfor være forberedt på at NATO og Norge, som medlem av alliansen, vil måtte være i Afghanistan i lang tid.

Den forestående gradvise utvidelsen av ISAFs mandat utover Kabul og etableringen av de såkalte Provincial Reconstruction Teams, forkortet PRT, i ulike deler av landet har som formål å bidra til å styrke overgangsregjeringens muligheter for myndighetsutøvelse.

PRT-teamenes viktige oppgave er å skape stabilitet og sikkerhet i de områder hvor de er utplassert, og dermed direkte og indirekte styrke overgangsregjeringens og dermed sentralmaktens innflytelse – direkte ved å trygge forholdene og dermed sentralmaktens innflytelse, indirekte ved å skape stabilitet som grunnlag for annen virksomhet, og da i første rekke for økonomisk gjenoppbygging og forbedringer i levevilkårene for den afghanske sivilbefolkningen.

Samtlige PRT vil ha et sivilt element for bl.a. kontakt med afghanske myndigheter og internasjonale hjelpeorganisasjoner. Størrelsen på det sivile elementet i det enkelte PRT vil avhenge av situasjonen i området.

De drøftinger som nå pågår i NATO med sikte på å øke antallet PRT-team, har vist at det er bred tilslutning til denne ideen. Det er også bred enighet om at de fremti-

dige PRT-ene skal være en del av ISAF-styrken. President Karzai har tilskrevet NATOs generalsekretær og uttrykt sterk støtte til de planene som foreligger om utplasseringen av flere slike PRT-styrker.

Fra norsk side har vi signalisert at vi er innstilt på å delta i et nordisk-britisk PRT-team som er under planlegging, forutsatt at det legges til rette for at PRT-teamene får de nødvendige sikkerhetsmessige støttefunksjoner.

Tryggingen av sikkerheten i Afghanistan fordrer et aktivt samspill med afghanerne selv. Så langt har det bare vært en begrenset fremdrift i arbeidet med å bygge opp en nasjonal hær, politistyrke, grensepoliti og et fungerende rettsystem. Det er således behov for å intensivere den internasjonale støtten på dette området. I denne sammenheng er det helt avgjørende at Afghanistans naboland bidrar positivt og aktivt.

La meg så si litt om dagens norske innsats i Afghanistan.

Norge deltar aktivt i de militære operasjonene i Afghanistan. I dag bidrar vi med en medisinsk-kirurgisk enhet og en sivilmilitær samarbeidsenhet i ISAF. Disse bidragene planlegges avsluttet i februar 2004. I tillegg har vi nylig utplassert et norsk vakt- og sikringskompani i forbindelse med avholdelsen av det konstitusjonelle Loya Jirga-møtet, som jeg var inne på. Dette bidraget er blitt møtt med stor anerkjennelse fra afghansk side og fra det internasjonale samfunn. Vi har tidligere deltatt i operasjon «Enduring Freedom» med bl.a. spesialstyrker og jagerfly.

Det folkerettslige grunnlaget for Norges militære deltakelse i Afghanistan er for «Enduring Freedom»s vedkommende bygd på utøvelsen av kollektivt selvforsvar, som bekreftet i Sikkerhetsrådets resolusjon 1368. Når det gjelder deltakelsen i ISAF, bygger denne på autorisasjon av Sikkerhetsrådet i resolusjon 1386 samt samtykke fra regjeringen i Kabul.

Det er mitt håp at arrestasjonen av Saddam Hussein på sikt vil lede til at terroristangrepene mot både sivile og militære mål i Irak vil reduseres eller opphøre. Samtidig er det viktig at vi erkjenner at situasjonen i landet fortsatt vil stille oss overfor betydelige problemer og utfordringer i tiden fremover. Dette blir vi dessverre minnet om nesten daglig. Sikkerhetssituasjonen er ytterst alvorlig. Terroranslag rettes både mot sivile irakere og det internasjonale sivile og militære nærværet. Det at også FN, det internasjonale Røde Kors og andre humanitære organisasjoner utsettes for terroraksjoner, demonstrerer kanskje tydeligere enn noe annet alvoret i situasjonen.

La meg i den forbindelse minne om at Regjeringens holdning til de militære aksjonene som ble igangsatt i vår, er vel kjent: Regjeringen mente at det ikke forelå et tilstrekkelig folkerettslig grunnlag for å gå til militær aksjon mot Irak. Et nytt vedtak om dette i FNs sikkerhetsråd ville i tilfelle være nødvendig. Vi gikk i stedet inn for at Hans Blix og hans våpeninspektører skulle få fortsette sitt arbeid.

Imidlertid gikk det ikke slik. Problemstillingen nå er imidlertid hva som skal til for å bringe landet på fote igjen. Det må ta utgangspunkt i situasjonen slik den nå

er. Vår oppgave må være å bidra til å stabilisere situasjonen i Irak og å ta vår del av ansvaret for gjenoppbyggingen av landet, økonomisk så vel som politisk, slik det to ganger er oppfordret til av Sikkerhetsrådet i resolusjonene 1483 og 1511.

Uansett årsak er derfor den primære utfordringen å få etablert en akseptabel sikkerhetssituasjon. Uten at vi får volden og terroren under kontroll, vil vi ikke få lagt forholdene til rette for en positiv politisk og økonomisk utvikling. De terroristaksjoner som nesten daglig finner sted, og som like gjerne rammer sivile som militære, kan ikke på noen som helst måte forsvares. Det er ikke akseptable virkemidler for å nå politiske mål.

Vi har mislyktes hvis vi ikke klarer å skape en sikkerhetssituasjon som gjør at FN, ikke-statlige organisasjoner og humanitære hjelpearbeidere kan drive sin virksomhet til beste for den irakiske befolkningen. Jeg vil samtidig understreke at en stabilisering i Irak også vil kunne ha positive virkninger for situasjonen i Midtøsten mer generelt.

På den politiske siden er det tatt skritt for å legge til rette for et irakisk selvstyre. Dette er en utvikling vi fortsatt vil støtte. Regjeringen er opptatt av at myndighetsoverføring fra den midlertidige koalisjonsmyndighet under amerikansk ledelse til en irakisk regjering skjer så raskt som mulig. Den tidsplan som den amerikanskledede interimadministrasjon og det midlertidige irakiske styringsrådet er blitt enige om, legger til grunn at en overgangsregjering skal være på plass 1. juli 2004, og at en permanent ny grunnlov skal være utarbeidet to år senere. Med pågripelsen av Saddam Hussein er det grunn til å håpe at det vil bli en ny giv i demokratiseringsprosessen. De mange irakere som har dukket seg i angst for Saddam Hussein, kan nå rette ryggen og gå aktivt inn i arbeidet med å skape et nytt og fritt irakisk samfunn.

Like viktig som at utviklingen skjer raskt, er det at den er vel forberedt, og at den har nødvendig legitimitet hos den irakiske befolkningen. Uten det vil de nye politiske ledere i Irak vanskelig kunne opptre med nødvendig autoritet og myndighet.

Kofi Annan sier i sin rapport om Irak fra sist onsdag at det er sannsynlig at landet vil trenge bistand i form av betydelig militært nærvær i flere år fremover. Det irakiske folk må etter generalsekretærens syn få forsikringer om at stater også utenfor den amerikanskledede koalisjonen vil være rede til å bidra med militære styrker dersom en ny irakisk regjering ber om det.

Annan understreker også at de økende sikkerhetsproblemene i Irak ikke kan løses med militære midler alene. En politisk prosess er nødvendig.

Når det gjelder vår militære deltakelse i den internasjonale stabiliseringsstyrken i Irak, består den av to komponenter: et ingeniørkompani utvidet med mine- og eksplosivryddere i det britiske ansvarsområdet og et mindre antall stabsoffiserer i den polsk-ledede divisjonen.

De norske militære bidragene til stabiliseringen av Irak har hele tiden vært i samsvar med Sikkerhetsrådets resolusjon 1483 av 22. mai i år. Bidragene er av en slik karakter at de folkerettslig ikke medfører at Norge får

status som okkupasjonsmakt. Premissene for de norske bidragene er også kommet klart til uttrykk i avtaleverket som ligger til grunn for deltakelsen i henholdsvis britisk og polsk ansvarsområde.

FNs sikkerhetsråd vedtok 16. oktober 2003 ytterligere en resolusjon, 1511, om situasjonen i Irak. Selv om det tidligere allerede forelå et klart folkerettslig grunnlag for norske bidrag til stabilisering av Irak, må vi nå ta utgangspunkt i situasjonen slik den er definert i resolusjon 1511. Den slår fast at en forsterket internasjonal militær og politifaglig innsats er avgjørende for å ivareta Iraks stabilitet og sikkerhet, slik at man kan få lagt det nødvendige grunnlaget for fremtidig irakisk selvbestemmelse og trygge FNs virksomhet i landet. Resolusjonen inneholder dessuten en autorisasjon til nødvendig maktanvendelse for å sikre stabilitet og sikkerhet i Irak. Derved gis også et folkerettslig grunnlag for et bredere spektrum av internasjonale militære bidrag.

Vi har i den senere tid fått flere anmodninger fra nærstående land om ytterligere bidrag til de militære operasjonene i både Afghanistan og Irak, herunder norsk medvirkning til etableringen av et senter for opplæring av irakisk politi i Jordan. Henvendelsene er også kommet fra FN, NATO og EU, bl.a. har FNs sikkerhetsråd i resolusjon 1511 oppfordret til internasjonale bidrag til politisektoren.

Det er selvsagt viktig at vi fra norsk side fortsetter å ta vår del av ansvaret for å sikre en positiv politisk, økonomisk og sikkerhetsmessig utvikling i Afghanistan og Irak. Det vil imidlertid ikke være mulig å imøtekomme alle de anmodninger om bidrag som vi har mottatt. Vi må derfor foreta selvstendige vurderinger og prioriteringer, basert på de foreliggende behov og tilgjengelige ressurser.

I Irak og Afghanistan tar vi sikte på å videreføre vårt internasjonale militære engasjement i første halvår i 2004 omtrent på samme nivå som i dag. Forsvarsministeren vil om litt redegjøre nærmere for dette. La meg imidlertid få peke på at Regjeringen innenfor politi-/sikkerhetssektoren har besluttet at Norge vil legge opp til en viss økning av sin støtte til opplæringen av det afghanske sivilpolitiet og grensepolitiet.

Hva gjelder vår deltakelse i annet halvår 2004, er dette et spørsmål Regjeringen vil måtte komme nærmere tilbake til. Dette vil bl.a. måtte ses i lys av behovene og hva andre land vil bidra med. I vurderingen vil vi likeledes måtte ta hensyn til våre øvrige internasjonale forpliktelser, herunder deltakelsen i NATOs nye innsatsstyrke.

De samlede gjenoppbyggingsbehovene i Afghanistan og Irak er av FN, Verdensbanken og Det internasjonale valutafondet frem til 2007 anslått til henholdsvis 210 milliarder kr for Afghanistan og om lag 235 milliarder kr for Irak.

Vårt utviklingssamarbeid med Afghanistan blir intensivert når landet fra neste år får status som samarbeidsland. I vår bistand neste år vil vi fortsatt ha en helhetlig tilnærming med støtte til den politiske prosessen, til å bedre sikkerheten og til å lindre nød og bidra til gjenoppbygging. Det er viktig at våre tiltak er i samsvar med af-

ghanske prioriteringer. Den planlagte bistanden vil i all hovedsak gå til oppbygging av offentlige institusjoner, utdanning, demokratibygging og menneskerettigheter.

Når det gjelder bistanden til Irak, tilkjennegav Norge under den internasjonale giverlandskonferansen i Madrid i oktober et samlet bidrag på 537 mill. kr for perioden 2003–2006, hvorav 297 mill. kr vil bli benyttet i innværende år. De norske bidragene vil i første rekke gå til humanitær bistand og gjenoppbygging, i all hovedsak gjennom det multilaterale giverfondet for Irak.

Den samlede bistanden til Afghanistan vil for 2004 være på om lag 300 mill. kr og på inntil 80 mill. kr til Irak.

Norge deltar i dag med mer enn 800 personer i ulike utenlandsoperasjoner. På denne måten bidrar vi til regional og global stabilitet og sikkerhet med sikte på å skape grunnlag for å finne politiske løsninger på konflikter.

Men ressursene når det gjelder mannskap, utstyr og økonomiske midler, setter grenser for vår mulighet til å besvare alle henvendelser og bidrag positivt. Det er derfor en viktig oppgave for oss å prioritere innsatsen mellom ulike operasjoner og geografiske innsatsområder.

Den generelle linjen Regjeringen har lagt opp til, er at vi først og fremst bør delta i FN- og NATO-ledede operasjoner. Vi bør videre være rede til å ta et ansvar for å bidra i operasjoner i tilknytning til freds- og forsoningsprosesser som vi er involvert i. Et slikt tilfelle er Sri Lanka. Et annet er Sudan, hvor det er klare forventninger om at Norge vil følge opp den rollen vi har hatt for å legge til rette for en fredsavtale. Hvis det blir en fredsavtale i Sudan, vil Regjeringen positivt vurdere deltakelse av norsk personell i en FN-ledet styrke når eventuelle behov og finansiering er klarlagt.

Vi må fortsatt være rede til å bidra til FNs operasjoner i Etiopia og Eritrea, i Sierra Leone og i Liberia. I Midtøsten vil vi søke å videreføre vår ledende rolle i den internasjonale observatørgruppen i Hebron på Vestbredden.

Det er viktig å være oppmerksom på at oppgavene på Sri Lanka, i Sudan og de andre stedene i Afrika hvor vi er engasjert, er av en annen karakter enn f.eks. i Kosovo. På disse stedene er det ikke tale om å delta i fredsskapende militære operasjoner, men i overvåkings-, kontroll- og politioppgaver. Dette krever andre typer kvalifikasjoner og ressurser.

Når det gjelder Balkan, vil vi fortsatt delta med militært personell i Kosovo. Når NATOs operasjon i Bosnia etter planen blir overtatt av EU høsten 2004, tar vi likeledes sikte på å yte et sivilt bidrag.

Forsvarsministeren vil gå nærmere inn på hvordan vi vil innrette norsk deltakelse i internasjonale militæroperasjoner i 2004 samt ressursbehovene og sikkerhetssituasjonen for de norske styrkene. Hun vil også gå nærmere i detalj om hva vi tar sikte på å bidra med i form av militære styrker til Afghanistan og Irak.

Statsråd Kristin Krohn Devold: Regjeringen tar sikte på å videreføre Norges militære deltakelse i utenlandsoperasjoner i 2004 på høyt nivå. I forsvarsbudsjettet

for 2004, vedtatt 4. desember, ble det avsatt 700 mill. kr til dette.

Regjeringen tar sikte på å opprettholde vår deltakelse i de tre hovedoperasjonsområdene Afghanistan, Kosovo og Irak med relevante og etterspurte styrkebidrag. I tillegg vil Norge delta i FN-ledede operasjoner og enkelte andre utvalgte operasjoner.

Forsvaret er midt i en radikal omstilling. Vi tilpasser Forsvaret til nye nasjonale og internasjonale rammebetingelser. Målsettingen er å ha styrker av høy kvalitet, med høy reaksjonsevne, som er relevante og effektive i forhold til oppgavespekteret, både hjemme og ute.

Forsvarets bidrag til internasjonal krisehåndtering og stabilisering svekker ikke vår evne til å forsvare norsk territorium. Internasjonalt engasjement er tvert imot med på å styrke vår evne til å opprettholde et effektivt og relevant forsvar her hjemme.

Det gamle mobiliseringsforsvaret var godt tilpasset den situasjonen det var utviklet for, men er ikke lenger i stand til å oppnå verken nødvendig reaksjonsevne, anvendbarhet, kvalitet eller fleksibilitet. Omstillingen til et forsvar med høyere reaksjonsevne er derfor først og fremst drevet av behovet for mindre og raskere tilgjengelige styrker i våre egne nærområder. For utenlandsoperasjoner vil vi aldri behøve å være raskere ute enn våre allierte. Det er her hjemme kravet til nasjonal reaksjonsevne først og fremst gjør seg gjeldende.

En av hovedmålsettingene med etableringen av innsatsstyrkene – FIST – for både Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret er å gi en reaksjonsevne som kan brukes til å gi et bedre forsvar hjemme. Det meste av det norske forsvaret, som i dag utgjøres av nettopp innsatsstyrkene, vil til enhver tid være hjemme, klart til å reagere på ulike trusler og kriser, eller, ved behov, for å yte støtte til det sivile samfunn. Det er derfor ingen motsetning mellom strukturer for nasjonale og internasjonale operasjoner. I vår tids sikkerhetsbilde er kravene til begge deler av oppgavespekteret stort sett sammenfallende og gjensidig forsterkende. Interoperabilitet for militære styrker vedtas ikke, det utvikles over tid, gjennom å delta i NATO-felleskapet med flernasjonalt trening og øvelser, og i virkelige operasjoner.

Forsvaret har allerede gjort mye for å møte de nye kravene. Vi er på rett kurs. Tilbakemeldinger fra NATO på våre styrkebidrag er meget positive. Våre bidrag er relevante og møter de krav moderne militære operasjoner stiller, fordi vi har omstilt hjemme. Innsatsen og kompetansen til det norske personellet holder svært høy standard. Dette underbygger Norges rolle som en troverdig alliansepartner.

Det er likevel kritisk nødvendig å fullføre omstillingen som er påbegynt, dvs. styrking av operativ evne ved fortsatt fokus på reaksjonsevne, anvendbarhet, fleksibilitet og kvalitet. For å få dette til er samarbeid med allierte en avgjørende forutsetning. Vi må bidra til rett type militær evne gjennom samarbeid med våre allierte og partnernasjoner når det gjelder anskaffelser, logistikk, vedlikehold og opplæring/trening samt felles styrkebidrag til konkrete operasjoner.

Kapabilitetstiltakene, PCC, som NATOs stats- og regjeringssjefer forpliktet seg til på toppmøtet i Praha i fjor, vil ha stor betydning for vår evne til å håndtere nye utfordringer. Formålet er å oppnå mer gjennom samarbeid enn det enkelte land har råd til og kapasitet til alene. Dette realiseres ved valg av strategiske partnere, rolledeling samt nye kapasiteter anskaffet gjennom fellesfinansiering. Norge spiller en aktiv rolle i PCC og leder derfor en høynivågruppe som skal bedre NATOs tilgang på strategisk sjøtransport.

Norge satser spesielt på samarbeid med land som ligger oss nær både geografisk, politisk og kulturelt. Danmark, Tyskland, Nederland og Storbritannia er eksempler på det. Samarbeidet med disse nordsjølandene vil gi Norge både økonomiske besparelser og operative fordeler. Det øker vår evne til å bidra med relevante og etter spurte kapasiteter i utenlandsoperasjoner ved at mindre norske avdelinger kan «plugges inn» i større multinasjonale enheter. Samtidig vil disse multinasjonale styrkene bli nærmere knyttet til forsvaret av Norge. De forsvars- og sikkerhetspolitiske fordelene vi oppnår ved et nært samarbeid med disse europeiske NATO-landene, er meget betydelige.

Etableringen av NATO Response Force, NRF, ble også vedtatt i Praha og er en katalysator for omformingen eller transformasjonen av alliansen. Oppbyggingen av denne flernasjonale styrken er sentral for NATOs fortsatte militære og sikkerhetspolitiske relevans. Vår deltakelse bidrar til å heve våre styrkers evne til operativt samvirke med allierte i flernasjonale operasjoner.

NRF vil trolig i framtiden bli alliansens viktigste verktøy for deltakelse i krisehåndteringsoperasjoner både innenfor og utenfor alliansens område. Den skal med andre ord kunne settes inn både i Afghanistan og i Norge. Å delta er en sentral allianseforpliktelse og et viktig bidrag for å ivareta kollektivt forsvar og sikkerhet. Vi må derfor planlegge de forpliktelser Norge påtar seg i NATOs hurtigreaksjonsstyrke, parallelt og koordinert med vårt framtidige engasjement i utenlandsoperasjoner. Det betyr at de styrkeelementene Norge forplikter det enkelte halvår til NATO Response Force, ikke kan deployeres til andre formål i samme periode. Våre innmeldte kapasiteter til utenlandsoperasjoner i 2004 er derfor koordinert med våre forpliktelser i NATOs hurtigreaksjonsstyrke.

Som følge av NATOs krav til beredskap og samtrening i forkant av operasjonsperioden på seks måneder vil styrkebidrag som inngår i NRF, normalt ikke kunne benyttes til andre oppdrag i den perioden de er bundet for NRF. Det enkelte medlemsland kan i prinsippet bare trekke innmeldte enheter ut av NRF ved akutte nasjonale behov.

Norske bidrag til utenlandsoperasjoner hentes primært fra de stående styrker som inngår i Forsvarets innsatsstyrke. I tillegg utdannes enheter ved 6. divisjon som ved behov kan inngå i utenlandsoperasjoner. Dessuten kan personell med tidligere erfaring fra Forsvaret fortsatt rekrutteres til internasjonal tjeneste, men denne formen for rekruttering er mindre forutsigbar, og den krever betyde-

lig større økonomiske ressurser og tid til oppøving og samtrening.

Deltakelse innenfor fastsatt budsjettamme for utenlandsoperasjoner i 2004 vil derfor i hovedsak dimensjoneres ut fra kapasitetene i Forsvarets innsatsstyrke, FIST hær, FIST sjø og FIST luft. Samtidig vil de fleste av dagens kapasiteter i de enkelte forsvarsgrenene inngå nettopp i innsatsstyrkene. Norske militære enheter skal i prinsippet kunne reagere like raskt hjemme som ute, og det norske forsvaret består derfor i hovedsak av innsatsstyrker. Viktige unntak er bl.a. kystvakt og heimevern. Dette er altså premissene for hva vi kan stille med i hvilken operasjon.

Norges deltakelse i utenlandsoperasjoner er basert på vilje til å bidra til fred og stabilitet i konfliktområder av betydning for vår egen så vel som internasjonal sikkerhet. Vi deltar i dag med over 1 000 kvinner og menn i ulike operasjoner. Norsk personell gjør en viktig innsats i internasjonale operasjoner. Gjennomføring av slike operasjoner er en forutsetning for positiv politisk og økonomisk utvikling.

Det norske vakt- og sikringskompaniet i den internasjonale sikkerhetsstyrken, ISAF, i Afghanistan har en sentral rolle for å tilrettelegge for framdrift i den såkalte Bonn-prosessen. Beskyttelsen rundt gjennomføringen av den afghanske grunnlovgivende forsamling, Loya Jirga, er avgjørende for å kunne få på plass en ny afghansk grunnlov og gjennomføring av demokratiske valg neste år.

Det norske ingeniørkompaniet i Irak har gjort en betydelig innsats for sivilbefolkningen i Basra og omegn. En forutsetning for stabilitet og håp om en bedre framtid er at befolkningens essensielle behov blir dekket, knyttet til strøm, gass, petroleum, vann osv.

- Ingeniørkompaniet har reparert og sikret kraftforsyningen etter at kriminelle organisasjoner har revet kraftlinjer for å stjele og selge kopperledningene. Strøm er en forutsetning ikke bare for sivilbefolkningen. De lokale raffineriene er helt avhengige av strøm for å opprettholde forsyningen av bensin, bl.a. til transportsektoren, samt gass til husholdningene.
- Eksplosivrydderne i kompaniet har destruert over 35 000 eksplosiver, som f.eks. miner, håndgranater, skudd til håndvåpen, missiler og torpedoer – udetonerte eksplosiver som utgjør en reell fare for sivilbefolkningen.
- En ny bro er bygd, og en annen bro er reparert og gjort kjørbare.
- Kompaniet har inspisert det lokale vanningsystemet for å kartlegge utbedringsbehov i hele den britiske sektor i Sør-Irak, et område tolv ganger så stort som Kosovo.
- To skoler i området er sikret og pusset opp.
- ABC-troppen kartlegger bruk og potensiell forurensning av industrijemikalier i området samt bistår eksplosivrydderne i deres oppdrag.
- Sanitetstroppen støtter alle oppdrag og benytter ledig tid til å behandle lokalbefolkningen for sår, splint og andre småskader.

(Statsråd Krohn Devold)

- Minefeltene er kjent og avmerket og ligger stort sett mot grensen og utgjør dermed en mindre akutt fare for sivilbefolkningen. Andre oppgaver prioriteres derfor høyere. Kompaniet har likevel destruert ca. 7 500 miner.
- Alle enheter tar sin del av vakt- og sikringsoppgavene, og personellet er til enhver tid benyttet ut fra hvor behovene er størst.

Det er intet nytt at militære styrker driver denne type aktivitet, både for å avhjelpe akutt nød og for å vinne freden. Dette har norske soldater i internasjonal tjeneste lang erfaring i å gjøre, i Libanon, på Balkan, i Afghanistan og nå i Irak.

Militær tilstedeværelse sammen med tradisjonell bistand og støtte til gjenoppbygging og etablering av sivile institusjoner er i en postkonfliktfase tre elementer som utgjør en naturlig helhet. Det er ikke et enten – eller. Vi trenger alle.

Det er tidvis betydelig risiko forbundet med å delta i slike oppdrag, og sikkerheten for norsk personell har derfor alltid høyeste prioritet. Regjeringen legger stor vekt på at avdelingene som sendes ut, er trent og utrustet for egenbeskyttelse. Personellets velferd under og etter oppdraget står også helt sentralt.

Sikkerhetstiltakene justeres til enhver tid i forhold til foreliggende trusselvurderinger. Vi er i denne sammenheng avhengige av en effektiv etterretningstjeneste og et godt etterretningssamarbeid.

Både trusselvurderinger og sikkerhetstiltak for å beskytte personellet under tjeneste utformes i nært samarbeid med våre allierte og andre samarbeidspartnere i de forskjellige operasjonene Norge deltar i.

Videre sørger vi for at avdelingene er utstyrt med ulike former for beskyttelsesutstyr, fra skuddsikre vester og hjelmer til pansrede kjøretøy. Ytterligere tiltak iverksettes ved behov, enten det dreier seg om bevegelsesrestriksjoner eller andre tiltak som øker styrkebeskyttelsen.

Det er i tillegg avgjørende at de engasjementsreglene, «Rules of Engagement», styrkene opererer under, er robuste og gir styrkene fleksibilitet til å ivareta egen sikkerhet på beste måte.

I Afghanistan er et fortsatt internasjonalt militært nærvær en forutsetning for en positiv politisk og økonomisk utvikling. Det er nå viktig å tilrettelegge for at den afghanske overgangsregjeringen blir i stand til å følge opp Bonn-prosessen og utvide sin innflytelse i provinsene.

Etablering av et stabilt og demokratisk styresett i Afghanistan står helt sentralt for å forhindre at landet igjen skal bli et fristed for internasjonal terrorisme.

Norge har så langt høstet stor anerkjennelse for sine bidrag til operasjonene i Afghanistan. Vi har vist at også små nasjoner er i stand til å stille med relevante bidrag, på kort varsel, til krevende oppdrag.

Sikkerhetsutfordringene i Afghanistan er store. NATO overtok ledelsen av ISAF i august i år og har signalisert et langsiktig engasjement. Det er avgjørende at alliansen lykkes i sitt oppdrag i Afghanistan, som er den første NATO-operasjonen utenfor Europa.

NATO er og vil være selve hjørnesteinen for norsk sikkerhet. Derfor må Norge delta aktivt i NATOs operasjoner for å bidra til å sikre at alliansen forblir relevant og sterk. Regjeringen tar sikte på å prioritere den norske militære deltakelsen i ISAF-styrken i 2004.

Det er klart at en mer omfattende rolle for NATO i Afghanistan vil kreve at de allierte og våre partnerskapsforhold er villige til å bidra med flere styrker enn ISAF består av i dag, på ca. 5 500 personer. Så langt har det vært en utfordring å få oppfylt styrkebehovene for det eksisterende mandatområdet i og rundt Kabul. NATO har derfor gått inn for en gradvis utvidelse av operasjonsområdet for å sikre at ISAF har tilstrekkelig antall styrker og tilgjengelige kapasiteter for å ivareta oppdraget, uten at innsatsen i Kabul svekkes.

Alliansen vurderer nå ulike muligheter for å styrke ISAFs rolle utenfor Kabul, bl.a. ved etablering av såkalte Provincial Reconstruction Teams, PRT. Formålet bak disse teamene er å bidra til utvikling av sikkerhet og stabilitet i provinsene. Sentralt står støtte til sikkerhetssektorreform og gjenoppbyggingsarbeid.

Norge bidrar i dag i ISAF IV med en sivilmilitær samarbeidsenhet og en medisinsk-kirurgisk enhet. Disse bidragene avsluttes i januar 2004. I tillegg har Norge fra ca. 1. desember bidratt med et mekanisert infanterikompani som ISAFs sikrings- og reaksjonsstyrke. Denne styrken utfører nå oppdrag i forbindelse med gjennomføringen av den afghanske grunnlovgivende forsamling, Loya Jirga, og vil videreføres i ISAF V fram til august 2004. Oppdraget vil være av liknende karakter som i dag.

I den aktuelle situasjonen i Afghanistan er det viktig å bidra til å utvide den afghanske sentralmyndighetens innflytelse i provinsene. Etableringen av PRT er et av NATOs fremste verktøy for å oppnå dette.

Som utenriksministeren redegjorde for innledningsvis, ser Norge på muligheten for å bidra med personell til et nordisk-britisk team innenfor ISAF-rammen. Regjeringen vil arbeide videre med å utforme rammebetingelsene for å kunne delta i et eventuelt slikt PRT-samarbeid.

Vi må ikke glemme bakgrunnen for det internasjonale militære engasjement i Afghanistan – terroranslagene mot USA 11. september. Norge bidrar også på andre måter til å styrke alliansens evne til å bekjempe *internasjonal terrorisme*.

NATO-operasjonen Active Endeavour i Middelhavet vil fortsatt være en viktig arena for dette og utgjør et av de mest konkrete tiltakene NATO har iverksatt i forlengelsen av artikkel 5-vedtaket i alliansen rett etter 11. september. NATO revurderer i disse dager Operation Active Endeavour. Bakgrunnen er vanskelighetene med å få fylt opp styrkebehovene for operasjonen og ønsket om en klarere kobling til NATOs konsept for forsvar mot terrorisme.

Derfor vil Norge også i 2004 delta rutinemessig med relevante kapasiteter i overvåkingen av skipstrafikken i Middelhavet. Våre militære bidrag vil også i fortsettelsen inngå som en del av NATOs stående flåtestyrker. Langvarig internasjonalt militært nærvær vil også være nødvendig for å bringe sikkerhet og politisk stabilitet til Irak.

Opprettelsen av en multinasjonal stabiliseringsstyrke var nødvendig for å skape gode vilkår for gjenoppbygging av infrastruktur og etablering av demokratiske institusjoner i landet.

Det er bred internasjonal enighet om nødvendigheten av et sikkerhetsnærvær i Irak i postkonfliktfasen. Dette ble understreket nok en gang i høst ved vedtaket av FNs sikkerhetsråds resolusjon 1511, som oppfordrer medlemslandene til å bidra til den internasjonale stabiliseringsstyrken i Irak. Det er viktig at vi fra norsk side slutter opp om FNs oppfordring, og fortsetter å støtte opp under denne innsatsen i 2004.

Regjeringen tar sikte på å videreføre deler av maskin- og konstruksjonskapasitetene fra Telemark ingeniørkompani i den britiske sektoren i Irak. Varigheten for bidraget er seks måneder.

Videre legger Regjeringen opp til å forlenge Norges støtte til den polske divisjonsledelsen med et mindre antall stabsoffiserer.

KFOR-styrken har siden 1999 hatt en sentral rolle for å tilrettelegge for en fredelig og demokratisk utvikling i Kosovo. Det er i Norges interesse å bidra med styrker gjennom NATO for å forhindre at Balkan igjen blir «Europas urolige hjørne».

De sentrale sikkerhetsutfordringene er fortsatt interetnisk vold, organisert kriminalitet og politisk ekstremisme knyttet til kosovo-albansk nasjonalisme. Det ser likevel ut til å være en viss bevegelse i den politiske prosessen, og det er bl.a. igangsatt dialog og forhandlinger mellom Beograd og Pristina om Kosovos sluttstatus.

Dersom sikkerhetssituasjonen tilsier det, vil NATO i løpet av 2004 gå over til et mer fleksibelt og mindre personellintensivt militært nærvær i Kosovo. Norges militære bidrag til KFOR vil reduseres i takt med denne utviklingen. Fram til sommeren 2004 vil det nåværende infanteribidraget videreføres.

Regjeringen tar deretter sikte på å tilby et mindre antall helikoptre andre halvår av 2004. Helikoptre er en sterkt etterspurt kapasitet, og Forsvaret har også tidligere hatt helikoptre i KFOR.

De siste ti årene har vi vært vitne til en vektforskyvning fra deltakelse i *FN-ledede operasjoner* til operasjoner ledet av NATO eller koalisjoner av villige. Dette er særlig blitt synlig etter at NATO engasjerte seg i fredsbevarende operasjoner på Balkan i begynnelsen av 1990-tallet og i forbindelse med koalisjonsoperasjonene i Afghanistan. Dette skyldes ikke minst at NATO besitter et velfungerende kommandoapparat og relevante styrker. Dette innebærer ikke at Regjeringen ikke prioriterer FN generelt eller deltakelse i operasjoner med FN-mandat. Også de ovennevnte NATO-operasjonene har et klart mandat fra FN.

Norge bidrar også til en rekke FN-operasjoner. Vi har stabsoffiserer og observatører i Midtøsten, i Etiopia, i Eritrea og på Balkan. Vi har nylig utført oppdrag for FN i Kongo og Liberia, og Norge deltar også med militært personell i andre fredsbevarende operasjoner, som Multinational Force and Observers i Midtøsten og Joint Military Commission i Sudan.

Jeg viser for øvrig til utenriksministerens redegjørelse om at hvis det blir en fredsavtale i Sudan, vil Regjeringen positivt vurdere deltakelse av norsk personell i en FN-ledet styrke. Det pågår for tiden uformelle konsultasjoner i FN om en eventuell styrke til Sudan, og Regjeringen vil, som utenriksministeren påpekte, komme tilbake til dette når eventuelle behov og finansiering er klarlagt.

Regjeringen tar sikte på å videreføre vårt engasjement i FN-operasjoner på omtrent tilsvarende nivå som i 2003.

Det er riktig at antallet personell som tjenestegjør direkte i FN-ledede operasjoner, i blå beret, er mye lavere enn for ti år siden. Det skyldes først og fremst at FN, i tråd med FN-paktens kapittel VIII, i økende grad har delegert fredsbevarende oppdrag til regionale institusjoner som NATO og EU.

Ulike konflikter på 1990-tallet har vist FNs begrensninger i håndtering av internasjonale operasjoner. De militære operasjonene i Afghanistan og Irak krever et omfattende kommando-, kontroll- og etterretningsapparat. Dette er en type operasjoner som FN selv ikke er i stand til å lede. FN makter ikke alene å løse verdenssamfunnets problemer. Her er NATO en avgjørende samarbeidspartner.

Jeg vil derfor framheve at samtlige utenlandsoperasjoner og andre oppdrag som Norge i dag deltar i, og planlegger bidrag til i 2004, finner sted under helt klart mandat fra FNs sikkerhetsråd.

Det er viktig å understreke at andre institusjoner, som NATO og EU, ikke undergraver FNs rolle, men tvert imot søker å understøtte denne ved å lede operasjoner under FN-mandat. Dette er etablert norsk politikk og en målsetting som står fast. Derfor er FN fortsatt for Norge den viktigste aktøren når det gjelder håndtering av internasjonale kriser og konflikter.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at utenriksministerens og forsvarsministerens redegjørelser om samlet norsk innsats i Afghanistan og Irak i 2004 samt Norges bidrag til operasjoner utenlands i 2004 legges ut for behandling i et senere møte i Stortinget – og anser det som vedtatt.

Vi skulle da være ferdig med behandlingen av sakene nr. 1–8 på dagens kart.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Da er vi klare til å votere over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 32 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Karl Eirik Schjøtt-Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet

- forslag nr. 4, fra Karl Eirik Schjøtt-Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
  - forslagene nr. 5–9, fra Magnhild Meltveit Kleppa på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
  - forslagene nr. 10–21, fra Magnhild Meltveit Kleppa på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
  - forslagene nr. 22–32, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet
- Det voteres først over mindretallsforslagene.
 Forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

**«Rammeområde 7
(Dagpenger mv.)**

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
2540		Stønad under arbeidsløyse til fiskere og fangstmenn		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	40 000 000	
2541		Dagpenger		
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	10 769 734 000	
2542		Statsgaranti for lønnskav ved konkurs mv. (jf. kap. 5704)		
	70	Statsgaranti for lønnskav ved konkurs m.v., <i>overslagsbevilgning</i>	600 000 000	
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring		
	70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	10 134 266 000	
	71	Attføringsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	2 000 266 000	
		Totale utgifter		<u>21 544 000 000</u>
I n n t e k t e r :				
5704		Statsgaranti for lønnskav ved konkurs mv. (jf. kap. 2542)		
	2	Dividende	90 000 000	
5705		Statsgaranti for lønnskav ved konkurs, dagpenger		
	1	Refusjon dagpenger	50 000 000	
		Totale inntekter		<u>140 000 000»</u>

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 88 mot 13 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.22.45)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 22–32, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr 22 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen nedsette et politisk uavhengig organ for å utrede de samfunnsmessige tap ved manglende integrering i Norge.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen trekke tilbake skriv av 5. juli 1993 fra Justisdepartementet, om at politiet ikke skal kunne gripe inn i kirker og bedehus for å hente folk ut.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette en informasjonskampanje overfor kommunene som forteller om mulighetene knyttet til kommunal utfordringsrett.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å sørge for at kommunene får beholde eventuell merskattevekst for 2004.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen praktisk iverksette forsøk med å overlate fylkeskommunens oppgaver til kommunene og avvikle fylkeskommunen hvis et flertall av befolkningen og kommuner i et fylke ønsker å delta i et slikt forsøk.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innvilge forsøk med at kommuner overtar ansvaret for videregående skoler hvis enkeltkommuner ønsker dette.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utvikle forslag hvor enkeltkommuner og interkommunale samarbeidsorganer får overta rollen som regional utviklingsansvarlig, og dermed de virkemidler som tillegges fylkeskommunen knyttet til regional næringsutvikling.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette forsøk hvor kommuner som ønsker det kan få overta ansvaret for kollektivtrafikk og tilhørende midler.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede alternativ finansiering av de videregående skolene og institusjonene innen sosialomsorg, med basis i en stykkprisfinansiering.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen nedsette et hurtigarbeidende utvalg for å ta restansene på asylfeltet. Utvalget kan rekrutteres fra arbeidsledige med relevant kompetanse.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå rutinene for oppstart av sykehjem i sydlige land med finansiering i Husbanken med fokus på avbyråkratisering, samt øke informasjonsflyten til potensielle interessenter om den øremerkede rammen til formålet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.23.10)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10–21, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjeninnføre norskopp- læring for voksne asylsøkere med kjent identitet med unntak av dem med antatt grunnløse søknader.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme et kommune- opplegg for 2005 som baseres på at kommunesektoren skal ha et netto driftsresultat på 3 pst.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om at bruken av ODA- godkjente midler til bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere fases utover en periode på inntil 3 år.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa i kommuneproposisjo- nen for 2005 å utgreie friare rett til skattlegging for kommunane.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa i kommuneproposisjo- nen for 2005 om å leggje fram ei heilskapleg vurdering av dei økonomiske forholda til dei minste kommunane som er dei største taparane ved omleggingar i inntekts- systemet, herunder ei vurdering av nivå og omfang av regionaltilskot og Nord-Noregs-tilskot.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa gjennom skjønnsstilsko- tet om å kompensere dei fylkeskommunane som taper på endringar i oppgåvefordeling på rus- og familie- vernområdet.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en utvidelse av dagens begrensede momskompensasjons- ordning.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa i Revidert nasjonalbud- sjett leggje fram ei grundig utgreiing av omfordelings- verknadene mellom kommunane som følgje av nøytral momskompensasjonsordning og fremje forslag til ei revidering av uttrekket i rammetilskotet som no vert gjennomført.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og leggje fram de distriktpolitiske konsekvensene ved alle omlegginger av all generell politikk.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utsette innføring av månedlig bostøtteutbetaling til det blir foretatt en hel- hetlig gjennomgang av bostøtten i forbindelse med bo- ligmeldingen.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen lage handlingsplaner med klare måltall for rekruttering av funksjonshemme- de og innvandrere til offentlige stillinger.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbud- sjett for 2004 leggje fram en plan for opptrapping av antall VTA-plasser opp mot full behovsdekking i løpet av 2 år.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpar- tiet ble med 82 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.23.31)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 5–9, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpar- tiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at mottak for enslige mindreårige asylsøkere gis status som barne- vernsinstitusjoner.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at enslige mindreårige asylsøkere automatisk skal være et ansvar for barnevernet og ha et tilbud på lik linje med norske barn under omsorg fra barnevernet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i løpet av 2004 fremme forslag om gjeninnføring av en ordning tilsvarende 0,5 G i friinntekt for personer under yrkesrettet atføring.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Kostnadstaket knyttet til utdanning som atffø- ringsopplegg på 50 000 kroner pr. skoleår og 100 000 kroner for hele atfføringsløpet fjernes.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Kostnadstaket på tilskudd til nødvendig skolema- terielle under yrkesrettet atføring fjernes.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 66 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.23.53)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at alle direkte bedriftsrettede tiltak som tildeles med grunnlag i fylkeskommunenes disponering av bevilgningene over kap. 551 post 60, skal forvaltes gjennom Statens nærings- og distriktsutviklingsfond/Innovasjon Norge.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 63 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.24.11)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å avstå fra enhver form for opprettelse av Shariatråd eller lignende i Norge.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag om å øremerke tilskuddet til drift av – og opphold ved – leirskoler for elever i grunnskolen i forbindelse med revideringen av budsjettet for 2004.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.24.28)

Presidenten: Det skal nå voteres over innstillingens forslag til vedtak under rammeområde 6.

Komiteen hadde innstillet:

**A. Rammeområde 6
(Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid)**

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
500		Kommunal- og regionaldepartementet (jf. kap. 3500)		
	1	Driftsutgifter	165 700 000	
	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, <i>kan overføres</i>	10 600 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 500 000	
	50	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	18 000 000	
502		Valgutgifter		
	1	Driftsutgifter	5 000 000	
503		Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m. (jf. kap. 3503)		
	1	Driftsutgifter	10 600 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 550 000	
520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)		
	1	Driftsutgifter	441 833 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak	1 167 500 000	
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	45 000 000	
521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521)		
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	2 920 903 000	
	61	Norskopplæring for voksne innvandrere	1 001 500 000	
	62	Kommunale innvandreriltak	43 000 000	
	70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	2 700 000	
	71	Kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	48 250 000	
	72	Tilbakevendning for flyktninger, <i>kan overføres</i>	9 300 000	
	73	Tilskudd til innvandrerorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	25 000 000	
	74	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	1 600 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i>	11 650 000	
522	1	Senter mot etnisk diskriminering (jf. kap. 3522) Driftsutgifter	6 600 000	
523	1	Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene (jf. kap. 3523) Driftsutgifter	4 600 000	
524	1	Utlendingsnemnda (jf. kap. 3524) Driftsutgifter	92 100 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling	9 700 000	
526	70	Nasjonale minoriteter Tilskudd til nasjonale minoriteter	2 900 000	
540	50	Sametinget (jf. kap. 3540) Sametinget	133 400 000	
	54	Avkastning av Samefolkets fond	4 650 000	
541	70	Tilskudd til samiske formål Tilskudd til samiske formål	1 100 000	
	72	Samisk språk, informasjon, o.a.	2 600 000	
542	1	Kompetansesenter for urfolks rettigheter Driftsutgifter	1 950 000	
551	60	Regional utvikling og nyskaping Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	977 150 000	
	61	Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i>	295 000 000	
	64	Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune	84 650 000	
552	21	Nasjonalt samarbeid for regional utvikling Kunnskapsutvikling, informasjon, mv., <i>kan overføres</i> ...	8 000 000	
	72	Nasjonale tiltak for regional utvikling, <i>kan overføres</i> ...	278 000 000	
580	70	Bostøtte Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	2 109 000 000	
581	21	Bolig- og bomiljøtiltak Kunnskapsutvikling og -formidling	3 700 000	
	60	Handlingsprogram for Oslo indre øst	40 000 000	
	71	Tilskudd til boligkvalitet, <i>kan overføres</i>	41 900 000	
	75	Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger, <i>kan overføres</i>	702 000 000	
	78	Tilskudd til utvikling av bomiljø, boligforvaltning og boligpolitikk, <i>kan overføres</i>	36 000 000	
582	60	Skoleanlegg Rentekompensasjon, <i>kan overføres</i>	240 500 000	
585	1	Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus (jf. kap. 3585) Driftsutgifter	4 700 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		
	60	Oppstartingsstilskudd, <i>kan overføres</i>	2 114 000 000	
	63	Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag	1 283 400 000	
587		Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 3587)		
	1	Driftsutgifter	37 000 000	
1570		Arbeidstilsynet (jf. kap. 4570)		
	1	Driftsutgifter	266 958 000	
	22	Flyttekostnader, <i>kan overføres</i>	5 050 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 774 000	
1572		Petroleumstilsynet (jf. kap. 4572)		
	1	Driftsutgifter	119 456 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	13 600 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 500 000	
1573		Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 4573)		
	1	Driftsutgifter	61 057 000	
	21	Oppdrag	7 148 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 145 000	
1590		Aetat (jf. kap. 4590)		
	1	Driftsutgifter	1 883 225 000*	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 831 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	49 735 000	
1594		Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 4594)		
	21	Evaluerings-, utviklingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	26 981 000	
	70	Ordinære arbeidsmarkedstiltak, <i>kan overføres</i>	1 950 339 000*	
	71	Spesielle arbeidsmarkedstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	2 887 740 000	
	73	Investeringer i skjermede tiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	27 050 000	
	74	Lønns subsidium ved reaktivisering, <i>overslagsbevilgning</i>	38 751 000	
1595		Ventelønn mv. (jf. kap. 4595)		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	454 000 000	
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)		
	1	Driftsutgifter	271 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
	72	Rentestøtte	29 000 000	
		Totale utgifter		<u>22 557 126 000</u>
I n n t e k t e r :				
3520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 520)		
	2	Gebyr nødvisum	90 000	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	654 000 000	
3521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 521)		
	1	Tilbakevendning for flyktninger	9 300 000	
	2	Norskopplæring for voksne innvandrere	11 016 000	
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet	11 205 000	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	32 079 000	

*Tallene senere rettet, jf. presidentens presisering og ny votering 16.12., side 1394

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3540		Sametinget (jf. kap. 540)		
	51	Avkastning av Samefolkets fond	4 650 000	
3585		Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus (jf. kap. 585)		
	1	Gebyrer	200 000	
3587		Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 587)		
	4	Gebyrer, godkjenningsordning for foretak for ansvarsrett	13 200 000	
4570		Arbeidstilsynet (jf. kap. 1570)		
	1	Diverse inntekter	1 728 000	
	4	Kjemikaliekontroll, gebyrer	4 351 000	
	5	Tvangsmulkt	1 600 000	
	7	Byggesaksbehandling, gebyrer	13 572 000	
4572		Petroleumstilsynet (jf. kap. 1572)		
	2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	1 300 000	
	3	Refusjon av tilsynsutgifter	50 700 000	
	6	Refusjoner/ymse inntekter	900 000	
4573		Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 1573)		
	1	Laborativirksomhet	1 036 000	
	2	Informasjon, kurs og tjenesteyting	1 140 000	
	3	Oppdrag	7 148 000	
4590		Aetat (jf. kap. 1590)		
	4	Salgsinntekter m.m.	369 000	
	80	Innfordret misbruk av dagpenger	30 000 000	
	81	Innfordret feilutbetalte attføringsytelser	14 000 000	
4594		Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 1594)		
	2	Opplæringstjenester	1 841 000	
	60	Refusjon fra Verdal kommune	1 000 000	
4595		Ventelønn mv. (jf. kap. 1595)		
	1	Refusjon statlig virksomhet mv.	80 000 000	
5312		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)		
	1	Gebyrer m.m.	31 350 000	
5327		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og fylkeskommunene mv.		
	50	Tilbakeføring av tilskudd	70 000 000	
	51	Tilbakeføring av tapsfond	20 000 000	
5615		Renter fra Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)		
	80	Renter	5 042 000 000	
		Totale inntekter		6 109 775 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 1	kap. 3500 post 1
kap. 522 post 1	kap. 3522 post 1
kap. 585 post 1	kap. 3585 post 1
kap. 587 post 1	kap. 3587 post 4
kap. 2412 post 1	kap. 5312 post 1

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2004 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
551		Regional utvikling og nyskaping	
	61	Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift .	205,0 mill. kroner
		Transportstøtte	200,0 mill. kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	71	Tilskudd til byfornyelse og boligkvalitet	20,1 mill. kroner
	75	Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger	211,0 mill. kroner
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	
	60	Oppstartingsstilskudd	1 512,7 mill. kroner

IV

Fullmakt om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2004 kan inngå avtaler om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger med varighet utover 2004. Dersom behovet for mottaksplasser for asylsøkere og flyktninger blir større enn antatt i budsjettet for 2004, samtykker Stortinget i at Kommunal- og regionaldepartementet kan øke antall plasser i statlige mottak innenfor gjeldende rammer for etablering og drift av det statlige mottaksapparatet, selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov under kap. 520 Utlendingsdirektoratet post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak.

V

Introduksjonsordning for innvandrere

Stortinget samtykker i at Stortingets vedtak av 12. juni 1972 om en ordning med bostøtte § 1 Støtteberettigede personer med senere endringer, får et nytt pkt:

6. Deltakere i introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere. Endringen skal gjøres gjeldende fra og med 3. termin 2004.

VI

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2004 i samråd med Utdannings- og forskningsdepartementet, Landbruksdepartementet, Miljøverndepartementet, Arbeids- og administrasjonsdeparte-

mentet, Kultur- og kirke departementet og Nærings- og handelsdepartementet i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Oppland fylkeskommune får adgang til å omdisponere mellom bevilgningen under kap. 551 post 64 Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune på den ene siden og bevilgningene under:

1. kap. 281 Fellesutgifter for universitet og høyskoler post 1 Driftsutgifter
2. kap. 551 Regional utvikling og nyskaping post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling
3. kap. 551 Regional utvikling og nyskaping post 61 Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift
4. kap. 1149 Verdiskaping og utviklingstiltak i landbruket post 50 Tilskudd til Landbrukets Utviklingsfond (LUF)
5. kap. 1426 Statens naturoppsyn post 31 Tiltak i naturvern-, kulturlandskap- og friluftsområder
6. kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning post 74 Tilskudd til friluftslivstiltak
7. kap. 1429 Riksantikvaren post 72 Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer
8. kap. 1594 Arbeidsmarkedstiltak post 70 Ordinære arbeidsmarkedstiltak
9. kap. 1594 Arbeidsmarkedstiltak post 71 Spesielle arbeidsmarkedstiltak
10. kap. 2421 Nytt innovasjons- og internasjonaliserings-selskap post 50 Nyskaping, fond

VII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1570 post 1	kap. 4570 postene 1, 6, 7
kap. 1572 post 1	kap. 4572 post 6
kap. 1573 post 1	kap. 4573 post 2
kap. 1573 post 21	kap. 4573 post 3

VIII

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2004 kan:

- omdisponere inntil 10 pst. av bevilgningen under kap. 1594 Arbeidsmarkedstiltak, post 70 Ordinære arbeidsmarkedstiltak til post 71 Spesielle arbeidsmarkedstiltak.
- omdisponere inntil 40 mill. kroner fra kap. 1594 Arbeidsmarkedstiltak, post 71 Spesielle arbeidsmar-

kedstiltak til kap. 1590 Aetat, post 1 Driftsutgifter, jf. omtale under kap. 1590 post 1.

IX

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2004 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1594		Arbeidsmarkedstiltak	
	70	Ordinære arbeidsmarkedstiltak	508,095 mill. kroner
	71	Spesielle arbeidsmarkedstiltak	561,304 mill. kroner

X

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 2004 kan ettergi rente- og avdragsfrie lån gitt til arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede der dette blir vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

- inntektsføre uten bevilgning salg av statens aksjer i Arbeidsforskningsinstituttet AS under kap. 4574 Arbeidsforskningsinstituttet, post 96 Salg av aksjer.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

XI

Fullmakt til å selge aksjer i Arbeidsforskningsinstituttet AS

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet gis fullmakt til å:

- selge inntil 100 pst. av statens aksjer i Arbeidsforskningsinstituttet AS.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 65 mot 36 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 18.25.12)

Presidenten: Vi skal nå ta for oss rammeområde 7.

Komiteen hadde innstillet:

**B. Rammeområde 7
(Dagpenger mv.)**

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
2540	70	Stønad under arbeidsløyse til fiskere og fangstmenn Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	40 000 000	
2541	70	Dagpenger Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	10 770 000 000	
2542	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. (jf. kap. 5704) Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>	600 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring		
	70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	8 134 000 000	
	71	Attføringsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	2 000 000 000	
		Totale utgifter		<u>21 544 000 000</u>
I n n t e k t e r :				
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. (jf. kap. 2542)		
	2	Dividende	90 000 000	
5705		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs, dagpenger		
	1	Refusjon dagpenger	50 000 000	
		Totale inntekter		<u>140 000 000</u>

Presidenten: Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 65 mot 36 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 18.25.38)

Presidenten: Da gjenstår det å votere over C. Rammueavhengige vedtak.

Komiteen hadde innstillet:

C. Rammueavhengige vedtak

I

Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak om utvikling og samordning av innvandringsforskningen i Norge.

II

Stortinget ber Regjeringen så snart som mulig evaluere dagens bosettingsmodell og vurdere nye modeller for bosetting av innvandrere i kommunene innenfor de vedtatte økonomiske rammene og forelegge disse for Stortinget på egnet måte. Ordningene må fortsatt være basert på frivillighet.

III

Stortinget ber Regjeringa foreta ei samla vurdering av behovet for tiltaksplassar for yrkeshemma. Vurderinga må sjåast i høve til yrkeshemma sine ulike behov for avklaring, arbeidspraksis og opplæring. Stortinget ber Regjeringa kome tilbake med ei slik vurdering av samansetjing av tiltak i samband med statsbudsjettet for 2005.

IV

Stortinget ber Regjeringen vurdere om de økonomiske rammevilkårene for AB-tiltaket er tilstrekkelig, og primært legge dette frem i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2004 og senest i statsbudsjettet for 2005.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

V

Stortinget ber Regjeringa om å kome tilbake til Stortinget i samband med Revidert nasjonalbudsjett for 2004 med ei ny vurdering av situasjonen på arbeidsmarknaden og behovet for tiltaksplassar i 2. halvår 2004.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet står bak innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 84 mot 16 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 18.26.21)

Videre var innstillet:

VI

Stortinget ber Regjeringa leggje fram ei eiga sak om asylmottakssituasjonen, herunder tiltak for å betre tilhøva mellom asylmottak og lokalsamfunn, samt aktiviseringsstilbud.

VII

Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for en differensiering av asylmottakene der kompetansemottak blir en del av mottakskjeden.

VIII

Stortinget ber Regjeringa om å forhandle med dei enkelte fylkeskommunane for å sikre at det blir samsvar mellom endra ansvarsoppgåver for barne- og familievern, rusområdet og tekniske fagskular og uttrekk i rammeoverføringane som følgje av dette, og at det blir gjort greie for saka i kommuneproposisjonen for 2005.

IX

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en ny vergeordning med faste honorar og styrket opplæring av vergene.

X

Stortinget ber om at Regjeringa i kommuneproposisjonen for 2005 gjer greie for den økonomiske situasjonen for grunnskuleopplæringa i institusjonar etter at det øyremerkte tilskotet er blitt erstatta med rammeoverføring.

XI

Stortinget ber Regjeringen melde tilbake om situasjonen for leirskolene og tilbudet til elevene i kommuneproposisjonen for 2005.

XII

Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide årlige rapporter som viser de funksjonshemmedes vilkår og situasjon på arbeidsmarkedet.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak innstillingen.

Når det gjelder XII, har Høyre og Kristelig Folkeparti varslet at de vil støtte innstillingen.

V o t e r i n g :

1. Komiteens innstilling til VIII–XI bifaltes med 61 mot 39 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.26.57)
2. Komiteens innstilling til XII bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

XIII

Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett for 2004 gi en vurdering om friinntekt for personer under yrkesrettet atføring, herunder den tidligere ordningen med friinntekt tilsvarende 0,5 G.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti står bak innstillingen.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet nå vil støtte dette romertallet subsidiært.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

XIV

Stortinget ber Regjeringa medverke til at konsultasjonsordninga mellom staten og kommunesektoren v/ Kommunenes Sentralforbund, blir gjort meir forpliktande slik at dei totale ressursane innan offentleg sektor kan nyttast betre, ikkje minst gjennom at ein i fellesskap tek eit større ansvar for gjennomføring av statleg politikk.

XV

Stortinget ber Regjeringa om å innleie drøftingar med kommunane om ein plan for oppretting av den økonomiske ubalansen i kommunesektoren.

XVI

Stortinget ber Regjeringa i kommuneproposisjonen for 2005 leggje fram ein heilskapleg plan for stimulering av interkommunalt samarbeid.

XVII

Stortinget ber Regjeringa greie ut kva konsekvensar konkurranseutsetjing i kommunesektoren vil ha å seie for kvaliteten på den kommunale tenesteproduksjonen og arbeids-, løns- og pensjonsvilkåra for dei tilsette, og at det blir gjort greie for saka i kommuneproposisjonen for 2005.

XVIII

Stortinget ber Regjeringen i den årlige kommuneproposisjonen rapportere om omfang, volum, kvalitet og pris i fylkeskommunal kollektivtrafikk.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 54 mot 46 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.28.24)

Videre var innstillet:

XIX

Stortinget ber Regjeringen sørge for at bostøttens arealkrav for permanente boliger for barnefamilier settes til 40 m².

Presidenten: Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet står bak innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 52 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.28.46)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

I statsbudsjettet for 2003 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
U t g i f t e r :			
502		Valgutgifter	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med ..... fra kr 28 920 000 til kr 25 920 000	3 000 000
520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)	
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak, forhøyes med ..... fra kr 1 707 420 000 til kr 1 858 720 000	151 300 000
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse, nedsettes med ..... fra kr 65 725 000 til kr 56 225 000	9 500 000
521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521)	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i> , nedsettes med ..... fra kr 2 865 811 000 til kr 2 595 811 000	270 000 000
524		Utlendingsnemnda (jf. kap. 3524)	
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling, nedsettes med ..... fra kr 5 620 000 til kr 4 620 000	1 000 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	79	Tilskudd til radonforebyggende tiltak i boliger, <i>kan overføres</i> , forhøyes med ..... fra kr 10 400 000 til kr 13 400 000	3 000 000
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)	
	72	Rentestøtte, forhøyes med ..... fra kr 30 000 000 til kr 39 000 000	9 000 000
	90	Lån til Hubanken, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 13 630 000 000 til kr 12 000 000 000	1 630 000 000
2425		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene	
	74	Dekning av tap på risikolån og garantier, bevilges med	50 000 000
I n n t e k t e r :			
3520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 520)	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, forhøyes med ..... fra kr 887 858 000 til kr 1 040 858 000	153 000 000
5312		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)	
	90	Avdrag, forhøyes med ..... fra kr 7 075 000 000 til kr 11 275 000 000	4 200 000 000
5316		Kommunalbanken AS	
	70	Garantiprovisjon, forhøyes med ..... fra kr 13 800 000 til kr 18 861 000	5 061 000
5327		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og fylkeskommunene mv.	
	51	Tilbakeføring av tapsfond, forhøyes med ..... fra kr 20 000 000 til kr 27 000 000	7 000 000
5615		Renter fra Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)	
	80	Renter, nedsettes med ..... fra kr 6 349 000 000 til kr 6 187 000 000	162 000 000

II
Andre fullmakter Tilføyelse av stikkord
Stortinget samtykker i at bevilgningen under:

1. kap. 503 Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m.
(jf. kap. 3503) post 21 Spesielle driftsutgifter, tilføyes
stikkordet «kan overføres»

2. kap. 571 Rammetilskudd til kommuner (jf. kap. 3571) post 21 Kunnskapsutvikling og drift av inntektssystemet, tilføyes stikkordet «kan overføres».
3. kap. 521 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521) post 75 Transport av flyktninger/reiseutgifter til og fra utlandet, tilføyes stikkordet «kan overføres».
4. kap. 552 Nasjonalt samarbeid for regional utvikling post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling, tilføyes stikkordet «kan overføres».

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. november 2003:

«Stortinget ber Regjeringa vurdere endringar i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. i lys av tilrådingane frå dei utvala som no er i arbeid på tilstøytande område.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 55 mot 45 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 18.29.36)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. november 2003:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag om opprettelse av en ordning for tilsyn med revisjon i kommunene. Regjeringen bes fremme forslaget i våresesjonen 2004.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 54 mot 46 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 18.30.06)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. november:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere forholdet mellom private revisorer og offentlighetsloven/forvaltningsloven etter at offentlighetslovutvalget har avgitt sin innstilling.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 55 mot 45 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 18.30.30)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Komiteen hadde innstillet:

I

I statsbudsjettet for 2003 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
1594		Arbeidsmarkedstiltak, jf. kap. 4594	
	71	Spesielle arbeidsmarkedstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70,</i> n e d s e t t e s med	9 000 000
		fra kr 2 599 851 til kr 2 590 851	
	74	Lønnssubsidium for reaktivisering, <i>overslagsbevilgning,</i> nedsettes med	25 000 000
		fra kr 37 404 000 til kr 12 404 000	
2541		Dagpenger	
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning,</i> økes med	480 000 000
		fra kr 10 520 000 000 til kr 11 000 000 000	
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., jf. kap. 5704	
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning,</i> økes med	300 000 000
		fra kr 470 000 000 til kr 770 000 000	
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring	
	70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning,</i> nedsettes med	54 000 000
		fra kr 7 154 000 000 til kr 7 100 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	71	Attføringsstønning, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med ..... fra kr 1 938 000 000 til kr 1 700 000 000	238 000 000
I n n t e k t e r :			
4590		Aetat, jf. kap. 1590	
	80	Innfordret misbruk av dagpenger, økes med ..... fra kr 30 000 000 til kr 33 000 000	3 000 000
	81	Innfordret feilutbetalte attføringsytelser, nedsettes med ..... fra kr 14 000 000 til kr 12 000 000	2 000 000
4595		Ventelønn, jf. kap. 1595	
	1	Refusjon statlig virksomhet mv., nedsettes med ..... fra kr 86 000 000 til kr 50 000 000	36 000 000
5705		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs, <i>dagpenger</i>	
	1	Refusjon dagpenger, økes med ..... fra kr 18 000 000 til kr 75 000 000	57 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt fram ni forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 7, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 3, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet
- forslag nr. 4, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kystpartiet
- forslag nr. 5, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 6, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet

– forslag nr. 8, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet og Kystpartiet

– forslag nr. 9, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til å endre regelverket for budsjettarbeidet slik at de langsiktige gevinstene ved forebygging kan bli hensyntatt og at Stortinget derved kan bidra effektivt til å stimulere forebyggende virksomhet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 8, fra Senterpartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:

«På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)	
	90	Lån til Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med	14 054 000 000
2421		Nytt innovasjons- og internasjonalsiseringselskap (jf. kap. 5325 og 5625)	
	90	Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med ..	31 150 000 000
5212		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)	
	90	Avdrag, bevilges med	8 878 000 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Kystpartiet ble mot 7 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 7, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
1600		Finansdepartementet (jf. kap. 4600)		
	1	Driftsutgifter	211 434 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	25 270 000	
	50	Overføring fra Finansmarkedsfondet	9 860 000	
1602		Kredittilsynet (jf. kap. 4602)		
	1	Driftsutgifter	141 936 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	714 000	
1610		Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)		
	1	Driftsutgifter	921 200 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	2 197 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	48 100 000	
1618		Skatteetaten (jf. kap. 4618)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1631 post 1</i>	3 132 231 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	63 000 000	
	22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	43 300 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	108 600 000	
1620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620)		
	1	Driftsutgifter	352 149 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	110 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 936 000	
1630		Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 157 000	
1631		Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 4631)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1618 post 1</i>	163 892 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 000 000	
1632		Kompensasjon for merverdiavgift		
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	1 669 121 000	
	61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, ny ordning	7 500 000 000	
	70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, <i>kan overføres</i>	134 680 000	
	72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter	300 000 000	
1634		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 4634)		
	1	Driftsutgifter	161 764 000	
1637		EU-opplysning		
	70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	2 000 000	
1650		Statsgjeld, renter m.m.		
	1	Driftsutgifter	14 000 000	
	88	Renter og provisjon m.m. på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	3 000 000	
	89	Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	19 260 000 000	

Forhandlinger i Stortinget nr. 89

2003

Em. 15. des. – Voteringer

1355

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1670		Avsetninger til Den nordiske investeringsbank		
	50	Tapsfond for miljølåneordningen	10 000 000	
		Totale utgifter		34 427 541 000
I n n t e k t e r :				
4600		Finansdepartementet (jf. kap. 1600)		
	80	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	9 860 000	
4602		Kredittilsynet (jf. kap. 1602)		
	1	Bidrag fra tilsynsenhetene	142 650 000	
4610		Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610)		
	1	Ekspedisjonsgebyr	9 220 000	
	2	Andre inntekter	1 917 000	
	3	Pante- og tinglysingsgebyrer	1 140 000	
	5	Gebyr ved kontroll av teknisk sprit	414 000	
	11	Gebyr på kredittdeklarasjoner	217 200 000	
	13	Gebyr ved avskilting av kjøretøy	311 000	
4618		Skatteetaten (jf. kap. 1618)		
	1	Utleggs- og tinglysingsgebyr (Namsmannen)	16 576 000	
	2	Andre inntekter	20 000 000	
	4	Gebyr for folkeregisteropplysninger	725 000	
	5	Gebyr for utleggsforretninger	6 423 000	
	7	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	1 140 000	
4620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620)		
	1	Salgsinntekter	3 000 000	
	2	Spesialoppdrag	110 000 000	
	4	Tvangsmulkt	7 340 000	
4631		Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 1631)		
	1	Økonomitjenester	13 400 000	
4634		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 1634)		
	2	Refusjoner	17 094 000	
	81	Bøter, inndragninger	904 000 000	
	82	Vegadministrasjonsgebyr	55 000 000	
	84	Gebyr ved for sent innsendt regnskap m.m.	110 000 000	
	85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	115 000 000	
5343		Statens varekrigsforsikring		
	50	Avvikling	110 000 000	
5491		Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2490)		
	30	Avskrivninger	494 352 000	
5603		Renter av statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2490)		
	80	Renter av statens faste kapital	8 511 000	
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordrin- ger		
	81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	5 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	82	Av innenlandske verdipapirer	100 000	
	83	Av alminnelige fordringer	130 000 000	
	86	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	2 530 000 000	
	88	Av utlån under opptrekk	145 000 000	
		Totale inntekter		5 185 373 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1618 post 1	kap. 4618 post 2
kap. 1620 post 21	kap. 4620 post 2
kap. 1631 post 1	kap. 4631 postene 1 og 2
kap. 1631 post 21	kap. 4631 post 2
kap. 1634 post 1	kap. 4634 post 2

III

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2004 kan gi garantier for:

1. grunnkapitalen til Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 715 959 651 euro.

2. lån fra Den nordiske investeringsbank vedrørende ordningen med prosjektinvesteringsslån innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 340 991 000 euro.

3. miljølån til Nordens nærområder gjennom Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 63 500 000 euro.

IV

Fullmakt til fortsatt bobehandling

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet for 2004 kan bestemme at det under ordningen med oppfølging av statens krav i konkursbo pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 20,6 mill. kroner. Utbetalinger dekkes av bevilgningene under henholdsvis kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 1618 Skatteetaten post 21 Spesielle driftsutgifter.»

Forslag nr. 7 lyder:

«På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
199		Utviklingsfond	
	Ny 90	Fondskapital, bevilges med	1 000 000 000
1432		Norsk kulturminnefond (jf. kap. 4432)	
	Ny 90	Fondskapital, bevilges med	50 000 000
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)	
	90	Lån til Statens lånekasse for utdanning, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med	12 790 200 000
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)	
	90	Lån til Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med	15 454 000 000»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 87 mot 13 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.32.24)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1520		Statskonsult (jf. kap. 4520)	
	96	Innskudd egenkapital Statskonsult AS, bevilges med	89 500 000
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)	
	90	Lån til Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med	12 954 000 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.32.41)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:
«På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
5312		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)	
	90	Avdrag, bevilges med	8 868 000 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 72 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.33.01)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:
«På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
2426		SIVA SF (jf. kap. 3961 og 5609)	
	90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med	505 000 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kystpartiet ble med 66 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.33.21)

(Voteringsutskrift kl. 18.33.40)

Presidenten: Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Det nedsettes et utvalg i Stortinget som får i oppdrag å evaluere og vurdere statsbudsjettutvalgets utredning.»

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Finansdepartementet stanse arbeidet med å omorganisere driften av Småbåtregisteret.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 55 mot 44 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.33.57)

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet ble med 65 mot 35 stemmer ikke bifalt.

Komiteen hadde innstillet:

A. Rammeområde 21 (Eksportgarantier mv.)

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
2460		Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (jf. kap. 5460)		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter, refusjon av driftsutgifter fra risikoavsetningsfond	-38 000 000	
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	38 000 000	0
		Totale utgifter		0
I n n t e k t e r :				
5460		Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (jf. kap. 2460)		
	50	Tilbakeføring fra risikoavsetningsfond for SUS/Baltikumordningen	5 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	70	Tilbakeføring av egenkapital fra ny SUS/ Baltikumordning	88 000 000	
	71	Tilbakeføring fra Gammel alminnelig ordning	276 000 000	
	72	Tilbakeføring fra Gammel særordning for utviklingsland	47 000 000	
		Totale inntekter		416 000 000

II

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2004 kan gi Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (GIEK) fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på inntil 40 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor den alminnelige ordning (tidligere Samfunnsdelen) og inkludert gammel alminnelig ordning. Garantivirksomheten skal finne sted innenfor de

rammer som Consensusavtalen setter. Alminnelig ordning skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtak.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

B. Rammeområde 22
(Finansadministrasjon mv.)

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
1600		Finansdepartementet (jf. kap. 4600)		
	1	Driftsutgifter	226 434 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	25 270 000	
	50	Overføring fra Finansmarkedsfondet	9 860 000	
1602		Kredittilsynet (jf. kap. 4602)		
	1	Driftsutgifter	141 936 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	714 000	
1610		Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)		
	1	Driftsutgifter	918 200 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	2 197 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	48 100 000	
1618		Skatteetaten (jf. kap. 4618)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1631 post 1</i>	3 120 231 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	63 000 000	
	22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	43 300 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	108 600 000	
1620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620)		
	1	Driftsutgifter	352 149 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	110 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 936 000	
1630		Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 157 000	
1631		Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 4631)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1618 post 1</i>	163 892 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1632		Kompensasjon for merverdiavgift		
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	1 669 121 000	
	61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, ny ordning	7 500 000 000	
	70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, <i>kan overføres</i>	134 680 000	
	72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter	300 000 000	
1634		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 4634)		
	1	Driftsutgifter	161 764 000	
1637		EU-opplysning		
	70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	2 000 000	
1650		Statsgjeld, renter m.m.		
	1	Driftsutgifter	14 000 000	
	88	Renter og provisjon m.m. på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	3 000 000	
	89	Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	19 260 000 000	
1670		Avsetninger til Den nordiske investeringsbank		
	50	Tapsfond for miljølåneordningen	10 000 000	
		Totale utgifter		<u>34 427 541 000</u>
I n n t e k t e r :				
4600		Finansdepartementet (jf. kap. 1600)		
	80	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	9 860 000	
4602		Kredittilsynet (jf. kap. 1602)		
	1	Bidrag fra tilsynsenhetene	142 650 000	
4610		Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610)		
	1	Ekspedisjonsgebyr	9 220 000	
	2	Andre inntekter	1 917 000	
	3	Pante- og tinglysingsgebyrer	1 140 000	
	5	Gebyr ved kontroll av teknisk sprit	414 000	
	11	Gebyr på kredittdokumenter	217 200 000	
	13	Gebyr ved avskilting av kjøretøy	311 000	
4618		Skatteetaten (jf. kap. 1618)		
	1	Utleggs- og tinglysingsgebyr (Namsmannen)	16 576 000	
	2	Andre inntekter	20 000 000	
	4	Gebyr for folkeregisteropplysninger	725 000	
	5	Gebyr for utleggsforretninger	6 423 000	
	7	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	1 140 000	
4620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620)		
	1	Salgsinntekter	3 000 000	
	2	Spesialoppdrag	110 000 000	
	4	Tvangsmulkt	7 340 000	
4631		Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 1631)		
	1	Økonomitjenester	13 400 000	
4634		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 1634)		
	2	Refusjoner	17 094 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	81	Bøter, inndragninger	904 000 000	
	82	Vegadministrasjonsgebyr	55 000 000	
	84	Gebyr ved for sent innsendt regnskap m.m.	110 000 000	
	85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	115 000 000	
5343		Statens varekrigsforsikring		
	50	Avvikling	110 000 000	
5491		Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2490)		
	30	Avskrivninger	494 352 000	
5603		Renter av statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2490)		
	80	Renter av statens faste kapital	8 511 000	
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer		
	81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	5 000 000	
	82	Av innenlandske verdipapirer	100 000	
	83	Av alminnelige fordringer	130 000 000	
	86	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	2 530 000 000	
	88	Av utlån under opptrekk	145 000 000	
		Totale inntekter		5 185 373 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2004 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntek- ter under
kap. 1618 post 1	kap. 4618 post 2
kap. 1620 post 21	kap. 4620 post 2
kap. 1631 post 1	kap. 4631 postene 1 og 2
kap. 1631 post 21	kap. 4631 post 2
kap. 1634 post 1	kap. 4634 post 2

III

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2004 kan gi garantier for:

1. grunnkapitalen til Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 715 959 651 euro.
2. lån fra Den nordiske investeringsbank vedrørende ordningen med prosjektinvesteringsslån innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 340 991 000 euro.
3. miljølån til Nordens nærområder gjennom Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for

nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 63 500 000 euro.

IV

Fullmakt til fortsatt bobehandling

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet for 2004 kan bestemme at det under ordningen med oppfølging av statens krav i konkursbo pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 20,6 mill. kroner. Utbetalinger dekkes av bevilgningene under henholdsvis kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 1618 Skatteetaten post 21 Spesielle driftsutgifter.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 65 mot 35 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.34.48)

Videre var innstillet:

C. Vedtak utenfor rammeområdene

I

Statens Petroleumsfond

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
2800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 5800)		
	50	Overføring til fondet	143 473 000 000	
		Totale utgifter		<u>143 473 000 000</u>
I n n t e k t e r :				
5800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 2800)		
	50	Overføring fra fondet	<u>67 752 000 000</u>	
		Totale inntekter		<u>67 752 000 000</u>

II

Lånetransaksjoner mv.

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101)		
	90	Lån til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	360 000	
161		Næringsutvikling (jf. kap. 3161)		
	95	NORFUND – grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland	341 250 000	
732		Regionale helseforetak (jf. kap. 3732)		
	90	Lån til investeringsformål i helseforetak	2 000 000 000	
	91	Opptrekksrenter, <i>overslagsbevilgning</i>	115 000 000	
934		Internasjonaliseringstiltak		
	95	Innskudd i Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD)	27 600 000	
950		Forvaltning av statlig eierskap (jf. kap. 3950 og 5656)		
	96	Aksjer	1 225 000 000	
1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)		
	96	Innskudd aksjekapital	5 817 000	
1322		Svinesundsforbindelsen AS		
	91	Lån, <i>kan overføres</i>	260 000 000	
	92	Opptrekksrenter, <i>overslagsbevilgning</i>	30 000 000	
1520		Statskonsult (jf. kap. 4520)		
	96	Innskudd egenkapital Statskonsult AS	109 500 000	
1544		Boliglån til statsansatte		
	90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	2 800 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1651		Statsgjeld, avdrag og innløsning		
	97	Avdrag på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	256 900 000	
	98	Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	42 736 000 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben (jf. kap. 4725)		
	90	Lån til private, <i>kan overføres</i>	1 017 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)		
	90	Lån til Statens lånekasse for utdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	12 750 200 000	
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)		
	90	Lån til Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i>	13 504 000 000	
2421		Nytt innovasjons- og internasjonalsiseringselskap (jf. kap. 5325 og 5625)		
	90	Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, <i>overslagsbevilgning</i>	30 350 000 000	
	91	Lån til såkornkapitalfond	400 000 000	
	95	Innskuddskapital	10 000 000	
2426		SIVA SF (jf. kap. 3961 og 5609)		
	90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	205 000 000	
		Totale utgifter		<u>107 127 644 000</u>
I n n t e k t e r :				
3100		Utenriksdepartementet (jf. kap. 100)		
	96	Tilbakeføring av aksjeinnskudd i Nytt fra Norge AS	9 200 000	
3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 101)		
	90	Tilbakebetaling av nødlån i utlandet	318 000	
3571		Tilbakeføring av forskudd (jf. kap. 571)		
	90	Tilbakeføring av forskudd	28 000 000	
3732		Regionale helseforetak (jf. kap. 732)		
	90	Avdrag på investeringslån	55 000 000	
3950		Forvaltning av statlig eierskap (jf. kap. 950 og 5656)		
	96	Salg av aksjer	10 000 000	
3961		Selskaper under NHDs forvaltning (jf. kap. 2426 og 5609)		
	91	Avdrag på utestående fordringer, Statkraft SF	425 000 000	
	92	Avdrag på utestående fordringer, SIVA SF	205 000 000	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben (jf. kap. 1725)		
	90	Lån til boligformål	4 935 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)		
	90	Avdrag	5 410 000 000	
	91	Tap og avskrivninger	693 000 000	
	93	Omgjøring av studielån til stipend	1 627 000 000	
5312		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)		
	90	Avdrag	8 873 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
5320		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2420)		
	95	Tilbakeføring av innskuddskapital	10 000 000	
5322		Statens miljøfond, avdrag		
	91	Innbetaling av avdrag	14 000 000	
5325		Nytt innovasjons- og internasjonalsiseringsselskap (jf. kap. 2421 og 5625)		
	90	Avdrag på utestående fordringer	30 235 000 000	
5326		SIVA SF (jf. kap. 2426)		
	96	Innskuddskapital Argentum AS	1 225 000 000	
5341		Avdrag på utestående fordringer		
	91	Alminnelige fordringer	19 191 000	
5999		Statslånemidler		
	90	Lån	58 284 000 000	
		Totale inntekter		107 127 644 000

III

Avviklingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Statens Bankinvesteringsfond avvikles, og at fondets kapital ved avvikling føres over til statskassen. Forvaltningen av de aksjene fondet har, søkes overført til Nærings- og handelsdepartementet.

IV

Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposterings i tidligere års statsregnskap

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2004 i enkeltsaker kan korrigere uoppklarte differanser i regnskapene og feilposterings i statsregnskapet som gjelder tidligere års regnskaper, ved postering over konto for forskyvninger i balansen i det sentrale statsregnskapet i det inneværende års regnskap. Fullmakten gjelder inntil 1 mill. kroner.

V

Endring i reglement for Folketrygdfondet

I reglementet for Folketrygdfondet gjøres følgende endring:

§ 4 skal lyde (endring i kursiv skrift):

Fondets administrasjon har ansvar for å forberede og forelegge de saker som skal behandles av styret, og skal også forestå den administrative håndtering av plasseringsvirksomheten, dersom styret ikke har bestemt noe annet.

Utgifter til forvaltning av Folketrygdfondet dekkes av fondets midler.

Administrerende direktør i Folketrygdfondets administrasjon beskikkes av Kongen i statsråd. Folketrygdfondets styre kan avgi uttalelse før stillingen besettes, jf. kgl. res. av 11. desember 1983.

De øvrige tjenestemenn tilsettes i henhold til reglene i fondets personalreglement. Deres lønns- og arbeidsvilkår

fastsettes av styret med orientering til vedkommende departement.

Styret har ansvaret for å fastsette nærmere instruks for direktøren.

VI

Nye langsiktige innenlandske statslån

Finansdepartementet får fullmakt til å ta opp nye, langsiktige innenlandske statslån til eit beløp av 80 000 mill. kroner i 2004.

VII

Utestående kortsiktige marknadslån

Finansdepartementet si fullmakt til å ha utestående kortsiktige marknadslån blir halden uendra på 120 000 mill. kroner.

VIII

Utestående andre kortsiktige lån

Finansdepartementet si fullmakt til å ha utestående andre kortsiktige lån blir halden uendra på 100 000 mill. kroner.

IX

Rente- og valutabytteavtaler/derivativavtaler

Finansdepartementet si fullmakt til å inngå rente- og valutabytteavtaler og tilsvarende derivativavtaler blir videreført.

X

Statstilskudd til finansiering av folketrygden

Stortinget samtykker i at statstilskudd til finansiering av folketrygden, jf. folketrygdloven § 23-10, gis med 74 297 435 000 kroner, hvorav 14 220 000 000 kroner gis til dekning av utgifter som fullt ut skal dekkes ved tilskudd fra staten, jf. § 23-10 tredje ledd.

XI

Utbetaling under garantiordninger (trekkfullmakter)

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2004 kan foreta utbetalinger til Garanti- Instituttet for Eksportkreditt (GIEK) uten bevilgning i den utstrekning behovet for utbetalinger under den enkelte garantiordning overstiger innestående likvide midler tilknyttet ordningen innenfor følgende rammer:

1. Saldoen for nytt og gammelt trekk på trekkfullmaktskontoen for gammel SUS/Baltikum-ordning skal ikke overstige 10 mill. kroner. Utbetalinger på trekkfullmakten posteres under kap. 2460 Garanti- Instituttet for Eksportkreditt, post 96 Utbetaling iflg. trekkfullmakt – gammel SUS/Baltikum-ordning.
2. Saldoen for nytt og gammelt trekk på trekkfullmaktskontoen for den nye SUS/Baltikum-ordningen skal ikke overstige 75 mill. kroner. Utbetalinger på trekkfullmakten posteres under kap. 2460 Garanti-Instituttet for Eksportkreditt, post 97 Utbetaling iflg. trekkfullmakt – ny SUS/ Baltikum-ordning.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Sak nr. 8 er allerede ferdigbehandlet.

S a k n r . 9

Referat

1. (95) Rovvilt i norsk natur (St.meld. nr. 15 (2003-2004))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
2. (96) Opplæringstilbud for hørselshemma (St.meld. nr. 14 (2003-2004))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
3. (97) Transportstandarder og kjøp av transporttjenester på kyststrekningen Bergen til Kirkenes (St.meld. nr. 16 (2003-2004))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen.

Møtet hevet kl. 18.35.
